

Justičná akadémia Slovenskej republiky

**EXEKUČNÉ PRÁVO,
LEGISLATÍVNY ZÁMER**

Pezinok

2009

Recenzent:

JUDr. Peter Hulla

riaditeľ Justičnej akadémie Slovenskej republiky

Jazykové korektúry:

Mgr. Gabriela Urbanská

Tento zborník je je výsledkom riešenia projektu "Vymožiteľnosť práva v Slovenskej republike", ktorý je financovaný Agentúrou na podporu výskumu a vývoja (zmluva č. APVV-0745-07). Projekt vykonáva Justičná akadémia Slovenskej republiky od 1. septembra 2008 do 31. decembra 2010.

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

© Justičná akadémia Slovenskej republiky

ISBN 978-80-970207-1-2

EAN 9788097020712

Predhovor

Vážené kolegyne, kolegovia

som veľmi rád, že môžeme Vám v krátkom čase predložiť už v poradí druhú publikáciu Justičnej akadémie Slovenskej republiky s názvom „Exekučné právo, legislatívny zámer“, ktorej základom sa stali hlavne príspevky z konferencie venovanej exekučnému právu, ktorá sa konala na pôde našej vzdelávacej inštitúcie.

Justičná akadémia sa popri svojej hlavnej úlohe – vzdelávanie cieľových skupín, snaží podieľať aj na vedecko–odborných analýzach a podnetoch pre legislatívny proces v Slovenskej republike. Vyššie uvedené aj v danom prípade uskutočňuje prostredníctvom projektu „Vymožitelnosť práva v Slovenskej republike“, v rámci ktorého niektorí riešitelia vystúpili na tejto konferencii so svojim odborným príspevkom.

Na tomto mieste by som chcel pripomenúť, že štát i právo sú od začiatku svojho vzniku spojnicou vzťahu jednotlivca a spoločnosti. Ich existencia a pôsobenie umožňuje stabilizáciu pomerov, ktoré sú dôsledkom spoločenského vývoja. Povinnosť zabezpečiť rešpektovanie práva a povinností spoločnosti má štát tam, kde základné pravidlá chovania a slušnosti už nestačia. Jedným z takýchto nástrojov je samotný Exekučný poriadok, ktorého novelu predložilo aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky do legislatívneho procesu.

Je potrebné aj v rámci môjho príhovoru k Vám ako justičnej obci vyzdvihnúť snahu a nie iba snahu ale aj konkrétne kroky všetkých, ktorí prispeli svojimi príspevkami do tohto zborníka a otvoriť odbornú diskusiu o tejto citlivej téme v rámci celej našej spoločnosti.

Verím, že táto publikácia a zverejnené autorské príspevky v nej dajú podnet na riešenie všetkých otvorených otázok a napomôžu legislatívnemu procesu do zdarného konca s dôrazom zlepšenia efektívneho využitia súdnej exekúcie ako garancie ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu.

JUDr. Peter Hulla

riaditeľ Justičnej akadémie Slovenskej republiky

OBSAH

TROVY PRI ZASTAVENÍ EXEKÚCIE V LEGISLATÍVNOM ZÁMERE	7
Doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.	
UPLATŇOVANIE EXEKUČNÉHO PORIADKU V SOCIÁLNEJ POISŤOVNI.....	15
JUDr. Renáta Balintová	
KATASTRÁLNE KONANIE A EXEKÚCIA NEHNUTEĽNOSTÍ	21
JUDr. Jana Dráčková a kol.	
PROBLEMATIKA EXEKUČNÍCH TITULŮ SEPSANÝCH NOTÁŘEM A SOUDNÍM EXEKUTOREM	29
JUDr. Martin Foukal	
EXEKÚCIA, SÚČASNÝ STAV A MOŽNOSTI RIEŠENIA NAVRHOVANOU NOVELOU EXEKUČNÉHO PORIADKU.....	33
JUDr. Ing. Miroslav Paller	
VYMOŽITEĽNOSŤ PRÁVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V KONTEXTE ČINNOSTI DAŇOVEJ SPRÁVY	51
Ing. Igor Šulaj	
Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDNEHO DVORA A MYŠLIENKY SMERUJÚCE K ÚČINNEJŠEJ VYMOŽITEĽNOSTI PRÁVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	55
JUDr. Daniela Švecová	
EXEKUČNÉ KONANIE A NIEKTORÉ JEHO PROBLÉMY	63
JUDr. Ladislav Tichý	

NÁSLEDKY PORUŠENIA ZÁKAZU NAKLADAŤ S MAJETKOM PODĽA § 47 ODS. 1
PÍSM. B) EXEKUČNÉHO PORIADKU 69

JUDr. Jana Bajánková

VYMOŽITEĽNOSŤ PRÁVA PRI ZACHOVANÍ PRÁVA SPOTREBITEĽOV 73

Ing. Oliver Petřík

SÚDNA EXEKÚCIA A VYMOŽITEĽNOSŤ PRÁVA. VYBRANÉ PROBLÉMY PRÁVNEJ
ÚPRAVY DE LEGE LATA A NÁVRHY DE LEGE FERENDA 77

JUDr. Peter Straka

POZNÁMKY K PREKÁŽKAM VEDÚCIM K NEÚSPEŠNOSTI EXEKUČNÉHO KONANIA
.....87

JUDr. Boris Tóth

ALTERNATÍVY ZVEREJŇOVANIA ÚDAJOV O PREBIEHAJÚCICH EXEKÚCIÁCH NA
PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A ROZŠÍRENIE ZAPISOVANÝCH ÚDAJOV DO
OBCHODNÉHO REGISTRA – MOŽNOSTI PREVENIE VZNIKU NEVYMOŽITEĽNÝCH
POHLADÁVOK 97

JUDr. Marian Blaha

TROVY PRI ZASTAVENÍ EXEKÚCIE V LEGISLATÍVNO M ZÁMERE

Doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.¹

V návrhu zákona, ktorým sa má zmeniť zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) sa navrhuje nové znenie § 203, podľa ktorého odseku 1 prvej vety má oprávnený znášať trovy exekúcie, ak dôjde k zastaveniu exekúcie podľa § 57.

V dôvodovej správe k § 203 (t. j. k bodu 107 návrhu) sa navrhované znenie odôvodňuje tým, že exekútor si nevyberá, či konkrétnu exekúciu vykonávať bude alebo nebude, nemá možnosť odmietnuť podaný návrh, a preto exekútor nikdy nemôže znášať trovy exekúcie. Potiaľto možno s dôvodovou správou súhlasiť.

Pokiaľ sa však v dôvodovej správe ďalej uvádza, že trovy exekúcie musí znášať pri vymožení pohľadávky alebo pri upustení od vykonania exekúcie povinný a pri zastavení exekúcie oprávnený, vyvoláva to prinajmenšom polemiku o spravodlivosti voči oprávnenému, ktorý sa zákonnou cestou domáha iba reálneho vymożenia svojho práva, ktoré už má potvrdené autoritatívnu mocou štátu. Je preto spravodlivé požadovať od neho, aby vždy, keď dôjde k zastaveniu exekúcie, znášal všetky jej trovy?

Na položenú otázku bude zrejme najvhodnejšie odpovedať cez jednotlivé dôvody pre zastavenie exekúcie. Tie sú stanovené v § 57 Ex. por. taxatívne a predkladaný návrh na zmenu zákona sa ich nedotýka. Aké sú teda dôvody pre zastavenie exekúcie?

Prvý dôvodom je, že sa začala exekúcia, no rozhodnutie sa dosiaľ nestalo vykonateľným [§ 57 ods. 1 písm. a) Ex. por.].

Čo všetko môže byť exekučným titulom je upravené v § 41 Ex. por. V nasledujúcom § 42 zákonodarca presne určil konkrétny subjekt, ktorý opatruje exekučný titul potvrdením o vykonateľnosti. Je ním súd, ktorý rozhodol v prvom stupni, orgán na to oprávnený, Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, ministerstvo, orgán, ktorý dohodu schválil a súd vydávajúci poverenie na vykonanie exekúcie. Z uvedeného vyplýva, že vždy ide o nejaký orgán, ktorý vykonateľnosť vyznačí na príslušnom exekučnom titule nie preto, že to chce oprávnený, ale preto, že sa rozhodnutie stalo

---

¹ Právnická fakulta Univerzity Komenského Bratislava, zodpovedná riešiteľka projektu Justičnej akadémie SR a APVV.

vykonateľné podľa príslušného procesného predpisu. Pochybenie orgánu v tomto smere (zlé posúdenie otázky vykonateľnosti podľa príslušného procesnoprávneho predpisu) má za následok, že rozhodnutie sa nemôže stať vykonateľné napriek tomu, že je na ňom vykonateľnosť vyznačená. Oprávnený nie je kompetentný hodnotiť, či je vykonateľnosť vyznačená správne alebo nie. Ak je vyznačená na exekučnom titule vykonateľnosť, oprávňuje to oprávneného podať návrh na exekúciu. Ak sa ale dodatočne (po podaní návrhu na exekúciu) zistí, že rozhodnutie nie je vykonateľné, musí to mať prirodzene za následok zastavenie exekúcie. Nie je však možné spravodlivo požadovať od oprávneného, aby znášal v tomto prípade trovy exekúcie. Spravodlivé by bolo, keby ich znášal ten orgán, ktorý nesprávne opatril exekučný titul potvrdením o vykonateľnosti, resp. štát.

Druhý dôvod pre zastavenie exekúcie je, že rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo po začatí exekúcie zrušené alebo sa stalo neúčinným [§ 57 ods. 1 písm. b) Ex. por.].

K zrušeniu rozhodnutia môže dôjsť najmä na základe podaného opravného prostriedku, ďalej napr. na základe návrhu na zrušenie uznesenia o schválení zmiaru, ak je zmier podľa hmotného práva neplatný. Dôvodom na zastavenie exekúcie je len právoplatné zrušenie exekučného titulu (R 9/1966). Ani v tomto prípade by nebolo spravodlivé zaťažiť oprávneného trovami exekúcie. Trovy by mal znášať štát, a to z dôvodu, že exekučný titul bol nezákonným rozhodnutím.

K zrušeniu rozhodnutia však môže dôjsť v prípade predbežného opatrenia aj rozhodnutím súdu, ak pominú dôvody, pre ktoré bolo predbežné opatrenie nariadené (§ 77 ods. 2 OSP). Tu sa domnievam, že trovy exekúcie by mal znášať povinný, pretože predbežné opatrenie bolo dôvodné, na jeho podklade bola dôvodne nariadená exekúcia a až po zmene okolností došlo k zrušeniu predbežného opatrenia a následne k zastaveniu exekúcie.

Ďalším dôvodom na zastavenie exekúcie je, že sa rozhodnutie sa stalo neúčinným. Môže ísť o rôzne prípady, napr.:

- rozhodnutie o výchove a výžive maloletého dieťaťa, ktorého rodičia spolu nežijú, sa stane neúčinným právoplatnosťou rozhodnutia o rozvode manželstva (R 31/1968);
- rozhodnutie o výchove a výžive maloletého dieťaťa, ktorého rodičia spolu nežijú, sa stane neúčinným obnovením spolužitia rodičov (R 8/1982);
- rozhodnutie o povinnosti otca platiť výživné sa stáva neúčinným právoplatnosťou rozsudku o zapretí otcovstva;

- rozhodnutie o povinnosti rodiča platiť výživné sa stáva neúčinným právoplatnosťou rozsudku o osvojení dieťaťa,
- rozhodnutie vydané v základom konaní na základe určovacej žaloby, že právo priznané v exekučnom titule už neexistuje (zaniklo), nezrušuje exekučný titul, ale vyslovuje jeho ďalšiu neúčinnosť² a pod.

Z ilustrovaných prípadov je zrejmé, že vedenie exekúcie bolo po určitý čas – až do neúčinnosti exekučného titulu - dôvodné, preto trovy exekúcie by mal znášať povinný a nie oprávnený.

Tretí dôvod pre zastavenie exekúcie je, že zastavenie exekúcie navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie [§ 57 ods. 1 písm. c) Ex. por.].

Oprávnený môže kedykoľvek navrhnúť zastavenie exekúcie, pretože len jemu patrí dispozícia konaním. Pre rozhodnutie o tom, či zaťažiť oprávneného trovami exekúcie alebo nie, musí byť rozhodujúci dôvod, pre ktorý oprávnený navrhol zastavenie exekúcie. Ak ide len o svojvoľné rozhodnutie oprávneného, je daný dôvod na to, aby znášal trovy exekúcie. Pokiaľ ale oprávnený navrhne zastavenie exekúcie pre správanie sa povinného (napr. preto, že povinný splnil svoj dlh dobrovoľne po začatí exekučného konania), potom je namieste, aby trovy exekúcie znášal povinný.

Štvrtý dôvod pre zastavenie exekúcie je, že exekúcia postihuje veci alebo práva, ktoré sú vylúčené z exekúcie alebo nepodliehajú exekúcii podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona [§ 57 ods. 1 písm. d) Ex. por.]. Dôvod zastavenia exekúcie tak reaguje na rozsah exekúcie vymedzený v § 61a ods. 1 Ex. por.

Zo znenia zákona vyplýva, že sa rozlišujú veci a práva vylúčené z exekúcie a veci a práva nepodliehajúce exekúcii. V konečnom dôsledku ide o veci a práva, ktoré nie je možné postihnúť exekúciou.

Pojem „veci vylúčené z exekúcie“ používa všeobecný § 93 ods. 2 Ex. por., ktorý odkazuje na § 115 ods. 4 Ex. por. (pri exekúcii predajom huteľných vecí). Ten už konkrétnejšie vymenúva určité skupiny vecí (nie jednotlivo určenú vec), na ktorých ponechaní u povinného má štát záujem z rôznych dôvodov, či už z dôvodu zachovania ľudskej dôstojnosti, zdravotných dôvodov, morálnych dôvodov, študijných dôvodov, pracovných dôvodov, prevádzkových dôvodov a pod.

Pojem „veci a práva nepodliehajúce exekúcii“ zase zákon používa napr. v § 89 ods. 3 (pri exekúcii zrážkami z iných príjmov), v § 104 Ex. por. (pri exekúcii odpísaním z účtu v

---

² HANDL, V. – RUBEŠ, J.: Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. Praha : Panorama 1985, s. 268

banke), v § 111 Ex. por. (pri exekúcii prikázaním iných peňažných pohľadávok), v § 114 Ex. por. (pri exekúcii predajom huteľných vecí), v § 242 (pri peňažných prostriedkoch slúžiacich ako zábezpeka na krytie hodnoty eurobankoviek alebo euromincí dodaných klientovi na jeho predzásobovanie alebo druhotné predzásobovanie v rámci prípravy na zavedenie eura).

Ak exekútor bude viesť na vec alebo právo exekúciu napriek tomu, že je z nej vylúčené alebo jej nepodlieha, dôjde k zastaveniu exekúcie v dôsledku nesprávneho postupu exekútora. Trovy exekúcie preto musí v dôsledku priameho pochybenia exekútora znášať exekútor sám. Nie je možné, aby bol trovami zaťažený ktorýkoľvek iný subjekt (oprávnený, povinný alebo štát), ktorý pochybenie exekútora nezavinil. Výnimkou môže byť iba prípad, keď oprávnený podá návrh na exekúciu s výslovným určením vecí, ktoré sa majú predať (§ 116 ods. 1 Ex. por.) a všetky tieto veci sú vylúčené z exekúcie alebo jej nepodliehajú. Vtedy je daný dôvod na to, aby trovy exekúcie znášal oprávnený.

Piaty dôvod pre zastavenie exekúcie je, že bolo rozhodnuté, že exekúcia postihuje vec, na ktorú má niekto právo nepripúšťajúce exekúciu [§ 57 ods. 1 písm. e) Ex. por.].

Predmetný dôvod odkazuje na § 55 Ex. por. V ňom je upravené právo tretej osoby uplatniť si voči oprávnenému na súde právo na vec, ktoré nepripúšťa exekúciu. Na rozdiel od predchádzajúceho (štvrtého) dôvodu pre zastavenie exekúcie ide o individuálne určenú vec, ktorá by inak mohla byť predmetom exekúcie, ale je z nej vylúčená preto, že nepatrí povinnému ale tretej osobe, voči ktorej sa nevedie exekúcia.

Hoci sa návrh na vylúčenie veci z exekúcie podáva proti oprávnenému a nie napr. proti exekútorovi, ktorý vec pojal do súpisu, nie som presvedčená o tom, že by trovy exekúcie v prípade jej zastavenia mal znášať oprávnený. Tak isto nimi nemožno zaťažiť ani exekútora, ktorý je povinný pojať do súpisu predovšetkým veci, bez ktorých sa bude môcť povinný najskôr zaobísť a ktoré sa najľahšie predajú (§ 120 ods. 1 Ex. por.). Tretiu osobu tiež nie je možné zaťažiť trovami exekúcie, preto zrejme ako najspravodlivejšie sa javí zaťažiť trovami exekúcie povinného, ktorý porušením svojej povinnosti plniť včas a riadne zaviniť začatie exekučného konania, a teda aj zbytočných trov exekúcie.

Šiesty dôvod pre zastavenie exekúcie je, že po vydaní rozhodnutia zaniklo právo ním priznané [§ 57 ods. 1 písm. f) Ex. por.].

Dôvody zániku práva vyplývajú z hmotného práva, predovšetkým z Občianskeho zákonníka (splnenie dlhu, dohoda, nemožnosť plnenia, uplynutie času, smrť dlžníka alebo veriteľa, pokiaľ bolo plnenie obmedzené len na ich osobu, započítanie, výpoveď, splnutie, urovanie).

Hlavným pojmovým znakom je, že k zániku práva došlo až po vydaní exekučného titulu [ak došlo k zániku práva pred vydaním exekučného titulu, nie je to dôvod na zastavenie exekúcie (R 47/1970)]. Z uvedeného vyplýva, že reálne môžu nastať dve situácie.

Prvá, keď právo zaniklo ešte pred podaním návrhu na exekúciu. Ak napriek tomu oprávnený podá návrh na exekúciu, pochybil, snáď len s výnimkou zániku práva v dôsledku smrti povinného, preto je spravodlivé zaviazat' oprávneného nahradiť trovy exekúcie.

Druhá situácia nastane vtedy, keď právo zaniklo až po začatí exekučného konania. V takom prípade bola exekúcia začatá dôvodne, preto prípadný zánik práva majúci za následok zastavenie exekúcie, by nemal mať za následok zaťaženie oprávneného trovami exekúcie, ale povinného.

Siedmy dôvod pre zastavenie exekúcie je, že súd vyhlásil exekúciu za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať [§ 57 ods. 1 písm. g) Ex. por.].

Môže ísť o rôzne dôvody, ktoré zákon nevypočítava. Najčastejšie pôjde napr. o vznesenie námietky premlčania, o uzavretie dohody medzi oprávneným a povinným, že trvale alebo po určitý čas nebude vymáhať právo priznané exekučným titulom, ak sa zistí, že povinný nie je vlastníkom nehnuteľnosti, ktorá má byť predmetom exekúcie a pod.

Zodpovednosť konkrétnej osoby za trovy exekúcie bude závisieť od konkrétneho dôvodu. Napr. pri zastavení exekúcie z dôvodu vznesenia námietky premlčania alebo z dôvodu, že pred podaním návrhu na exekúciu bola uzavretá dohoda o nevymáhaní práva, je dôvodné, aby trovy exekúcie znášal oprávnený, pretože ich vznik zaviniel. Ak bola ale dohoda o nevymáhaní práva uzavretá až po začatí exekučného konania, bola by som radšej pri vyslovení rovnakého názoru na zodpovednosť oprávneného za trovy opatrnejšia, skôr by mali za trovy exekúcie zodpovedať oprávnený a povinný spoločne a nerozdielne. Ak sa zistí, že povinný nie je vlastníkom nehnuteľnosti, mal by znášať trovy exekúcie sám exekútor. To, že oprávnený musí dať súhlas na exekúciu predajom nehnuteľnosti (§ 134 ods. 1 Ex. por.), ho nemôže robiť zodpovedným za nesprávne zistenie údajov exekútorom.

Ôsmy dôvod pre zastavenie exekúcie je, že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie [§ 57 ods. 1 písm. g) Ex. por.].

Ide o veľmi špecifický dôvod najmä preto, že nie je v zákone uvedené, aký dlhý čas má trvať tento stav. Nedá sa totiž vylúčiť, že povinný, ktorý v čase prebiehajúcej exekúcie

nemá dostatočný majetok, ho neskôr môže mať. Môže sa zamestnať, môže zdediť, môže niečo získať darom, nadobudnúť výhrou a pod.

Pri každom návrhu na exekúciu ide oprávnený do určitého rizika, že exekúcia nemusí byť úspešná práve z dôvodu nedostatku majetku povinného. Určitým orientačným bodom úspešnosti exekúcie môže byť, že oprávnený si sám, najlepšie pred podaním návrhu na exekúciu, zistí niektoré údaje ohľadne majetku povinného (napr. vlastníctvo nehnuteľnosti, zamestnávateľa, banku a pod.). Pokiaľ neposkytne exekútorovi žiadne z týchto údajov, mala by byť v zákone zakotvená pre exekútora určitá postupnosť pri zisťovaní majetku povinného s tým, že ak sa ani po vykonaní najzákladnejších úkonov nepodarí zistiť žiaden, resp. zaujímavý, majetok povinného, mal by mať exekútor poučovaciu povinnosť voči oprávnenému o jeho povinnosti znášať prípadné trovy exekúcie. Súčasne by malo byť právo exekútora pokračovať v zisťovaní majetku povinného viazané na súhlas oprávneného, ktorý by bol udelením súhlasu na pokračovanie v exekúcii uzrozumený s predpokladanou výškou trov v prípade neúspešnej exekúcie. Nestalo by sa však, že by bol oprávnený po vykonaní množstva, možno aj zbytočných úkonov zo strany exekútora, nútený čeliť neprijemnému stavu znášať vysoké trovy exekúcie.

Deviaty dôvod pre zastavenie exekúcie je, že oprávnený nezaplatí súdny poplatok za vydanie poverenia na vykonanie exekúcie [§ 57 ods. 1 písm. i) Ex. por.].

Pri tomto dôvode zastavenia exekúcie je nepochybné, že trovy exekúcie musí znášať oprávnený. Neplatí to však vtedy, ak napriek tomu, že je oprávnený oslobodený od povinnosti platiť súdny poplatok (§ 4 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb.), súd nesprávne zastaví exekúciu.

Desiaty dôvod pre zastavenie exekúcie je, že pri exekúcii predajom zálohu zaniklo záložné právo a oprávnený bol záložným veriteľom [§ 57 ods. 1 písm. j) Ex. por.].

Zánik záložného práva upravujú hmotnoprávne predpisy, napr. § 151md OZ, v ktorom je upravených niekoľko dôvodov na zánik. Nedá sa, podľa môjho názoru, zovšeobecnene povedať, že vždy má znášať trovy exekúcie oprávnený, ak došlo k jej zastaveniu z dôvodu zániku záložného práva. Povinnosť znášať trovy exekúcie by mala závisieť od toho, z akého dôvodu došlo k zániku záložného práva.

Oprávnený by mal znášať trovy exekúcie napr. vtedy, ak došlo k zániku záložného práva v dôsledku vzdania sa záložného práva zo strany záložného veriteľa [§ 151md ods. 1 písm. c) OZ] alebo vtedy, ak došlo k zániku záložného práva vrátením veci záložcovi, ak záložné právo vzniklo odovzdaním veci [§ 151md ods. 1 písm. e) OZ], pretože možno tvrdiť, že oprávnený takýmto konaním zavinil zastavenie exekúcie.

Ak ale zanikli všetky veci, práva alebo majetkové hodnoty, na ktoré sa záložné právo vzťahuje [§ 151md ods. 1 písm. b) OZ], alebo ak záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku alebo bol v čase prevodu alebo prechodu zálohu nadobúdateľ zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľný, že nadobúda záloh nezaťažený záložným právom [§ 151md ods. 1 písm. f) OZ] alebo ak záložca previedol záloh a zmluva o zriadení záložného práva určuje, že záložca môže záloh alebo časť zálohu previesť bez zaťaženia záložným právom [§ 151md ods. 1 písm. g) OZ], potom by mal troyy zastavenej exekúcie znášať povinný, pretože on svojím konaním zavinil zastavenie exekúcie.

Na základe uvedeného možno vysloviť názor, že právna úprava navrhovaná v § 203 ods. 1 prvá veta zákona, ktorým sa má meniť Exekučný poriadok a podľa ktorej by mal vždy znášať troyy exekúcie iba oprávnený, je nespravodlivá. Zrejme nie je dobre možné a ani žiadúce, aby bolo v zákone taxatívne podľa jednotlivých dôvodov na zastavenie exekúcie uvedené, kto má znášať troyy exekúcie. Existujúca právna úprava, ktorá umožňuje súdu zaťažiť oprávneného troyami exekúcie iba v prípade, ak zastavenie exekúcie zavinil, sa preto javí ako dostatočne spravodlivá, a preto by som sa za jej zmenu v navrhovanej podobe neprihovárala.

UPLATŇOVANIE EXEKUČNÉHO PORIADKU V SOCIÁLNEJ POISŤOVNI

JUDr. Renáta Balintová¹

Vážené dámy, vážení páni,

dovoľte mi na úvod poďakovať organizátorom za pozvanie Sociálnej poisťovne na dnešnú konferenciu a za možnosť odprezentovať niektoré poznatky a skúsenosti, ktoré má Sociálna poisťovňa v súvislosti s uplatňovaním exekučného poriadku.

Sociálna poisťovňa ako jeden z najväčších, možno aj najväčší veriteľ má bohaté skúsenosti v tejto oblasti, najmä v súvislosti s vymáhaním pohľadávok na poistnom, penále a pokutách, ktoré vznikajú ako dôsledok neplnenia odvodových povinností v sociálnom poistení.

Sociálna poisťovňa vymáha nielen pohľadávky, ktoré vznikli v rámci systémov priamo spravovaných Sociálnou poisťovňou, ale aj pohľadávky, ktoré na ňu prešli z úradov práce pri prevzatí výkonu poistenia v nezamestnanosti v roku 2004 a aj pohľadávky, ktoré prevzala zo Slovenskej poisťovne a.s., pri preberaní výkonu zákonného poistenia zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania v roku 2002 (v súčasnosti už úrazové poistenie).

Kým v predchádzajúcich rokoch mohla Sociálna poisťovňa vymáhať svoje pohľadávky viacerými formami – súdnym výkonom rozhodnutia a správnym výkonom rozhodnutia – najmä priamou kompetenciou vymáhať pohľadávku prikázaním z účtu povinného, čo považovala za vysoko efektívny a účinný nástroj na vymáhanie svojich pohľadávok, od roku 2006 (ak neberieme do úvahy možnosť zverenia vymáhania pohľadávok inej osobe formou mandátnej správy) jedinou formou vymáhania je uplatňovanie pohľadávok v exekučnom konaní.

---

¹ Sociálna poisťovňa.

Sociálna poisťovňa využíva exekučné konanie od roku 1996. Za obdobie 13 rokov musela SP viackrát prehodnocovať a modifikovať spôsob spolupráce so súdnymi exekútormi, nakoľko úspešnosť vymáhania pohľadávok touto formou nedosahovala potrebnú úroveň, pričom príčin takéhoto stavu bolo viacero. Napríklad v počiatočnom období bola kompetencia prideľovať exekúcie jednotlivým exekútorom zverená pobočkám. Pobočky (38) spolupracovali s veľkým počtom súdnych exekútorov, v dôsledku čoho nebola činnosť súdnych exekútorov zo strany pobočiek pravidelne monitorovaná a vyhodnocovaná a tieto skutočnosti mali za následok veľkú rozpracovanosť v exekučných konaniach, z čoho pramenila neprehľadnosť stavu exekučných konaní, nevedomosť o stave plnenia, resp. neplnenia vymožených pohľadávok exekútormi Sociálnej poisťovni ale aj nemožnosť určenia úspešnosti jednotlivých exekútorov pri vymáhaní pohľadávok Sociálnej poisťovne.

Postup súdnych exekútorov v prípadoch niekoľko rokov trvajúcich nevyvozených exekúcií smeroval skôr k ukončeniu exekučného konania, ako k opätovnému skúmaniu majetkových pomerov povinného. Prevažná časť týchto konaní skončila zastavením exekúcie na návrh oprávneného alebo z dôvodu nemajetnosti povinného, pričom vo všetkých takto ukončených konaniach bola na úhradu trov zaviazaná Sociálna poisťovňa.

Uvedené sa znásobilo najmä od roku 2004, od ktorého prijatím nového zákona o sociálnom poistení už nemohla Sociálna poisťovňa priamo realizovať správny výkon rozhodnutia. Analýza výsledkov exekučných konaní za roky 2005 a 2006 preukázala nelichotivý stav v tejto oblasti, nakoľko v týchto rokoch za prvý rok vymáhania pohľadávky úspešnosť predstavovala cca 22 % a v druhom roku vymáhania pohľadávky nedosiahla ani 30 %.

Sociálna poisťovňa bola nútená, za účelom zlepšenia výsledkov pri vymáhaní pohľadávok zmeniť aj svoj prístup k exekučným konaniam a viac menej pasívny prístup oprávneného nahradiť aktívnou činnosťou vyvíjanou vo vzťahu k súdnym exekútorom. Zamestnancom bola stanovená povinnosť pravidelne sledovať úhrady, požadovať informácie od súdnych exekútorov v prípade neuhradenia pohľadávky a vyhodnocovať úspešnosť jednotlivých exekútorov. Pristúpilo sa aj k zmene obsahu zmluvy o spolupráci pri vykonávaní exekúcií, a to vymáhaním na účet oprávneného, čím sa sledovalo predísť neoprávnenému zadržaniu vymožených finančných prostriedkov na účte exekútora a znížil sa aj počet spolupracujúcich súdnych exekútorov. Uvedené opatrenia mali za následok zvýšenie úspešnosti vymáhania v rokoch 2007 a 2008 – v týchto rokoch sa

úspešnosť v prvom roku vymáhania pohľadávky zvýšila na 36 % a v druhom roku dosiahla takmer 50 %.

Za účelom odstránenia akýchkoľvek pochybností o transparentnosti pridelovania exekúcií jednotlivým exekútorom bol Sociálnou poisťovňou vytvorený a 16. apríla 2009 spustený do prevádzky systém elektronického pridelovania exekučných titulov jednotlivým súdnym exekútorom. Pred jeho spustením boli všetci súdni exekútori, ktorí sú uvedení na stránke Ministerstva spravodlivosti SR oslovení k uzatvoreniu zmluvy o spolupráci a následnému zaradeniu do systému elektronického pridelovania. Predpokladom uzatvorenia zmluvy zo strany Sociálnej poisťovne bola predovšetkým podmienka doručenia odpočtu o neukončených exekučných konaniach, v ktorých je Sociálna poisťovňa oprávneným. V súčasnej dobe je v systéme elektronického pridelovania zaradených 186 spolupracujúcich súdnych exekútorov, ktorí sú rozdelení do 8 krajov. Vzhľadom na krátky čas od spustenia elektronického pridelovania exekúcií do prevádzky, nie je možné zatiaľ vyhodnotiť jeho úspešnosť.

V tejto súvislosti by som sa na chvíľu pristavila pri zmluvách o spolupráci, uzatvorenie ktorých SP požadovala od exekútorov, pred ich zaradením do systému elektronického pridelovania exekúcií, keďže samotný návrh a aj obsah zmluvy, aj napriek tomu, že nakoniec túto zmluvu podpísala prevažná väčšina súdnych exekútorov sa nestretol s veľkým porozumením zo strany exekútorskej obce a samotnej Slovenskej komory exekútorov. Bolo poukazované na absenciu právneho podkladu na uzatváranie takýchto zmlúv a ich neodôvodnenosť. Sociálna poisťovňa však nezdieľa takýto názor, pretože všetky zmluvné práva a povinnosti, ktoré sú predmetom uvedenej zmluvy zohľadňujú všetky základné princípy exekučného konania a smerujú k ochrane a uspokojovaniu oprávnených nárokov Sociálnej poisťovne ako veriteľa, zodpovedného za spravovanie a hospodárenie s verejnými prostriedkami a je nástrojom pre spoluprácu s takými exekútormi, pri ktorých hlavným kritériom je odbornosť, spoľahlivosť a úspešnosť konania z pohľadu uspokojenia pohľadávky.

Aj po úprave zmluvných vzťahov s exekútormi sa SP stále borí s problémami pri vykonávaní exekúcií, pričom však nechcem samozrejme zovšeobecňovať a takého konštatovanie neplatí na všetkých exekútorov. K tým najzásadnejším problémom patrí predovšetkým problém zadržievania vymožených finančných prostriedkov na účte exekútora, nevymáhania exekútorom na účet oprávneného, nečinnosti exekútora, či už pri nízkych pohľadávkach alebo aj u dlžníkov, ktorí vlastní majetok, ale aj a dlhoročné nevyúčtovanie poskytnutých preddavkov. Môžem spomenúť aj ďalšie negatívne

skúsenosti, ako je nesprávne vyúčtovanie trov exekúcie, nedoriešené stavy exekučných konaní pri zániku výkonu funkcie exekútora, spoplatňovanie informácií o stave exekučného konania, predaj založeného majetku bez súhlasu záložného veriteľa, bezdôvodné blokácie účtu povinného, ukončenie exekúcie bez vedomia oprávneného (pri vrátení poverenia bez úhrady pohľadávky oprávnenému) a pod.

V tejto súvislosti spomeniem ešte jednu situáciu, s ktorou je Sociálna poisťovňa konfrontovaná. Koncom roku 2007 spustila do prevádzky projekt elektronického poskytovania súčinností exekútorom – myslím, že zatiaľ sme jediná inštitúcia, ktorá takýmto spôsobom spolupracuje s exekútormi (do konca mája 2009 sme vybavili cca 300 000 elektronických žiadostí). Od tohto projektu, ktorým sa, okrem iného mala znížiť administratívna a teda aj finančná náročnosť, mala veľké očakávania aj Sociálna poisťovňa. V poslednom období však paradoxne narastá počet písomných dožiadaní súdnych exekútorov, a to na tie isté otázky, na ktoré už Sociálna poisťovňa odpovedala elektronicky, takže bezplatne poskytnutú elektronickú súčinnosť si Sociálna poisťovňa v mnohých prípadoch nakoniec zaplatí v trovách konania.

Niektoré z vyššie uvádzaných skutočností sú dôsledkom nedokonalnej právnej úpravy, niektoré sú však dôsledkom jej nerešpektovania a nedostatočného a neúčinného systému sankcií pri porušovaní zákonných povinností. Práve z uvedeného dôvodu považuje Sociálna poisťovňa za nevyhnutné vykonanie zásadných legislatívnych úprav v existujúcom exekučnom poriadku.

Sociálna poisťovňa predložila Ministerstvu spravodlivosti podnety a pripomienky, ktoré by podľa nášho názoru riešili, prípadne eliminovali niektoré problémy, s ktorými je Sociálna poisťovňa ako verejnoprávny veriteľ konfrontovaná.

Po oboznámení sa so súčasným znením návrhu novely exekučného poriadku však musím s poľutovaním konštatovať, že tieto podnety zohľadnené neboli, budeme sa však snažiť v priebehu ďalšieho legislatívneho procesu presvedčiť Ministerstvo spravodlivosti o ich nevyhnutnosti a opodstatnenosti.

Keďže v exekučných konaniach vedených v prospech Sociálnej poisťovne sa vymáhajú pohľadávky, ktoré vznikli z dôvodu neplnenia zákonných povinností (k 31. marcu 2009 mala SP uplatnených v exekučných konaniach cca 330 mil. EUR), pričom účelom plnenia týchto zákonných povinností je celospoločenský záujem – ktorým

je uspokojovanie zákonom garantovaných nárokov v sociálnom poistení a ak takéto pohľadávky vymáha exekútor, ako štátom určená a splnomocnená osoba je nevyhnutné, aby legislatívna úprava vytvorila také právne prostredie, ktorým sa prioritne zabezpečí účel exekučného konania, t. j. uspokojenie pohľadávky oprávneného.

Ak má byť Sociálna poisťovňa zodpovedná za hospodárenie s verejnými prostriedkami, ak má zodpovedať v rámci zabezpečovania finančných zdrojov nielen za výber poistného, ale aj za vymáhanie pohľadávok (veľmi často je úspešnosť vymáhania pohľadávok používaná ako argument na zvýšenie príjmov SP) musí mať k tomu vytvorené adekvátne právne prostredie a musí disponovať potrebnými právnymi nástrojmi – a tomu tak bohužiaľ v súčasnosti nie je a určite tomu neprispieje ani návrh na pridelovanie exekúcií pri pohľadávkach z verejnoprávnych vzťahov súdom (aj keď elektronicky). Naopak, takýto návrh ďalej zoslabuje jej postavenie ako oprávnenej osoby a z tohto dôvodu Sociálna poisťovňa s takýmto návrhom zásadne nesúhlasí. Navyše, nie je zrejmý súvis takéhoto návrhu s vládou SR schválenou Koncepciou zjednotenia výberu daní a odvodov.

KATASTRÁLNE KONANIE A EXEKÚCIA NEHNUTEĽNOSTÍ

JUDr. Jana Dráčová a kol.¹

De lege lata

Kataster nehnuteľností v Slovenskej republike je upravený zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona bol výkon štátnej správy zverený katastrálnym úradom a správam katastra ako miestnym orgánom štátnej správy a Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, ďalej len „úrad“, ktorý je ústredným orgánom štátnej správy na úseku geodézie, kartografie a katastra.

Katastrálny zákon upravuje oblasť katastra nehnuteľností ako evidenčného nástroja na uskutočňovanie funkcie štátu pri ochrane právnych vzťahov k nehnuteľnostiam a pri využívaní a ochrane nehnuteľností. Kataster nehnuteľností je štátny informačný systém o nehnuteľnostiach a o vecných právach k nim.

Katastrálny operát predstavuje informačný systém, ktorý poskytuje informácie všetkým osobám. Verejnosť katastrálneho operátu vychádza zo zásady verejnosti bývalých pozemkových kníh a pozemkového katastra.

Výnimkou zo zásady verejnosti katastrálneho operátu je zbierka listín, ktorá obsahuje písomné vyhotovenia zmlúv, dohôd, písomných vyhlásení vkladateľa o vložení nehnuteľností do majetku právnických osôb, verejné listiny a iné listiny, ktoré potvrdzujú alebo osvedčujú práva k nehnuteľnostiam. Preto je potrebné, najmä z hľadiska ochrany osobnosti, nahliadanie do zbierky listín obmedziť. Do zbierky listín majú právo nahliadať len taxatívne vymedzené osoby a to: vlastníci, iné oprávnené osoby z práv k nehnuteľnostiam – správca majetku štátu, správca majetku obce resp. vyššieho územného celku.

---

¹ Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, Bratislava.

V katastri nehnuteľností platí všeobecne zásada, že ak je právo k nehnuteľnosti dotknuté zmenou, list vlastníctva sa zaplombuje a nevydáva sa. V rámci súčinnosti katastra nehnuteľností so štátnymi orgánmi a osobami podľa osobitných predpisov, exekútorovi poskytnú i zaplombovaný list vlastníctva a exekútor dostane informáciu z katastra nehnuteľností bez správneho poplatku.

Vlastnícke a iné vecné práva k nehnuteľnostiam sa do katastra nehnuteľností zapisujú vkladom práv k nehnuteľnostiam do katastra, záznamom práv k nehnuteľnostiam do katastra a poznámkou o právach k nehnuteľnostiam v katastri. Zápisy práv k nehnuteľnostiam majú účinky právotvorné, evidenčné a predbežné.

Právotvorný princíp spočíva v tom, že vlastnícke práva a iné práva zo zmlúv, dohôd a vyhlásení vkladateľov o vložení nehnuteľností do majetku právnických osôb k nehnuteľnostiam vznikajú, menia sa a zanikajú dňom vkladu do katastra, pričom právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia orgánu štátnej správy katastra o jeho povolení.

Vlastnícke a iné práva k nehnuteľnostiam, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklepom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, ako aj práva vyplývajúce zo správy majetku štátu alebo zo správy majetku obce, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom a práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv k pozemkom sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín a iných listín.

Poznámka vyjadruje skutočnosti súvisiace s právami k nehnuteľnostiam alebo s nehnuteľnosťami. Z hľadiska právnych účinkov poznáme dva druhy poznámok a to informatívne a obmedzujúce. Poznámky informatívneho charakteru informujú o skutočnostiach súvisiacich s nehnuteľnosťou alebo s právom k nehnuteľnosti. Informatívnymi poznámkami sú napr. začatie vyvlastňovacieho konania, začatie exekučného konania. Novelou zákona o dobrovoľných dražbách a novelou Občianskeho zákonníka sa rozšíril okruh dôvodov na vyznačenie poznámky v katastri nehnuteľností o povinnosť dražobníka oznámiť správe katastra začatie dobrovoľnej dražby resp. povinnosť záložného veriteľa vyznačiť poznámku o začatí realizácie záložného práva. Novelou OSP s účinnosťou od 15.10. 2008 vyznačenie poznámky o podaní žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu, žaloby o určenie vlastníckeho práva a žaloby o neplatnosti dobrovoľnej dražby má určité právne následky. Podľa § 159a OSP výrok právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnosti, o neplatnosti právneho

úkonu, ktorým sa nakladalo s nehnuteľnosťou, prípadne o určení neplatnosti dobrovoľnej dražby nehnuteľnosti je záväzný aj pre osobu, ktorá nadobudla vecné právo k tejto nehnuteľnosti.

Poznámky obmedzujúceho charakteru vyjadrujú obmedzenie vlastníka alebo inej oprávnenej osoby nakladať s nehnuteľnosťou a v konaní o povolení vkladu sú dôvodom na prerušenie konania resp. na zamietnutie návrhu na vklad z titulu obmedzenia práva vlastníka nakladať s nehnuteľnosťou.

Kataster a exekúcia

Podľa zákona NR SR č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok), ďalej len EP, a o zmene a doplnení ďalších zákonov, môže v prospech oprávneného exekúciu vykonať poverený súdny exekútor. Exekučné konanie sa teda podľa § 36 ods. 1 EP začína na návrh. Súdneho exekútora si vyberá oprávnený tým, že ho označí v návrhu na vykonanie exekúcie.

Exekúciu predajom nehnuteľnosti podľa § 134 ods. 1 EP, možno vykonať len vtedy, ak oprávnený s exekúciou predajom nehnuteľnosti označenej v upovedomení o začatí exekúcie predajom nehnuteľnosti súhlasí a ak sa preukázalo, že nehnuteľnosť je vo vlastníctve povinného.

Podľa § 135 ods. 2 EP exekútor zašle upovedomenie aj správe katastra. Správa katastra vyznačí na liste vlastníctva informatívnu poznámku, ktorá informuje tretie osoby o začatí exekučného konania, ktorého dôsledkom podľa §134 ods. 1 písm. c) EP je zákaz pre povinného, aby nehnuteľnosť previedol na niekoho iného alebo aby ju zaťažil. Po uplynutí 14 dňovej lehoty na podanie námietok, alebo potom, čo mu bolo doručené rozhodnutie súdu o námietkach, ktorým sa námietky zamietli podľa § 137 EP, vydá exekútor exekučný príkaz (príkaz na vykonanie exekúcie predajom nehnuteľností). Exekútor je povinný doručiť exekučný príkaz správe katastra do vlastných rúk. Na základe exekučného príkazu správa katastra vyznačí v časti B na liste vlastníctva poznámku obmedzujúceho charakteru, ktorá má za následok obmedzenie vlastníka disponovať s nehnuteľnosťou. Na túto skutočnosť správa katastra prihliada pri rozhodovaní o návrhu na vklad.

V tejto súvislosti je pre súvislosť dôležitý § 150 EP, podľa ktorého po udelení príklepu môže sa vydražiteľ ujať držby vydraženej veci; o tom je povinný upovedomiť exekútora. Vlastníctvo k vydraženej nehnuteľnosti na neho prechádza schválením príklepu súdom a to ku dňu udelenia príklepu.

Judikatúra, prax a polemika

V praxi sa nevyskytuje veľa sporných postupov v konaní katastrálnom a exekučnom, napriek tomu by som rada uviedla niektoré prípady, kedy sa súdna prax odchyľila od názoru orgánu štátnej správy na úseku katastra. Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval v rozsudku zo dňa 30.10.2003, sp. zn. SŽ-o-KS 145 – 146/03, že ak podľa relevantných právnych predpisov (§ 31 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z.) musí správa katastra rozhodnúť podľa skutkového aj právneho stavu existujúceho v čase rozhodnutia o návrhu na vklad a zároveň sa počas tohto konania začne exekúcia predajom nehnuteľnosti a do katastra sa následne zapíše poznámka o začatí tejto exekúcie, potom má toto exekučné konanie bezpochyby povahu takej okolnosti, ktorá bráni vkladu do katastra v tejto veci. S vyššie uvedeným právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na vplyv upovedomenia správy katastra o začatí exekučného konania predajom nehnuteľností na rozhodovanie o návrhu na vklad sa úrad nestotožnil. Samotné začatie exekučného konania ešte nezakladá bez ďalšieho výkon exekúcie predajom nehnuteľnosti. Vyhláškou č. 647/2004 Z. z. došlo k zmene znenie § 44 vyhlášky č. 79/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva katastrálny zákon tak, že na základe upovedomenia o začatí exekúcie predajom nehnuteľností sa zapíše do katastra nehnuteľností „len“ informatívna poznámka a teda upovedomenie správy katastra o začatí exekúcie predajom nehnuteľností nie je dôvodom na zamietnutie návrhu na vklad. Dôvodom pre prelomenie tohto judikátu bolo dodržanie zásady proporcionality. Podľa katastrálneho zákona, predbežné opatrenie súdu – zákaz nakladať s nehnuteľnosťou je dôvodom na prerušenie konania. Pre udržanie rovnováhy inštitútov s rovnakými dôsledkami je potrebné postupovať pri zákaze nakladať s nehnuteľnosťou podľa EP obdobne, napriek názoru súdu v citovanom judikáte.

V praxi nie je ničím výnimočným postúpenie pohľadávky zabezpečenej záložným právom k nehnuteľnosti. Postúpením takto zabezpečenej pohľadávky dochádza zo zákona k zmene v osobe záložného veriteľa, pričom táto skutočnosť sa do katastra nehnuteľností zapíše záznamom. Z hľadiska § 157 ods. 1 písm. c) EP je teda v zásade bez právneho významu, kedy došlo k zápisu zmeny v osobe záložného veriteľa, resp. či vôbec došlo k zápisu zmeny v osobe záložného veriteľa. Je teda pomerne zvláštne napr.

konštatovanie Okresného súdu Nitra v uznesení zo dňa 10.4.2006, č. k. Er 211/96 – 81, keď síce súd mal za preukázané, že veriteľ povinného zmluvou o postúpení pohľadávok nadobudol pohľadávku z predmetnej úverovej zmluvy, ale nezískal postavenie záložného veriteľa v prvom poradí na účely rozvrhu výťažku z dražby v zmysle § 157 EP, z dôvodu, že v súvislosti s postúpením pohľadávky z pôvodného veriteľa na aktuálneho postupníka ako veriteľa povinného, neprišlo zároveň k zápisu zmeny v osobe záložného veriteľa v katastri nehnuteľností, potrebného na preukázanie postúpenia práv k nehnuteľnosti súvisiacich s postúpenou pohľadávkou, teda vstupu postupníka do práv pôvodného veriteľa.

Okrem uvedeného sme zaznamenali prax exekútorov vo vzťahu ku majetku štátu, podľa ktorej napriek tomu, že majetok štátu nie je exekvovateľný podľa ustanovení § 18a ods. 1 zákona 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu, v znení neskorších predpisov a § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, na uvedený majetok prijímú návrhy na exekúciu a v rámci možností zabraňujú správcom s takýmto majetkom nakladať. Mám za to, že tento postup neprospieva povedomiu o odborných znalostiach exekútorov. Neospravedlňuje ich ani ich obrana, že inak by sa oprávnení svojich práv nedovolali.

De lege ferenda

V rámci dobrých vzťahov a v neposlednom rade z dôvodu zásahu do katastrálneho zákona sme boli oslovení posúdením materiálu pripraveného Komorou exekútorov, ktorým je pripravovaná novela Exekučného poriadku.

Rada by som zamerala pozornosť na niekoľko málo ustanovení, ktorým som sa venovala z dôvodu, že sa týkali vecných práv alebo katastra nehnuteľností.

Jedným z nich je ustanovenie § 34 ods. 1, v ktorom podľa novely má byť doplnená veta "Za majetok povinného sa považuje aj majetok, u ktorého je ako vlastník evidovaný manžel povinného, alebo bývalý manžel povinného, pokiaľ nie je preukázané, že tento majetok nie je v bezpodielovom spoluvlastníctve povinného." Toto ustanovenie považujem za polemické, nakoľko všetci vieme, že napriek uzavretému manželstvu, každý má právo vlastníť majetok aj nepatriaci do BSM, nehovoriac o tom, že obmedzenie nakladania s predmetom vlastníctva sa má vzťahovať aj na bývalého

manžela, v danom prípade na tretiu osobu. Preto uvedené ustanovenie nie je podľa mňa v súlade s platným právnym poriadkom.

Katastra nehnuteľností sa dotýka niekoľko ustanovení tak v samotnej novele EP v článku I., ako aj článok VIII, ktorý novelizuje katastrálny zákon. Vráťim sa k samotnej úprave. V súvislosti s týmito ustanoveniami sa v článku VIII. navrhuje zmeniť katastrálny zákon a to v § 34 ods. 1, ktoré sa má doplniť o príklep súdneho exekútora na dražba a § 68 ods. 5 rozšírenie verejnosti zbierky listín o súdneho exekútora.

V zákonom zakotvenej súčinnosti správy katastra s exekútorom poskytuje správny orgán katastra osobitné služby exekútorom pri poskytovaní informácií z katastra nehnuteľností o vlastníkoch a iných oprávnených osobách k nehnuteľnostiam a o nehnuteľnostiach.

Na požiadanie exekútora poskytne správa katastra neodkladne informáciu o vlastníkovi, poskytne exekútorovi i zaplombovaný list vlastníctva. Plomba na liste vlastníctva avizuje, že právo k nehnuteľnosti je dotknuté ďalšou právnou zmenou. Exekútor môže exekvovať nehnuteľnosť len ak je vo vlastníctve povinného. Prístup do zbierky listín nie je opodstatnený. Exekútor nemôže ovplyvniť titul nadobudnutia vlastníctva v katastri zapísaného vlastníka, (absentuje aktívna i pasívna legitímácia). Pokiaľ by došlo k dohode medzi predkladateľom a rezortom geodézie, kartografie a katastra, maximálne by bolo možné akceptovať vstup exekútora do zbierky listín v odôvodnených prípadoch konkrétnej exekúcie. Táto úprava by však bola podľa nás zbytočná s ohľadom na uvedenú súčinnosť. Predložené odôvodnenie nemá oporu v zákone z pohľadu aktívnej legitímácie exekútora na podanie žaloby o neplatnosť právneho úkonu a prípadná žaloba o odporovateľnosť právneho úkonu nebude potrebná, vzhľadom na navrhované ustanovenie §49a v bode 31 navrhovanej novely.

K bodu 16 novely z uvedených dôvodov v § 34 ods.3 je potrebné vypustiť prvú vetu „ Exekútor je oprávnený nahliadať do zbierky listín podľa osobitného zákona a požadovať odpisy zo zbierky listín.“ A to spolu s odkazom na katastrálny zákon. Rozšírenie verejnosti zbierky listín vyžaduje zvýšenie nárokov na verejné financie z hľadiska personálneho a technického zaťaženia úseku katastra. Taktiež je v súvislosti s tým potrebné vypustiť článok VIII.

V článku VIII. navrhovaná novela dopĺňa aj ustanovenie § 34 ods. 1 katastrálneho zákona o titul príklepu súdneho exekútora na dražbe doplnenie pri zápise záznamom. Aj pokiaľ by novela exekučného poriadku bola prijatá v súčasnom znení, v rámci platnej legislatívy nie je potrebné meniť katastrálny zákon na to, aby správny orgán na úseku katastra považoval zápisnicu o príklepe za zápisu schopnú listinu.

V súvislosti s vyššie uvedeným je potrebné vypustiť článok VIII.

Rada by som otvorila diskusiu aj o tom, že podľa doteraz platnej právnej úpravy, § 148 EP, udelenie príklepu podliehalo schváleniu súdu. Mám za to, že pri takomto režime postačovali lehoty na podanie námietok proti udelenému príklepu. Ak sa však v novele uvažuje o tom, že príklep už nebude vyžadovať schválenie súdu, v rámci právnej istoty by bolo vhodné upraviť lehoty na podanie námietok a to podľa môjho názoru tak, že námietky by bolo možno podať ústne na dražbe, prípadne písomne alebo elektronicky do 15 dní od konania dražby a toto právo by mal mať každý, koho práva vykonanou dražbou mohli byť dotknuté. Zároveň by bolo vhodné doplniť príslušné ustanovenie o opatrenie doložky vykonateľnosti tých zápisníc, ktoré sa stávajú vykonateľným titulom.

Upriamim pozornosť aj trochu iným smerom, bod 19. novely sa má podľa obsahu vzťahovať na ods. 12 a nie 13.

V bode 27 je uložená povinnosť znášania trov pôvodného exekútora oprávneným. Mám za to, že ochrana exekútora má byť primeraná a preto by som túto povinnosť navrhla zaviesť maximálne preddavkovo, s povinnosťou vyúčtovania po vykonaní celej exekúcie. Chápem potrebu chrániť odmenu za vykonanú prácu, mám však za to, že by mala korešpondovať aj s povinnosťou exekútora pri dlhodobejšom vymáhaní deliť sa podielovo s oprávneným o vymoženú sumu. Takáto úprava v rámci povinností totiž absentuje.

Úprava ustanovenia § 168 ods.3 v bode 82 novely je len formálnou úpravou. Poukazujem na tú skutočnosť, že už aj pri súčasnej právnej úprave na rozpor s ustanovením § 41 ods. 2 katastrálneho zákona, kde je ustanovená zásada priority zápisov práv k nehnuteľnostiam. Pokiaľ pred návrhom na zápis exekučného záložného práva bol správe katastra doručený napr. rozsudok súdu o určení vlastníckeho práva k tej istej nehnuteľnosti, na zápis ktorého je lehota 60 dní, správa katastra nevyhnutne musí porušiť niektorý z uvedených zákonov, pretože podľa zásady priority musí vybaviť veci

v poradí, v ktorom napadli a zároveň podľa EP má prednostne vykonať zápis záložného práva. Z uvedeného dôvodu navrhujeme zmeniť ustanovenie tak, že lehota sa vypustí alebo tak, že zápis sa vykoná bezodkladne.

Dovoľte mi upozorniť na skutočnosť, že v celom texte zákona sa používa nesprávne označenie správneho orgánu „správa katastra nehnuteľností“ namiesto správneho „správa katastra“ a ani novela nepočíta s nápravou.

Na záver by som rada poznamenala, že predmetná novelizácia je obsiahla. Obsahuje 28 strán textu a dotýka sa len v článku I. - 117 ustanovení, pričom napr. bod 101 sa dopĺňa 10 nových paragrafov. Pripojené články II. – VIII. sa týkajú viacerých právnych predpisov aj viacerých rezortov. EP bol novelizovaný už viac ako 10 krát Aj pri jej prínose, pre zachovanie právnej istoty táto novelizácia je vhodná na úplne nový zákon s predchádzajúcou širšou odbornou aj verejnou diskusiou.

PROBLEMATIKA EXEKUČNÍCH TITULŮ SEPSANÝCH NOTÁŘEM A SOUDNÍM EXEKUTOREM

JUDr. Martin Foukal¹

Notářství v kontinentálním právním systému svým historickým postavením slouží prevenci sporů, jako součást dobrovolné justice. Nástrojem k naplnění tohoto poslání je veřejná listina, listina sloužící jako hlavní důkaz v soudním řízení. Notář je osobou splňující státem stanovené předpoklady k tomu, aby na ni mohla být delegována veřejná moc a jeho prostřednictvím je vtělována do jím sepsovaných listin v předepsané formě. Vůči účastníkům musí být v nestranném postavení, aby jim mohl poskytnout objektivní právní poradu sloužící k předcházení sporům.

V české i slovenské právní úpravě je umožněno, aby vedle hlavní činnosti, kterou je sepsování veřejných listin, byly na notáře přeneseny další činnosti, kompetence, které nekolidují s hlavní činností. Jedná se zejména o dědickou agendu, kterou jménem soudu, či v postavení soudu, vykonávají notáři jako soudní komisaři. Notář, jako nestranná osoba při výkonu své hlavní činnosti, se nabízel jako vhodný prostředek k odlehčení soudům a proto mu mohla být tato kompetence svěřena. V zemích, jako je Rakousko, Slovensko, Maďarsko a Česká republika, jde o tradiční právní úpravu.

Hlavním záměrem legislativců pro zřízení zcela nové právní profese soudních exekutorů bylo odstranění problémů s neefektivním prováděním exekucí nařizovaných a prováděných soudy. Z tohoto důvodu stát vytvořil zákonem č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) soudní exekutory, a fakticky rezignoval na vymáhání práva jen soudním výkonem rozhodnutí. K tomu soudním exekutorům vytvořil mimořádné podmínky spočívající v širokých pravomocech i kompetencích. Stěžejním úkolem soudního exekutora je vymožení práva. Se záměrem dosáhnout maximální efektivity při provádění exekucí soudními exekutory, také jim právní úprava umožňuje výkon dalších činností. Bohužel jsou některé v kolizi s vlastní exekuční činností, respektive se vzájemně přímo vylučují. Je to případ sepsování exekutorských

---

¹ Notářská komora České republiky, Praha.

zápisů se svolením k vykonatelnosti, jako exekučního titulu, tedy listiny, na základě které má být provedena následná exekuce.

Tradiční a osvědčenou pravdou je, že v soudním procesu může každý zastávat jen jednu roli, tedy být jen soudcem, jen stranou, nebo jen zástupcem strany. Stejně by mělo i nadále platit, že každá z právnických profesí má jednu primární roli, kterou je třeba respektovat a nikoli oslabovat. Rolí notáře v justičním systému je, aby notářskou činností – mj. i sepisováním veřejných listin o právních úkonech – sloužil právní jistotě a předcházelo se touto formou soudním sporům. Role soudního exekutora spočívá primárně v provádění exekucí.

Jak tedy bylo již řečeno, každá právní profese má specifické postavení, které principiálně vylučuje výkon některých činností. Sepisování veřejných listin, kterou je i zápis se svolením k vykonatelnosti, je spojeno se zásadou nestrannosti sepisující osoby pověřené k této činnosti státem.

Soudní exekutor se však jen těžko může cítit v nestranném postavení při sepisování exekutorského zápisu jako exekučního titulu, když jeho ekonomickým zájmem je, aby k exekuci následně došlo. Je tedy logické, že právní porada předcházející sepsání exekučního titulu i obsah této listiny, bude preferovat zájem budoucího oprávněného proti zájmu povinného. Tím dochází k nerovnému postavení účastníků exekutorského zápisu. Navíc je zřejmé, že pokud by měl soudní exekutor na základě jím sepsaného exekutorského zápisu provést exekuci, měl by být z této exekuce vyloučen. To by ale znamenalo, že nemůže činit svoji hlavní činnost, pro kterou byl zřízen.

Zřízení instituce soudního exekutora jako státem pověřené soukromé osoby není v jiných právních řádech standardním řešením a vyskytuje se jen v několika zemích. Pouze pak česká právní úprava připustila výše zmíněnou činnost soudních exekutorů spočívající v možnosti vlastního sepisování exekučních titulů. Je tedy nutné zdůraznit, že výkon prevence a represe soudním exekutorem jako jednou osobou je protismyslné a navzájem se vylučuje. Kdo má hmotný zájem na represí nemůže mít zájem na prevenci. Umožnění sepisování exekutorských zápisů jako exekučních titulů v České republice bylo z tohoto důvodu naprosto nesystémovým krokem.

Na závěr lze podotknout, že počet nařízených exekucí v České republice raketově roste – např. v roce 2005 jich bylo evidováno cca 270.000, v roce 2008 se jejich počet již

blížil počtu 600.000. Pokud nechtějí soudní exekutoři připustit kritiku na nepružné a pomalé vymáhání práva u nás, bude pro ně provádění exekucí při počtu 120ti soudních exekutorů takřka nadlidským úkolem. I proto se jeví sepisování exekučních titulů soudními exekutory nejen nekonceptční, nesystémové, ale i nelogické, neboť odebírá část kapacity, která by měla sloužit k samotnému provádění exekucí. Proto se na toto téma vedou v poslední době stále častěji diskuse mezi právníckými profesními komorami advokátů, exekutorů a notářů, ale i v odborných a politických kruzích. Vedou se diskuse o vzájemném vymezení kompetencí mezi právníckými profesemi, jejich postavení a úloze při účasti na vytváření právního prostředí v České republice, neboť mají sloužit především pro potřeby občanů a ve prospěch celé společnosti.

EXEKÚCIA, SÚČASNÝ STAV A MOŽNOSTI RIEŠENIA NAVRHOVANOU NOVELOU EXEKUČNÉHO PORIADKU SKE

JUDr. Ing. Miroslav Paller¹

Úvod

Každá spoločnosť považuje časť spoločenských vzťahov za tak dôležité, že ich (na rozdiel napríklad od morálnych, či etických noriem) reguluje formou noriem právnych. Jedným zo znakov právnej normy je aj vynútiteľnosť jej dodržiavania.

Keďže právna úprava pôsobí (resp. mala by pôsobiť, za predpokladu, že je kvalitná) aj preventívne, možno o vymožitelnosti práva prenesene hovoriť aj v súvislosti s všeobecnou úctou k právam a právnym povinnostiam a ich dodržiavaním vzhľadom na hrozbu možných právnych následkov.

Pri hodnotení kvality právneho prostredia v Slovenskej republike sa notoricky uvádza, že úroveň vymožitelnosti práva je nedostatočná, až nízka.

Efektívnosť snahy dosiahnuť splnenie právnej povinnosti (prípadne efektívnosť snahy dosiahnuť rešpektovanie práva) je determinovaná celým radom faktorov, a to už od počiatku vzniku právneho vzťahu, obsahom ktorého majú byť práva a právne povinnosti. Nie je to teda len kvalita občianskeho súdneho konania v jeho základnej a vykonávacej fáze. Vymožitelnosť práva posudzuje najmä účastník konkrétneho právneho vzťahu. Hodnotí ju skutočne ako efektívnosť svojej snahy o dosiahnutie splnenia povinnosti (korešpondujúcej jeho právu) zo strany nositeľa tejto právnej povinnosti.

V prípade nesplnenia právnych povinností, ktoré sú obsahom právneho vzťahu, má oprávnený účastník právneho vzťahu spravidla viacero možností, ako dosiahnuť ich

---

¹ Slovenská komora exekútorov.

splnenie. Tieto možnosti vyplývajú tak z noriem hmotného práva, ako aj z noriem práva procesného.

Pri ochrane základných práv a slobôd účastníkov právnych vzťahov nemožno opomenúť ani ochranu poskytovanú Ústavným súdom Slovenskej republiky v konaní o ústavnej sťažnosti podľa článku 127 Ústavy SR. Ide však skutočne o ochranu základných práv. Ako Ústavný súd SR opakovane uviedol, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.

Cieľom tejto konferencie je analyzovať súčasný právny stav v oblasti vymožitelnosti práva v Slovenskej republike, a to s dôrazom na nútenú vymožitelnosť práva, poukázať na nedostatky právnej úpravy a systému fungovania núteného výkonu (aj vo vzťahu k naplneniu práva na súdnu a inú právnu ochranu, garantovaného Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a porovnať tento stav (pokiaľ možno) so stavom v iných krajinách. Nezanedbateľným predmetom a cieľom predkladanej tejto konferencie sú úvahy de lege ferenda, ktorých úlohou je navrhnúť možné spôsoby zmeny právnej úpravy na jej problematických miestach tak, aby boli odstránené nedostatky úpravy a nútená vymožitelnosť práva v Slovenskej republike mohla zaznamenať stabilne stúpajúcu tendenciu.

Pohľad na počiatky exekúcií - historický vývoj

Prvým upraveným civilným procesným právom je rímsky civilný proces, ktorý sa vyvíjal v priebehu 13. storočí, a to od polovice 8. storočia pred našim letopočtom do polovice 6. storočia nášho letopočtu.

Termín exekúcia je používaný do dnešných dní viacerými právnymi poriadkami z dôvodov, že pod exekúciou rozumieme vykonanie rozsudku donucovacími prostriedkami, ku ktorým sa siahne vtedy, keď odsúdený odopiera uspokojiť judikovaný nárok žalobcu.

Exekúcia sa pôvodne týkala iba núteného vymáhania peňažných pohľadávok k súkromnému dlžníkovi. Za splnenie svojich peňažných záväzkov zodpovedal v najstarších dobách dlžník celou svojou osobou a exekúcia bola namierená len proti

osobe dlžníka. Táto exekúcia sa nazývala personálnou exekúciou. Na exekúciu vynesených rozsudkov existovali dve žaloby a to žaloba na zmocnenie sa osoby a žaloba na uchopenie zálohu.

Postupom času bola pocitovaná potreba určitej ochrany dlžníka. Tak sa pozvoľna začína uskutočňovať princíp ochrany dlžníka v exekúcii, ktorý je dodnes vedúcim exekučným princípom.

Ak bolo pri exekúcii zasiahnuté do práva tretej osoby, ktoré neprípúšťalo predaj veci, mohli sa tieto tretie osoby domáhať vylúčenia veci z exekúcie zálohou u praetora. Tak vzniká začiatok žaloby vylučovacej.

Vývoj exekučného práva na našom území.

Stavovský feudálny proces v plnom rozsahu nadviazal na staršie právne obyčaje. Konanie na zemskom súde sa skladalo z troch častí: z prípravného konania, prejednávania o spore a z exekúcie.

Štádiom exekúcie, t. j. výkon nálezu, bolo veľmi zložitú pri majetkových sporoch alebo v prípade, keď víťaz sporu vysúdil náhradu škody.

Exekúcia na majetok sa rozlišovala podľa toho, či išlo o hnutelnosť (napr. peniaze) alebo nehnuteľnosť. V prvom prípade bola zložitá preto, lebo pri neochote alebo neschopnosti dlžníka bolo nevyhnutné sumu zaplatiť (zhojiť sa) na jeho nehnuteľnom majetku.

Po Rakúsko - uhorskom vyrovnaní v roku 1867 sa v historických krajinách, Českej a Moravsko-sliezskej, používala úprava procesných predpisov podľa Rakúskeho civilného súdneho poriadku. Na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi bolo exekučné konanie upravené osobitným zákonom o exekučnom pokračovaní.

Tento stav s menšími či väčšími novelizáciami exekučných zákonov pretrval i po vzniku Československej republiky prijatím zákona č. 11/1918 Zb. o zriadení samostatného Československého štátu /tzv. recepcná norma/, v dôsledku čoho nastal v Československu právny dualizmus, tento stav právneho dualizmu trval v ČSR do roku 1950.

Z dôvodov, že nás zaujíma exekučné konanie na území Slovenska sa v ďalšom budem venovať exekučnému konaniu platnému na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. Tento exekučný zákon bol systematicky a prehľadne spracovaný a odhliadnuc od doby jeho vzniku a používania dnes už archaických pojmov, je ho možné považovať za priameho predchodcu exekučného poriadku platného v dnešnej dobe.

Precíznu a presnú právnu formuláciu jednotlivých ustanovení možno iba závidieť jej tvorcom, ale i jej vykonávateľom - exekútorom. Exekúciu i vtedy nariaďoval súd a vykonával ustanovený exekútor, ktorý bol povinný spĺňať podmienky svojho ustanovenia za exekútora, vrátane exekútorskej skúšky.

Exekučný zákon obsahoval okrem všeobecných ustanovení o exekučných tituloch, príslušnosti súdov k povoleniu exekúcie, výkon exekúcie, medze výkonu exekúcie, odklad exekúcie, opravné prostriedky.

Nadobudol účinnosť dňa 1.1.1951 a stal sa zároveň jediným procesným kódexom a pritom mal pôsobnosť pre celú ČSR, čím sa odstránil právny dualizmus. Zároveň systematicky a prehľadne upravil exekučné konanie. Dôležitým novelou zákona, je zákon č. 23/1928 Sb., kde článok X. prakticky zrušil súkromných súdnych exekútorov a určil, že výkonom exekúcií vecí na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi poverí prednosta okresného súdu zásadne súdnych zriadencov, tieto miesta boli obsadzované osobami, ktoré spĺňali podmienky predpísané pre štátnu službu a úspešné vykonanie zvláštnej skúšky pre výkonné orgány.

V období Slovenského štátu sa pripravovala základná reforma občianskeho súdneho poriadku, ktorá mala spočívať v zavedení dvoj inštančného postupu súdov a v rozšírení pôsobnosti nižších súdov.

Prevratné zmeny v hospodárskej štruktúre Československého štátu v povojnovom období a najmä po roku 1948, vyvolali zmeny v práve hmotnom, a preto bolo nevyhnutné tieto zmeny zakotviť i v práve procesnom.

Úplnú a komplexnú úpravu všetkých procesných otázok upravila až nová kodifikácia celého Občianskeho súdneho poriadku, a to zákonom č. 142/1950 Zb.

Ustanovenia o exekučnom konaní sú v zákone č. 142/1950 Zb. zaradené v osnove ako osobitná tretia časť, aby sa vyjadriilo, že exekúcia je výkonom súdneho rozhodnutia, nech bolo rozhodnutie vydané v ktoromkoľvek súdnom konaní upravenom v druhej časti.

Okrem toho súdna exekúcia neslúži iba na výkon rozhodnutí súdov, ale aj rozhodnutí rozhodcovských a veľkej časti rozhodnutí úradov a orgánov verejnej správy.

Dosiahnutý rozvoj ekonomický a hospodársky v Československu deklarovala Ústava č. 100/1960 Zb., načo reagovala legislatíva úpravou občianskeho práva hmotného a nadväzne občianskeho práva procesného.

Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb., ktorý nadobudol účinnosť dňom 01.04.1964, upravoval výkon rozhodnutia piatej časti, ktorá sa členila na prvú hlavu obsahujúcu nariadenie a uskutočnenie výkonu rozhodnutia, druhú hlavu, majúcu úpravu zrážok zo mzdy, tretiu hlavu, upravujúcu príkazanie pohľadávky, štvrtá hlava upravovala predaj hnutelných vecí a nehnuteľností, piatu hlavu, upravujúcu uspokojenie práv na nepeňažné plnenie a šiestu hlavu, ktorá upravovala likvidáciu majetku.

Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy osnova neprevzala názov exekúcia, ale nahradila ju názvom výkon rozhodnutia. Všetky spôsoby výkonu rozhodnutia vykonával súd, okrem predaja nehnuteľností. Pri tomto spôsobe výkonu rozhodnutia síce súd predaj nehnuteľnosti nariadil, ale vykonávalo ho štátne notárstvo, ktoré malo prehľad o nehnuteľnostiach v príslušnom okrese, pretože vykonávalo registráciu prevodu nehnuteľností. Rozvrh výťažku z predaja nehnuteľnosti vykonával opäť súd.

Osnova neprevzala exekučné tituly na výkon rozhodnutia ako boli notárska zápisnica a výpisy z kníh štátnych peňažných ústavov a štátnej poisťovne.

Cieľom bolo zákonnou cestou a zákonným spôsobom zabezpečiť vynutiteľnosť práva.

Do doby účinnosti zákona č. 233/1995 Z. z. o exekútoroch a exekučnej činnosti bol Občiansky súdny poriadok, zákon č. 99/1963 Zb., počas jeho vyše tridsaťročnej účinnosti dvanásťkrát v rôznom rozsahu novelizovaný, a to priamo i nepriamo.

Dňa 14. Septembra 1995 bol prijatý zákon v Národnej rade Slovenskej republiky č. 233/1995 Z.Z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok). V čase jeho prijatia nemal v našom právnom poriadku porovnateľnú právnu úpravu a aj podľa vyjadrení predstaviteľov Medzinárodnej únie súdnych vykonávateľov náš Exekučný poriadok bol v tej dobe dokonalejší, humánnejší a modernejší než väčšina exekučných zákonov platných v štátoch s dlhou exekučnou tradíciou.

Dôvodom jeho prijatia bolo prispôbiť inštitút súdneho vykonávateľa tak, aby účinnejšie napomáhal naviazanosti ekonomiky budovanej na zásadách trhového mechanizmu na jestvujúci právny poriadok, napomáhal ich rozvoju a rýchlejšie a efektívnejšie plnil požiadavky fyzických a právnických osôb na nútený výkon súdnych rozhodnutí a za podmienok ustanovených zákonom aj a postupne eliminovať činnosti rôznych nelegálnych vymáhačských skupín. To si vyžiadalo nezávislých exekútorov, ktorý budú exekučnú činnosť vykonávať na báze slobodného povolania. Vďaka prijatiu inštitútu súdneho exekútora našli zamestnanie mnohí právnici, ekonómovia, či ďalší zamestnanci exekútorských úradov.

Jeho prijatiu predchádzalo množstvo názorových rozdielov a mnohí právnici vyjadrili už s navrhovaným legislatívnym zámerom svoj nesúhlas. Jedným s navrhovaných opatrení, ktoré však neprešlo, malo byť už od roku 1996 zrušenie dvojkoľajnosti. Následne však prax ukázala, že to bol chybný krok a následná novela OSP zrušila dualizmus vo vymáhaní pohľadávok, čím sa značne odľahčilo súdom v ich ďalšej činnosti.

Prijatím Exekučného poriadku a následne jeho aplikáciou v praxi prvými súdnymi exekútormi sa javilo, že tento zákon, ktorý bol prijatý v zákonodarnom zbore Slovenskej republiky je taký dokonalý, že uplynie veľa rokov, kým vznikne potreba ho novelizovať.

Počas 14-ročnej histórie novodobého exekučného práva v Slovenskej republike, bol zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) viackrát menený a novelizovaný nasledovnými právnymi predpismi:

1. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 211/1997 Z. z. o revitalizácii podnikov a o zmene a doplnení niektorých zákonov zo dňa 2.7.1997 v článkoch III. A IV.
2. Zákomom Národnej rady Slovenskej republiky č. 353/1997 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1997 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a zákon Národnej rady Slovenskej republiky č.

233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov zo dňa 29.11.1997 v článku II. Súčinnosť polície pri výkone exekúcie.

3. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 235/1998 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa, o príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá a ktorým sa menia ďalšie zákony zo dňa 1.7.1998 v článku III.

4. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 240/1998 Z. z. o poľnohospodárstve a o zmene a doplnení ďalších zákonov zo dňa 13.5.1998 v článku V.

5. Zákomom Národnej rady Slovenskej republiky č. 280/1999 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov zo dňa 22.10.1999.

6. Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 415/2000 zo dňa 15. Novembra 2000 vo veci vyslovenia nesúlady ustanovení § 41 ods. 3 a § 235 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 12 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

7. Zákomom Národnej rady Slovenskej republiky č. 291/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov zo dňa 4. júla 2001.

8. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 32/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov zo dňa 18. decembra 2001.

9. Zákomom Národnej rady Slovenskej republiky č. 356/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov zo dňa 4. júla 2003

10. Zákomom Národnej rady Slovenskej republiky č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov zo dňa 28. Októbra 2003 v článku III.

11. Zákomom Národnej rady Slovenskej republiky č.589/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 97/ 1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov zo dňa 3. novembra 2003 v článkoch III. A IV.

12. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č.613/2004 Z. z, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov zo dňa 28. októbra 2004 v článkoch I. II. III.

13. Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 125/2005 z 10. Januára 2005 vo veci vyslovenia nesúladu ustanovení § 237 ods. 2,3,5,6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

14. Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/ 1963 OSP v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení ďalších zákonov zo dňa 24. júna 2005 v čl. I. odstránenie dualizmu (zrušenie väčšej časti výkonu rozhodnutí)§ 372 m. následne čl. II. čl. IV. V. VII

15. Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 585/2006 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov zo dňa 24. októbra 2006

16. Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č.84/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov zo dňa 6. februára 2007 v čl. II

17. Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č.568/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení Zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov a v znení a doplnení niektorých zákonov zo dňa 25. októbra 2007

18. Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č.384/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č.99/1963 Zb. OSP v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov zo dňa 23. September 2008 v čl. V. VIII

19. Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č.36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/ 2006 zo dňa 15. Máj 2008 čl. I. § 12 ods. 2. písmena a

20. Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 477/2008 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú zákony v pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v oblasti civilného práva v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike zo dňa 6. novembra 2008 čl. III. IV

21. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č.554/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 235/1998 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa, o príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovaně narodili dvojčatá a ktorým sa menia ďalšie zákony zo dňa 25. novembra 2008 v článku IV. Doplnenie § 32 ods. 3 písmena e) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

22. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 84/2009 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov zo dňa 18. februára 2009 čl. I. II. III § 34, § 63, § 179a (dopĺňa sa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov.)

Aj keď pri jednotlivých novelách boli zdôrazňované závažné objektívne potreby jeho úpravy, skutočné dôvody však spočívali :

- v účelovej ochrane časti povinných či pohľadávok pred exekúciou,
- v nedodržiavaní, či porušovaní Exekučného poriadku jednotlivými súdnymi exekútormi,
- novelizácie po roku 2002, ktoré zohľadňovali prispôsobovanie resp. harmonizovanie nášho právneho poriadku s právom Európskej únie.

Bolo na škodu veci, že mnohé z návrhov Slovenskej komory exekútorov, ktoré vychádzali z problémov praxe v priebehu legislatívneho procesu neboli akceptované. Napriek tomu, že ponúkali praktické a efektívne riešenie existujúcich problémov. Neboli akceptované návrhy na opätovné zavedenie uzatvorenie exekútorského stavu /„numerus clausus“/, hoci poznatky z praxe ukazujú, že otvorený stav má vplyv na kvalitu výkonu exekučnej činnosti a vytvára predpoklady, že za exekútora je vymenovaná aj osoba, ktorá na výkon tejto funkcie nemá dostatočné osobnostné alebo dokonca odborné predpoklady. Prax ukázala, že dôvody, ktoré sa uvádzali novelizáciou tohto ustanovenia sa v praxi neosvedčili. Tvrdenia, že v záujme vytvorenia podmienok pre zdravú konkurenciu novela umožňuje, aby za exekútora bol vymenovaný každý, kto splní Exekučným poriadkom stanovené podmienky pre získanie tejto funkcie a že rozšírením počtu exekútorských úradov sa vytvorí prirodzená konkurencia, ktorá umožní občanom lepšie sledovať kvalitu práce, odbornosť, ale aj morálne hodnoty jednotlivých exekútorov boli zavádzajúce a prax ukázala, že kvalita výkonu exekučnej činnosti nie je tým kritériom, ktoré sa sledovalo otvorením stavu. Kritériom sa stal neférový konkurenčný boj

v radoch exekútorov o klienta čím sa dehonestovalo postavenie exekútora ako verejného činiteľa na verejnosti, ale aj v rámci právnických stavovských organizácií.

Uplynulé obdobie ukázalo potrebu veľkej novely Exekučného poriadku, takej, ktorá zjednoduší a zrýchli vymáhanie pohľadávok a po rokovaníach s vedením Ministerstva spravodlivosti SR sme sa dohodli, že návrh tejto novely Exekučného poriadku by mal byť spracovaný tými, ktorí s ňou najviac pracujú a to samotnými súdnymi exekútormi. Snahou je zlepšenie platného právneho stavu, tak aby boli doplnené a zmenené tie ustanovenia, ktoré vyžadujú také zlepšenie, aby dobehli rozvoj právnych vzťahov v exekučnej činnosti. Novela Exekučného poriadku by mala sprístupniť exekúcie ešte väčšiemu počtu našich občanov a samotné exekúcie ešte viac zefektívniť.

Predkladaný návrh novely exekučného poriadku, Občianskeho súdneho poriadku a niektorých ďalších zákonov rieši niekoľko akútnych koncepčných a aplikačných problémov súčasnej právnej úpravy, uvediem len niekoľko z nich :

- zavedenie výberových konaní na miesto súdneho exekútora,
- elektronické prideľovanie spisov v obvode krajského súdu,
- možnosť zriaďovania partnerských kancelárií,
- pokračovanie vo vykonávaní exekúcie po zániku výkonu funkcie exekútora,
- zastupovanie súdneho exekútora,
- vyhlásenie konkurzu na majetok povinného,
- upustenie od vykonávania exekúcie,
- majetok v BSM,
- ďalšia činnosť súdneho exekútora,
- prerušenie výkonu funkcie súdneho exekútora atď.

1. Výberové konanie na miesto súdneho exekútora

Zámerom navrhovaného zavedenia výberového konania na funkciu súdneho exekútora je skvalitnenie výkonu funkcie súdneho exekútora novými exekútormi a zabezpečenie riadneho pokračovania vedenia neskončených exekučných konaní v problematických prípadoch.

Vo výberovom konaní by mali zástupcovia Slovenskej komory exekútorov a Ministerstva spravodlivosti SR posúdiť odborné a osobnostné predpoklady uchádzača pre výkon funkcie exekútora.

Upravujú sa podmienky, za ktorých komora vypíše výberové konanie – ak dôjde k zániku výkonu funkcie súdneho exekútora a nie je zabezpečené prevzatie agendy nástupcom alebo náhradníkom. Zároveň sa ukladá podmienka účasti na výberovom konaní, ktorou je záväzok prevzatia agendy súdneho exekútora, ktorého výkon funkcie zanikol. Podrobnosti výberového konania upraví komora vnútorným predpisom.

Upravuje sa aj postavenie funkcie koncipienta, cieľom tejto úpravy je, aby sa exekútorom mohol stať len exekútorský koncipient (ak spĺňa podmienky ustanovené v § 10 ods. 1 písm. a/ až c/), ktorý vzhľadom na vykonávanie svojej praxe môže na základe poverenia vykonávať takmer všetky úkony exekútora a nie len zamestnanec, ktorý môže vykonávať len jednoduché úkony. Vzhľadom k tomu, že Exekučný poriadok po viacerých novelizáciách sprísnil podmienky zápisu koncipientov do zoznamu koncipientov, nie je dôvod neprimeraným spôsobom obmedziť vykonávanie jednotlivých úkonov exekučnej činnosti aj samotným koncipientom. Dôvodom je najmä skutočnosť, že koncipient musí rovnako ako súdny exekútor spĺňať podmienky získania vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v odbore právo na právnickej fakulte a musí byť bezúhonný. Súdny exekútor zodpovedá celým svojím majetkom za činnosť koncipienta ako zamestnanca exekútorského úradu a jednotlivé úkony vykonáva koncipient len na základe splnomocnenia súdneho exekútora.

2. Elektronické pridelovanie spisov v obvode krajského súdu

Otvorením stavu, zrušením „*numerus clausus*“, sa umožnilo aby za exekútora bola vymenovaná aj osoba, ktorá na výkon tejto funkcie nemá dostatočné osobnostné alebo dokonca odborné predpoklady. Prax ukázala, že kvalita výkonu exekučnej činnosti nie je tým kritériom, ktoré sa sledovalo otvorením stavu. Kritériom sa stal neférový konkurenčný boj v radoch exekútorov o klienta čím sa dehonestovalo postavenie exekútora ako verejného činiteľa na verejnosti, ale aj v rámci právnických stavovských organizácii. Elektronické pridelovanie spisov nastolí opätovne vážnosť exekútorскому stavu a navráti súdnemu exekútorovi postavenie aké mal v minulosti.

3. Možnosť zriadenia partnerských kancelárií

Vzhľadom na zvýšené nároky na administratívne náklady a prevádzku exekútorského úradu, ktoré v zmysle ust. § 25 vyhl. č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov sú zahrnuté v odmene súdneho exekútora ako náhrada za administratívne práce v súvislosti s exekučnou činnosťou, je účelnejšie, aby dvaja, prípadne viacerí exekútori tieto náklady znášali spoločne. Možno takto zvýšiť efektivitu práce a zabrániť vzniku zbytočných prieťahov v konaní. Spoločný výkon funkcie môže riešiť aj dnešný problém predimenzovania niektorých regiónov. Obdobnú úpravu majú advokáti, ako aj notári. Notár, rovnako ako exekútor, je orgánom verejnej moci, preto absencia takejto úpravy je diskrimináciou exekútora. Zároveň sa ako podmienka spoločného výkonu funkcie navrhuje vzájomné zastupovanie účastníkov, čo zjednodušuje uskutočňovanie procesných úkonov v čase neprítomnosti súdneho exekútora, alebo inej prekážky. Pre zabezpečenie prehľadu o spoločnom vykonávaní funkcie a o vzájomnom zastupovaní exekútorov sa navrhuje notifikačná povinnosť voči SKE.

4. Pokračovanie vo vykonávaní exekúcie po zániku výkonu funkcie exekútora

Platná právna úprava zneumožňuje v niektorých prípadoch zabezpečenie kontinuity neskončených exekučných konaní v primeranom čase.

Zabezpečenie kontinuity vykonávania exekúcie v exekučných konaniach, vedených exekútorom, ktorému zanikol výkon funkcie, sa navrhuje dvoma spôsobmi, pričom sa precizuje postup zúčastnených subjektov.

V prvom rade sa exekútor môže dohodnúť s iným exekútorom na odovzdaní a prevzatí agendy exekútorského úradu. V prípade vhodnosti môže exekútor uzavrieť aj novú dohodu o nástupníctve. Ak bude komore preukázaná existencia dohody o nástupníctve, komora bezodkladne vymenuje nástupcu exekútora, ktorému zanikol výkon funkcie. Nástupca bude pokračovať v prevzatých exekučných konaniach vo svojom mene na základe pôvodného poverenia na vykonanie exekúcie. Z pohľadu pokračovania v neskončených exekučných konaniach je táto možnosť najrýchlejšia a rieši otázku pokračovania vo všetkých neskončených exekučných konaniach.

Ak niet dohody, ako druhá alternatíva prichádza do úvahy ustanovenie zástupcu exekútora za náhradníka.

Ak zástupca odmietne prevzatie agendy, komora vyzve ostatných súdnych exekútorov na prevzatie agendy.

Ak žiaden činný exekútor neprevezme agendu zaniknutého úradu, komora vypíše výberové konanie na miesto súdneho exekútora. Podmienkou účasti na výberovom konaní je záväzok uchádzača pokračovať v neskončených konaniach (pozri bod 4 návrhu).

Do odovzdania spisov preberajúcemu exekútorovi vykonáva procesné úkony zástupca.

5. Zastupovanie súdneho exekútora

Vypúšťa sa určenie minimálneho časového obdobia prekážky výkonu funkcie. Podľa platnej úpravy môže zástupca exekútora vykonávať úkony v mene zastúpeného až vtedy, ak prekážka trvá viac ako 30 dní. Zastupovanie exekútora je však v niektorých prípadoch nevyhnutné aj pri kratšej, niekedy aj jednodňovej nemožnosti výkonu funkcie.

6. Vyhlásenie konkurzu na majetok povinného

Platná exekučno-právna úprava rozvrhnutia výťažku exekúcie po vyhlásení konkurzu nereaguje na odlišné účinky vyhlásenia konkurzu (prerušenie exekúcie podľa § 14 zákona č. 328/1991 Zb., ale aj podľa § 47 zákona č. 7/2005 Z. z.; zastavenie exekúcie podľa § 48 zákona č. 7/2005 Z. z. atď.). Okrem toho platná úprava nerozlišuje osoby, ktorým má byť výťažok vyplatený (správca, oprávnený v pozícii zabezpečeného veriteľa, povinný v pozícii dlžníka, ktorému bola povolená reštrukturalizácia atď.). Navrhované znenie tohto ustanovenia dáva rámec na ďalší procesný postup exekútora podľa dôvodu a okolností prerušenia alebo zastavenia exekúcie.

7. Upustenie od vykonávania exekúcie

V prípade, ak nedôjde k zmene ustanovenia § 46 ods. 3 tak, ako sa navrhuje v predkladanom návrhu, je potrebné presne stanoviť, kedy je exekučné konanie v prípade

upustenia od vykonania exekúcie ukončené a kedy vracia súdny exekútor poverenie na vykonanie exekúcie súdu. Novela vykonaná zákonom č. 341/2005 Z. z. zmenila inštitút upustenia od vykonania exekúcie, nakoľko podmienkou na to, aby exekútor upustil od vykonania exekúcie a požadoval od povinného znížené trovy (odmena sa znižuje na polovicu) už nie je aj zaplatenie trov exekúcie. Uvedené však neznamená, že zaplatením pohľadávky oprávneného sa exekúcia končí a exekútor je povinný vrátiť poverenie, nakoľko exekučné konanie sa ukončí až zaplatením alebo vymožením trov exekúcie (v zníženej výške, v zmysle vyhlášky č. 288/1995 Z.z.). Pri poslednej novele tohto ustanovenia sa teda zmenilo znenie ust. § 46 ods. 3, ale v nadväznosti na túto úpravu sa pozabudlo na zmenu ust. § 60, ktoré upravuje vrátenie poverenia. Ak povinný uhradí pohľadávku oprávnenému, exekútor upustí od vykonávania exekúcie a pohľadávku oprávneného ďalej nevy máha. V dôsledku upustenia sa znižujú trovy exekútora, na ktoré má exekútor nárok a tieto je povinný uhradiť povinný. Ak ich neuhradí, exekútor ich vymôže (v zníženej výške) vydaním príkazu na úhradu trov niektorým zo spôsobov určených na vymáhanie peňažných pohľadávok. Exekútor však aj trovy exekúcie vymáha na základe poverenia, preto ak by mal vrátiť poverenie pred tým, ako si vymôže trovy exekúcie, nemohol by v exekúcii v časti trov pokračovať. Je preto potrebné vzhľadom na znenie ust. § 200 ods. 3 v spojení s ust. § 46 ods. 3 a § 47 ods. 3 zosúladiť ustanovenie § 60 písm. b/ s týmito ustanoveniami.

8. Majetok v BSM

Ak vymáhaná pohľadávka jedného z manželov vznikla za trvania manželstva, exekúcii podlieha aj majetok, patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva povinného a jeho manžela. Prevažná časť majetku, patriaceho do BSM, je evidovaná v úradných, alebo iných evidenciách. V danej evidencii je však často ako vlastník takéhoto majetku evidovaný len jeden z manželov (a to nezriedka ten, ktorý nevystupuje v pozícii povinného). Tento majetok exekúcii podlieha, avšak aby súdny exekútor mohol v prebiehajúcom exekučnom konaní takýto majetok, patriaci do BSM, reálne postihnúť, musí mať oprávnenie lustrovať aj majetok, ktorý je v evidencii evidovaný ako majetok manžela povinného (napr. motorové vozidlá, účet v banke). Z titulu zákonnej úpravy BSM je o tomto majetku dôvodné predpokladať, že patrí do BSM, a teda (za splnenia ďalších podmienok) podlieha exekúcii. Dôkazné bremeno v prípade tvrdenia, že daný majetok nepatrí do BSM, zaťažuje povinného, resp. jeho manžela.

9. Ďalšia činnosť súdneho exekútora

Navrhuje sa doplnenie ďalšej činnosti súdneho exekútora o súčinnosť, ktorá bola pôvodne (do 8.11.1999) upravená v § 193. Táto súčinnosť exekútorov sa osvedčila a jediným argumentom pre jej vypustenie bolo konkurovanie exekútorov advokátom. V konkurenčnom prostredí by však takýto argument nemal obstať. V praxi poskytujú pri vymáhaní pohľadávok súčinnosť veriteľom rôzne subjekty pochybnej odbornosti a kreditu, preto oprávnenie exekútora, ktorý má odborný a morálny kredit, a zodpovedá za svoju činnosť, na poskytovanie súčinnosti veriteľom, je namieste.

10. Prerušenie funkcie súdneho exekútora

Podobne, ako je to pri advokátovi, navrhuje sa aj u exekútora možnosť prerušenia výkonu funkcie. Exekútorovi môže počas výkonu funkcie vzniknúť prekážka dlhodobejšieho charakteru (zvolenie do volenej funkcie, študijný pobyt a pod.), kedy by neprítomnosť exekútora v exekútorskom úrade mala byť (v porovnaní s bežným zastupovaním pri krátkodobejšej prekážke) formalizovaná kvalifikovaným spôsobom. Navrhuje sa, aby exekútor mohol požiadať komoru o prerušenie výkonu funkcie exekútora. V písomnej žiadosti uvedie dôvod prerušenia výkonu funkcie, predpokladanú dĺžku prerušenia výkonu funkcie, meno zástupcu, ktorý ho bude počas prerušenia výkonu funkcie zastupovať a písomný súhlas zástupcu so zastupovaním počas prerušenia výkonu funkcie. Prerušenie výkonu funkcie exekútora Komora uvedie v zozname exekútorov a v zozname uvedie meno zástupcu, ktorý počas prerušenia výkonu funkcie exekútora zastupuje. Po odpadnutí dôvodu prerušenia výkonu funkcie sa exekútor oznámením o ukončení prerušenia výkonu funkcie opätovne ujme výkonu funkcie. Pre zabezpečenie prehľadu orgánu dohľadu sa navrhuje aj notifikačná povinnosť Slovenskej komory exekútorov voči Ministerstvu spravodlivosti SR.

11. Trovy exekúcie

Existenčnou otázkou prežitia exekútora sú dnes trovy exekúcie, na ktoré má exekútor právny nárok zo zákona / Exekučného poriadku/ a Vyhlášky o odmenách a náhradách súdnych exekútorov.

Exekútor vynakladá hotové výdavky z vlastného majetku, pretože preddavky na odmenu a hotové výdavky oprávnení odmietajú platiť, resp. oprávnení sa obracajú na

tých exekútorov, ktorí preddavky nepožadujú. Problém vzniká v prípade, ak dochádza k zastaveniu exekúcie z dôvodu vyhlásenia konkurzu, zániku oprávneného, povinného alebo nemajetnosti povinného. V takýchto prípadoch súdy nielenže rozhodujú nejednotne, ale nerešpektujú zákonnú úpravu inštitútu trov exekúcie, upravený v ust. § 196 v spojení s ust. § 200 ods. 2 a § 203 Exekučného poriadku. Exekútorovi vždy patria trovy exekúcie za výkon exekučnej činnosti, ktoré mu vznikli odo dňa doručenia návrhu na vykonanie exekúcie, až do dňa zastavenia exekúcie. Táto povinnosť vyplýva súdu najmä z ust. § 200 ods. 2 Exekučného poriadku, z ktorého znenia vyplýva jednoznačne, že ak súd exekúciu zastaví, rozhodne aj o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie /povinný alebo oprávnený/. Výška trov exekúcie je upravená vo Vyhláske o odmenách a náhradách exekútorov, ktorá precízne upravuje ich výšku, ako právny nárok exekútora, na ich priznanie. Súdy nielenže z rôznych dôvodov / aj nerelevantných/ kráčia právnym predpisom ustanovené trovy konania, ale v mnohých prípadoch, vôbec súdy nepriznávajú exekútorovi žiadne trovy, čo zdôvodňujú tým, že exekútor je podnikateľom, podniká a preto má znášať podnikateľské riziko tým, že v prípade ak mu exekučný súd neprizná trovy exekúcie / aj keď má o ich výške rozhodnúť a priznať ich zo zákona/, uplatní si ich v dani z príjmov vynaložené trovy v súvislosti s exekučným konaním, kde mu súd žiadne trovy nepriznal.

Súdy takto postupujú napriek tomu, že súdny exekútor nikdy nebol a nie je podnikateľom. Jeho právne postavenie je dané jednoznačne zákonom, judikátmi, nálezmi Ústavného súdu, stanoviskom MS SR k právnemu postaveniu súdneho exekútora ale i rozhodnutím Európskeho súdneho dvora – rozhodnutím o prejudiciálnej otázke v prípade platenia DPH.

To, že súdny exekútor nie je podnikateľom vyplýva v prvom rade zo znenia ust. § 5 ods. 2 Exekučného poriadku, ako i zo zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ďalej je to stanovisko MS SR, zaslané SKE k právnemu postaveniu súdneho exekútora, vydané na základe požiadavky SKE, ktoré vychádza z právneho postavenia exekútora ustanovenom v Exekučnom poriadku, zák. č. 514/2003 Z.z., judikátu NS SR v prípade nenaplnenia podmienok inštitútu „podnikanie“ ustanovenom v § 2 Obchodného zákonníka, dvoch náleзов Ústavného súdu SR pojednávajúcich o otázke právneho postavenia súdneho exekútora, ako orgánu verejnej moci, ktorý vykonáva iba slobodné povolanie, ktoré nenapĺňa podmienky podnikania ustanovené v § 5 Občianskeho zákonníka. Oba nálezy Ústavného súdu SR sú právne záväzné pre každého, v zmysle zák. č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov, pretože boli uverejnené v Zbierke zákonov práve v súvislosti s porušením základných práv zaručených Ústavou SR exekútorov v nadväznosti na ich

právne postavenie, ako orgánov verejnej moci. V týchto nálezoch Ústavného súdu je okrem iného uvedené, že na súdneho exekútora sa vzťahuje článok 2 ods. 2 Ústavy SR, čo jednoznačne preukazuje, že exekútor vykonáva činnosť, nielen ako orgán verejnej moci, ale sa na neho vzťahujú všetky povinnosti a obmedzenia upravené právnymi predpismi, ako na štát /zásada zákonnosti/. Ďalším rozhodnutím vo veci právneho postavenia je aj rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke podanej z podnetu NS SR v ktorej nebolo spochybnené právne postavenie súdneho exekútora, ako nepodnikateľa, ako orgánu verejnej moci /verejnej správy/ z pohľadu či je platiteľom DPH alebo nie.

Pri rozhodovaní o prejudiciálnej otázke Európskeho súdneho dvora sa vychádzalo práve z toho, že ak exekútor nie je podnikateľom, je orgánom verejnej moci, má zakázané podnikať, či napriek tomu je povinný zaregistrovať sa za platiteľa DPH, resp. či vôbec môže byť platiteľom DPH. Európsky súdny dvor z Luxemburgu rozhodol, že súdny exekútor je napriek svojmu právnemu postaveniu ako orgán verejnej moci nepodnikateľom, napíňa „len“ pre účely zákona pre DPH všetky podmienky na to, aby bol platiteľom DPH, pretože 6 smernica Rady EÚ oslobodzuje od platenia DPH len tie orgány verejnej moci /verejnej správy/, ktoré sú uvedené v zákone o štátnych orgánoch, kde exekútor zaradený nie je.

S právnym postavením exekútora, ako nepodnikateľa, t.j. orgánu verejnej moci v SR však nemal problémy ani Európsky súdny dvor problém nemal.

Z vyššie uvedených dôvodov nie je možné, aby sa exekútori individuálne domáhali svojho práva riadnymi opravnými prostriedkami, mimoriadnymi opravnými prostriedkami, sťažnosťami na Ústavnom súde SR, resp. podaniami pred súdom pre porušenie základných práv /nároku na vynaložené trovy exekúcie priznaného právnymi predpismi/ v Štrasburgu. Preto je potrebné v novele zapracovať, spresniť a doplniť znenia ustanovení pojednávajúcich o trovách konania tak, aby exekučné súdy vždy priznávali exekútorovi nároky na trovy exekúcie a postupovali jednotne pri rešpektovaní právneho postavenia exekútora, ktoré jednoznačne upravujú vyššie uvedené zákony, judikát, nález Ústavného súdu a prejudiciálna otázka Európskeho súdneho dvora v Luxemburgu.

12. Záver

Na záver by som chcel zdôrazniť, že cieľom tejto konferencie je analyzovať súčasný právny stav v oblasti vymožitelnosti práva v Slovenskej republike, a to s dôrazom na nútenú vymožitelnosť práva, poukázať na nedostatky právnej úpravy a systému fungovania núteného výkonu (aj vo vzťahu k naplneniu práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu, garantovaného Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd) a porovnať tento stav (pokiaľ možno) so stavom v iných krajinách. Nezanedbateľným predmetom a cieľom predkladanej tejto konferencie sú úvahy de lege ferenda, ktorých úlohou je navrhnúť možné spôsoby zmeny právnej úpravy na jej problematických miestach tak, aby boli odstránené nedostatky úpravy a nútená vymožitelnosť práva v Slovenskej republike mohla zaznamenať stabilne stúpajúcu tendenciu.

Aj v oblasti vymožitelnosti práva sa zákonodarca v tomto období (viac-menej úspešne) snaží právnou úpravou reagovať na spoločenské objednávky tak v oblasti hmotnoprávnej prevencie, ako aj v úprave základného konania a konania vykonávacieho.

Dosahovaniu cieľov v oblasti vymožitelnosti práva napomáha aj existencia záväzkov Slovenskej republiky, vyplynuvších z členstva v Európskej únii.

Predkladaný návrh zlepši efektívnosť súdnej exekúcie, ako garancie naplnenia ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu.

VYMOŽITEĽNOSŤ PRÁVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V KONTEXTE ČINNOSTI DAŇOVEJ SPRÁVY

Ing. Igor Šulaj¹

Vážené dámy, vážení páni !

Dovoľte mi poďakovať sa za poskytnutie možnosti zúčastniť sa a osobne vystúpiť na tejto konferencii. Privítal som túto možnosť, nakoľko vymožiteľnosť práva sa dotýka každého a výnimkou nie je ani právo verejné, konkrétne oblasť daní.

Prioritnou úlohou daňovej správy je zabezpečenie príjmovej časti štátneho rozpočtu. Je v záujme štátu upraviť právnu reguláciu verejného práva tak, aby bola zabezpečená vymožiteľnosť zákonom stanovených povinností. Uvedené je v súlade s judikatúrou Európskej únie, keď napríklad Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí v konkrétnej veci Ferrazzini v. Taliansko z 21. júla 2001 okrem iného pripomenul, že článok 1 Protokolu č. 1, týkajúci sa ochrany majetku, ponecháva štátom právo prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné na to, aby zabezpečili platenie daní. Ďalej tento súd vyslovil, že daňové spory sa vymykajú z oblasti práv a povinností občianskoprávneho charakteru i napriek majetkovým dôsledkom, ktoré nevyhnutne majú na situáciu daňových poplatníkov (zdroj - Justičná revue č. 4/2002).

Keďže úprava práv a povinností, či už vyplývajú zo zákona alebo sú uložené rozhodnutiami ešte neznamená aj ich uskutočnenie v reálnom živote, vymožiteľnosť práva sa realizuje nielen vydaním rozhodnutia, ale aj jeho úspešným vykonaním. Štát právnymi normami upravuje pravidlá správania sa jednotlivých subjektov v spoločnosti tak, aby dlžníka bolo možné donútiť splniť svoje povinnosti. Účelom vymáhacieho konania je teda nútená realizácia práv oprávneného vykonaná zásahom do majetkových práv povinného, keďže povinný dobrovoľne nesplnil uložené povinnosti. Do systému exekučného práva v Slovenskej republike nepochybne patrí aj zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov.

---

¹ Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky.

Zákon o správe daní v znení platnom do 31.8.1999 upravoval výkon daňovej exekúcie len rámcovo. V ustanoveniach § 72 a § 72a boli stanovené spôsoby výkonu daňovej exekúcie a spôsob určenia exekučných nákladov. Správca dane pri výkone daňovej exekúcie postupoval podľa citovaných ustanovení s tým, že ak tento zákon neustanovoval inak, postupoval podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a pri výkone daňovej exekúcie mal právo vykonávať rovnaké úkony ako súd.

Aj napriek podrobnej úprave výkonu rozhodnutia v OSP, pri výkone daňovej exekúcie sa vyskytovali mnohé aplikačné problémy. Tieto vyplývali najmä zo skutočnosti, že výkon rozhodnutia podľa OSP je návrhovým konaním, v ktorom vystupuje oprávnený a povinný a súd vo veci rozhoduje a vykonáva všetky úkony ako nezávislý orgán. Naproti tomu vymáhanie daňových nedoplatkov podľa zákona o správe daní je konaním začínajúcim z úradnej moci a priamo ho vykonáva správca dane ako orgán vymáhajúci čiže oprávnený. Aj z týchto dôvodov bolo potrebné prijať samostatnú a ucelenú úpravu vymáhania daňových nedoplatkov.

K zásadným zmenám v tejto oblasti došlo od 1.9.1999, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 219/1999 Z. z.. Táto rozsiahla novela zákona o správe daní a poplatkov priniesla komplexnú úpravu vymáhania daňových nedoplatkov v daňovom exekučnom konaní. Dnes - na základe desaťročných skúseností - už môžeme jednoznačne konštatovať, že úprava daňového exekučného konania nielen odstránila aplikačné problémy, ale - a to predovšetkým - zefektívnila vymáhanie daňových nedoplatkov.

Vznik daňových nedoplatkov je sprievodným znakom výberu daní. Dochádza k nemu v dôsledku nesplnenia daňových povinností určených zákonom, keď dane neboli zaplatené včas alebo v správnej výške. Daňová správa eviduje daňové nedoplatky kumulatívnym spôsobom od dátumu vzniku až do ich vysporiadania, ktoré môže nastať zaplatením, preúčtovaním preplatiek alebo nadmerných odpočtov DPH a napokon ich vymáhaním.

Ku dňu 30.04.2009 eviduje daňová správa daňové nedoplatky vo výške 2 387 596 tis. € u cca 149 300 daňových dlžníkov. Z tejto sumy sú vymožitelné daňové nedoplatky vo výške 809 457 tis. €, čo je 33,9% z celkových daňových nedoplatkov, 66,1 % sú daňové nedoplatky evidované v pomocnej evidencii z dôvodu ich nevymožiteľnosti definovanej v § 61 ods. 6 zákona o správe daní a tiež z dôvodu, že na daňového dlžníka je vyhlásený konkurz alebo mu bola povolená reštrukturalizácia.

Daňová správa vymáha daňové nedoplatky svojimi zamestnancami. K 01.01.2009 túto činnosť zabezpečovalo 307 zamestnancov - exekútorov, vrátane 36 vedúcich exekučných oddelení. Efektívnosť činnosti exekútorov daňových úradov je možné vyjadriť nákladmi vynaloženými na jedného exekútora na jeden deň v porovnaní s dosiahnutou vymoženosťou priemernou sumou. Len na základe úkonov uskutočnených exekútormi daňových úradov (bez preúčtovania NO DPH) za obdobie január až apríl 2009 boli vymožené daňové nedoplatky v sume 53 708 851 €. Na jedného exekútora pripadá suma 174 947,40 €, pričom vynaložené priemerné náklady na jedného exekútora a jeden deň sú cca 88,36 € (za obdobie 1-4/2009 to predstavuje náklady cca 6 715,36 €). Po odpočítaní vynaložených nákladov je teda prínos jedného daňového exekútora do príjmovej časti ŠR vo výške cca 168 232,04 €. To znamená, že každé euro vynaložené na činnosť exekútora za obdobie 1-4/2009 prinieslo do štátneho rozpočtu cca 25,05 €. Z uvedeného je zrejme vysoká efektívnosť vymáhania daňových nedoplatkov vlastnými zamestnancami daňovej správy v daňovom exekučnom konaní.

Na vzniku daňových nedoplatkov sa vo všeobecnosti podieľa nízka platobná disciplína daňových subjektov. Vypuklé je to najmä u spoločností s ručením obmedzeným, ktorých podiel na celkovej výške daňových nedoplatkov je už tradične najvyšší.

Daňové subjekty sú pred vznikom samotných daňových nedoplatkov spravidla už dlžníkmi iných veriteľov - napr. bánk z dôvodu poskytnutia úveru pri začatí podnikania. V dôsledku neplnenia záväzkov zo strany dlžníka môžu byť na jeho majetok vedené exekúcie viacerými veriteľmi. V takýchto prípadoch je potrebné riešiť otázky stretu exekúcií, ktoré neraz prebiehajú podľa rôznych právnych noriem. Pri konkurencii sa uplatňuje zásada prednosti tej exekúcie, ktorá sa začala skôr, pričom rozhodujúci je okamih, kedy sa exekvovaný majetok stal predmetom exekúcie.

V praxi daňových úradov sa opakovane vyskytujú problémy vyplývajúce z toho, že sa podľa zákona č. 233/1995 Z. z. - Exekučného poriadku - začala súdna exekúcia, pričom jej predmetom je ten majetok, ku ktorému má správca dane záložné právo a je v postavení prednostného záložného veriteľa. Začaté exekučné konanie bráni správcovi dane začať daňové exekučné konanie. Nie sú ojedinelé prípady, kedy súdny exekútor začal súdnu exekúciu, neraz so súhlasom správcu dane, ktorý by bol z výťažku uspokojený ako prednostný veriteľ, ale v týchto exekúciách sa nepokračuje a neboli ani ukončené. Tým je činnosť správcu dane paralyzovaná, čo v konečnom dôsledku znamená menej príjmov do štátneho rozpočtu. V niektorých prípadoch sa nečinnosť

súdneho exekútora môže javiť aj ako akási "ochrana" povinného, keďže zákonné ustanovenia o súbehu zabraňujú vykonať daňovú exekúciu a súdna exekúcia môže byť zastavená len v zákonom stanovenom prípade. Pripravované legislatívne zmeny v oblasti exekučného práva sú dobrou príležitosťou na riešenie tejto problematiky napríklad v prípade nečinnosti exekútora umožniť vykonanie exekúcie inému exekútorovi, ktorý vykonáva exekúciu podľa iného procesného predpisu. Tiež stanovenie lehôt v Exekučnom konaní by toto konanie urýchlilo a zamedzilo jeho neodôvodneným prieťahom.

Daňová správa by privítala, keby novela odstránila zo zákona povinnosť daňového úradu oznámiť exekútorovi na jeho písomnú žiadosť identifikačné údaje bankového účtu povinného, ktoré sú mu známe. Povinnosť daňových úradov je administratívne náročná a taktiež najaktuálnejšie údaje môže exekútorovi poskytnúť len banka. Informácie o bankových účtoch daňových subjektov si správca dane zadovážuje tak od daňových subjektov v rámci plnenia ich registračnej povinnosti, ako aj priamo od banky na účely daňového konania, resp. daňového exekučného konania. Súdny exekútor má rovnakú zákonnú možnosť zistiť si čísla bankových účtov, ich vlastníkov, stavy účtov a ich zmeny priamo od banky a banka je povinná na žiadosť tieto informácie exekútorovi oznámiť.

Napokon si dovoľujem využiť túto príležitosť a prítomnosť zástupcov Ministerstva spravodlivosti a aj keď to so zameraním dnešnej konferencie priamo nesúvisí, chcem poukázať na problematiku nevymožiteľných daňových nedoplatkov. Ako som už spomenul, daňová správa eviduje aj nevymožiteľné daňové nedoplatky. Z nich podstatná časť už nebude nikdy vymožená z dôvodu dlhodobej nefunkčnosti daňových dlžníkov. Zákon o správe daní umožňuje správcovi dane takéto daňové nedoplatky po zániku daňového dlžníka odpísať, na základe čoho daňový nedoplatok zanikne. Aby správa daní mohla svoje kapacity upírať na vymožiteľné daňové nedoplatky, dávam do pozornosti dôležitosť rýchlosti súdov konania o podaniach a návrhoch daňových úradov vo veci výmazu zrušených obchodných spoločností z Obchodného registra.

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDNEHO DVORA A MYŠLIENKY SMERUJÚCE K ÚČINNEJŠEJ VYMOŽITELNOSTI PRÁVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

*JUDr. Daniela Švecová*¹

Problematika vymožitelnosti práva súvisí s mnohými otázkami, ktoré majú tak hmotnoprávnu, ako aj procesnoprávnu povahu. So zreteľom na skutočnosť, že „vymožitelnosť práva“ v Slovenskej republike je v súčasnej dobe vnímaná ako jeden z hlavných problémov najmä podnikateľského sektora a demokratického fungovania spoločnosti, treba vykonať rozličné analýzy ekonomickej povahy, ale aj povahy právnej (napríklad analýzu príčin prieťahov v súdnom konaní a podobne) a nájsť prijateľné východisko smerujúce k uspokojeniu nárokov všetkých oprávnených osôb, a to v primeranom čase; v podstate, aby sa motto konferencie venovanej tejto problematike konanej dňa 24. júna 2009 - „oprávnenému jeho právo, povinnému primeranú exekúciu, exekútorovi spravodlivú odmenu ... a medzi tým všetkým rovnováhu“ premietlo do reálneho života.

V procese vymožitelnosti práva je veľmi významná otázka včasnosti platieb, včasnosti plnenia, ktoré povinný musí poskytnúť oprávnenému na určitom právnom základe. V súčasnej dobe, keď Slovenská republika je členským štátom Európskej únie, treba na tento problém nazerať nielen z hľadiska vnútroštátneho právneho poriadku, ale aj z hľadiska rozhodovacej činnosti európskych justičných orgánov, najmä Európskeho súdneho dvora. Menovaná inštitúcia (prvá komora) sa s otázkou oneskorených platieb zaoberala vo svojom rozsudku z 11. septembra 2008 vo veci vedenej pod spisovou značkou C 265/07. V tomto rozhodnutí Európsky súdny dvor poskytol výklad smernice 2000/35/ES zameranej na boj proti oneskoreným platbám a na postupy vymáhania nesporných pohľadávok.

V predmetnej veci žalobca (Carafa Srl), ktorý získal exekučný titul podľa vnútroštátneho práva (ktorým už bola prevzatá smernica č. 2000/35/ES) začal voči

---

¹ Najvyšší súd Slovenskej republiky, riešiteľka projektu Justičnej akadémie SR a APVV.

Komunálnemu podniku verejného práva v Ríme, ktorý je talianskou verejnou správou (za účasti Banca di Roma SpA) konanie o nútenom výkone rozhodnutia prikázaním pohľadávok, ktoré má dlžník v banke, ktorá vykonala ich zablokovanie. Toto konanie však taliansky súd (Tribunale civile di Roma) prerušil a súdnemu dvoru položil otázku týkajúcu sa výkladu uvedenej smernice v tom zmysle, či odporuje právnej úprave uvedenej v článku 14 zákonného dekrétu č. 669/1996 (podľa ktorého veriteľ, ktorý má exekučný titul vzťahujúci sa k nespornej pohľadávke, ktorú mu má zaplatiť verejná správa v súvislosti s obchodnou transakciou), nemôže voči uvedenej verejnej správe žiadať nútený výkon pred uplynutím lehoty 120 dní od oznámenia exekučného titulu tejto verejnej správe?

Z hľadiska právnej úpravy Spoločenstva treba uviesť, že smernica 2000/35 definuje exekučný titul, ale neupravuje (rôzne) postupy núteného výkonu a podmienky, za ktorých nútený výkon exekučného titulu môže byť zastavený alebo odložený. Smernica pojmovo vymedzuje (definuje) exekučný titul tak, že tento pojem znamená akékoľvek rozhodnutie, rozsudok alebo platobný rozkaz vydaný súdom alebo iným príslušným orgánom, či už na jednorázovú platbu alebo na plnenie v splátkach, ktoré umožňuje veriteľovi uplatniť svoj nárok voči dlžníkovi prostredníctvom núteného výkonu. Patrí sem rozhodnutie, rozsudok alebo platobný rozkaz, ktorý je predbežne vykonateľný a zostáva takým, aj keď sa dlžník proti nemu odvolá.

Článok 5 tejto smernice požaduje, aby konanie o nenamietaných nárokoch bolo ukončené v krátkom čase v súlade s vnútroštátnymi predpismi, ale nepožaduje od členských štátov, aby prijali osobitný postup alebo, aby určitým spôsobom zmenili existujúce zákonné postupy. Tento článok (5) ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby exekučný titul bolo možné získať bez ohľadu na výšku dlhu spravidla do 90 dní od podania žaloby alebo urobenia podania veriteľom na súde alebo na inom príslušnom orgáne za predpokladu, že dlh alebo prvky konania nie sú sporné. Členské štáty vykonávajú túto povinnosť v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, inými právnymi predpismi a správными opatreniami, pričom tieto zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia budú uplatňovať rovnaké podmienky na všetkých veriteľov Európskeho spoločenstva. Tento článok (5) sa nedotýka ustanovení Bruselského dohovoru o súdnej právomoci a vykonávaní rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

Z vnútroštátnej právne úpravy (Talianskej republiky) je z hľadiska riešeného problému významný článok 14 zákonného dekrétu č. 669 z 31. decembra 1996 (v znení neskorších úprav), ktorý ustanovuje, že „Správne orgány štátu a neziskové verejné inštitúcie ukončia konania týkajúce sa výkonu vykonateľných súdnych rozhodnutí a

rozhodcovských náleзов, ktoré obsahujú povinnosť zaplatiť peňažnú sumu, v lehote 120 dní od oznámenia exekučného titulu. Pred uplynutím tejto lehoty nemôže veriteľ pristúpiť k nútenému výkonu, ani k oznámeniu platobného rozkazu.

V predmetnej veci nútený výkon začal pred uplynutím lehoty 120 dní počítanej od oznámenia exekučného titulu, ktorá je ustanovená v článku 14 zákonného dekrétu č. 669/1996. Keďže žalobca sa domnieval, že citovaný článok 14 zákonného dekrétu č. 669/1996 nie je v súlade so smernicou č. 2000/35/ES, požiadal, aby sa uvedené ustanovenie neuplatnilo a subsidiárne, aby bolo vydané rozhodnutie vnútroštátneho súdu žiadajúce Súdny dvor o výklad smernice a rozhodnutie o súlade tohto vnútroštátneho ustanovenia s uvedenou smernicou.

V rámci riešenia prejudiciálnej otázky sa uvádza, že smernica 2000/35 sa musí vykladať s ohľadom na cieľ, ktorý sleduje. Jej cieľom je v čo najväčšej možnej miere harmonizovať pravidlá a platobné postupy v členských štátoch, a bojovať proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách.

Harmonizuje len niektoré osobitné pravidlá zamerané na boj proti týmto omeškaniam, a to úroky v prípade oneskorenej platby (článok 3), výhradu vlastníctva (článok 4) a postupy vymáhania nesporných pohľadávok (článok 5) a vo viacerých otázkach odkazuje na použitie vnútroštátnej úpravy; ide najmä o prípady rôznych postupov núteného výkonu rozhodnutia, ako aj podmienok jeho zastavenia alebo odkladu.

Spomínaný článok 5 smernice 2000/35/ES sa obmedzuje len na požiadavku, aby členské štáty zabezpečili možnosť získania exekučného titulu (v zmysle ako ho smernica vymedzuje) spravidla do 90 dní od podania žaloby alebo urobenia podania veriteľom na súde alebo na inom príslušnom orgáne za predpokladu, že dlh alebo okolnosti konania nie sú sporné. Z toho vyplýva, že (pokiaľ ide o postupy vymáhania nesporných pohľadávok) harmonizuje uvedená smernica len lehotu na získanie uvedeného exekučného titulu bez toho, aby upravovala postupy núteného výkonu, na ktoré sa naďalej uplatňuje vnútroštátne právo členských štátov. Na druhej strane talianske vnútroštátne právo sa nedotýka lehoty, v ktorej možno exekučný titul získať; naopak, príslušné ustanovenie predpokladá, že veriteľ už takýto titul získal.

Tento záver nemôže spochybníť argumentácia, podľa ktorej sa článok 14 zákonného dekrétu č. 669/1996 (ustanovujúci pozastavenie núteného výkonu na obdobie 120 dní)

týka tej časti postupov vymáhania nespornej pohľadávky, ktorá predchádza nútenému výkonu, takže patrí do pôsobnosti smernice 2000/35.

I keď cieľom článku 14 zákonného dekrétu č. 669/1996 je oddialenie začiatku konania o nútenom výkone, táto skutočnosť súčasne neovplyvňuje lehotu na získanie exekučného titulu, takže lehota uvedená v článku 5 smernice 2000/35 obsahuje len lehotu na získanie exekučného titulu a súčasne predstavuje jediný aspekt postupov vymáhania nesporných pohľadávok.

Hoci článok 14 zákonného dekrétu č. 669/1996 umožňuje dočasnú nevykonateľnosť exekučného titulu, nemožno z toho vyvodiť záver, že nedodržaním smernice 2000/35 je spochybnená účinná ochrana veriteľa.

Takže môžu pokračovať nielen postupy nevyhnutné na vykonanie platby, ale v žiadnom prípade nie sú pozastavené kroky povinnej (Azienda), ktoré sú nevyhnutné v súvislosti so zaplatením jej dlhu. Práve naopak, musí táto dlžná správa vykonať všetky kroky na to, aby proces platby mohol byť ukončený v lehote 120 dní.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že na položenú prejudiciálnu otázku treba odpovedať tak, že smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/35 z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách sa má vykladať v tom zmysle, že jej neodporujú vnútroštátne ustanovenia, akým je článok 14 zákonného dekrétu č. 669/1996 (v znení neskorších predpisov), podľa ktorého veriteľ, ktorý má exekučný titul vzťahujúci sa k nespornej pohľadávke, ktorú mu má zaplatiť verejná správa v súvislosti s obchodnou transakciou, nemôže uskutočniť proti tejto správe nútený výkon pred uplynutím lehoty 120 od oznámenia exekučného titulu uvedenej správe.

V súvislosti s uvedeným riešením predbežnej otázky a súčasne aj v kontexte s vymožitelnosťou práva (vo všeobecnosti) dávam do pozornosti exekučnú právnu vec oprávnenej Mgr. A. P. proti povinnej Základnej škole v H. na vymoženie sumy 3985,26 Eur, vedenej na Okresnom súde v Galante sp. zn. 5Er 169/2009, EX 53/2009.

Uznesením z 15. júna 2009 okresný súd (okrem iného) zastavil exekúciu vedenú súdnou exekútkou JUDr. E. P. v časti exekúcie na peňažné prostriedky poskytnuté povinnému zo štátneho rozpočtu a na hnutelný a nehnuteľný majetok obstaraný povinným z prostriedkov štátneho rozpočtu.

Ako je zřejmé z odôvodnenia tohto uznesenia, hlavným dôvodom na vydanie takéhoto rozhodnutia bola skutočnosť, že exekúcia postihuje vec, ktorá je z exekúcie vylúčená (§ 57 ods. 1 písm. d, Zákona č. 233/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov), pričom za takúto vec považoval finančné prostriedky na účtoch povinnej poskytnuté zo štátneho rozpočtu (§ 8 ods. 10. Zákona č. 523/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Súd v odôvodnení svojho uznesenia konštatoval, že povinná (základná škola) pri prenesenom výkone štátnej správy ako samostatná rozpočtová organizácia s vlastnou právnou subjektivitou je viazaná na štátny rozpočet štátu. Financovanie regionálneho školstva je zabezpečené cez prenesené kompetencie prostredníctvom rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva SR a môže byť tiež financované aj cez tzv. originálne kompetencie formou podielových daní v zmysle Zákona č. 564//2004 Z. z. v znení neskorších predpisov. Povinná teda môže disponovať tak s prostriedkami štátneho rozpočtu, na ktoré sa vzťahuje zákaz exekúcie ako aj z prostriedkami pochádzajúcimi z iných zdrojov (§ 2 ods. 1 Zákona č. 597/2003 Z. z.), na ktoré sa zákaz exekúcie nevzťahuje.

Súd v spomenutom konaní vykonal aj pokus o zistenie, ktoré peňažné prostriedky na účtoch povinného sú prostriedkami zo štátneho rozpočtu, čo sa mu ale nepodarilo; na margo toho vyvodil, že je vecou súdnej exekútorke poverenej výkonom exekúcie, aby pri voľbe spôsobu exekúcie postupovala v súlade so zákonom, vrátane Zákona č. 523/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorý exekúciu na prostriedky pochádzajúce zo štátneho rozpočtu nepripúšťa. Jej úlohou bude preto zistiť taký majetok povinnej, na ktorý sa zákaz exekúcie nevzťahuje. Rovnako je na mieste aj aktívny postoj povinnej, ktorá by mala preukázať, odkiaľ nadobudla peňažné prostriedky nachádzajúce sa na jej účtoch a z akých prostriedkov zaobstarala tie - ktoré hnutelné veci. V ďalšom poukázal na postup prihádzajúci do úvahy v prípade zexekvovania veci, na ktorú sa exekúcia nepripúšťa.

So spôsobom rozhodnutia a ani so závermi, z ktorých súd vychádzal, nemožno súhlasiť, a to aspoň z dvoch dôvodov:

Predovšetkým, okresný súd nemal žiadny podklad, pre záver spočívajúci v tom, že je povinnosťou exekútorke zisťovať pôvod finančných prostriedkov na účtoch povinnej; povinnosti exekútora pri vykonávaní exekúcie príkazom pohľadávky jednoznačne vyplývajú z ustanovení § 95 a nasl. Zákona č. 233/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov. Keďže medzi týmito povinnosťami nie je uvedená povinnosť exekútora zisťovať aj pôvod finančných prostriedkov na účte povinného, zrejme stačilo zistiť len

existenciu takýchto účtov bez povinnosti zisťovania pôvodu prostriedkov na nich uložených; záver súdu o existencii takejto povinnosti je podľa môjho názoru nesprávny, lebo takáto povinnosť súdnej exekútorke presahuje rámec zákona.

Druhý dôvod má závažnejšiu povahu, lebo evokuje úvahu o dopade platnej právnej úpravy na vymožitelnosť práva. Podľa ustanovenia § 8 ods. 10 Zákona č. 523/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, výkonu rozhodnutia podľa osobitných predpisov (t. j. podľa Zákona č. 233/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov) nepodliehajú prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie a hnuteľný a nehnuteľný majetok, ak je obstaraný z prostriedkov poskytnutých zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie.

V súvislosti s citovaným zákonným ustanovením treba uviesť, že oprávnený v základnom súdnom konaní dosiahne (mnohokrát až po viacerých rokoch) vydanie exekučného titulu, podľa ktorého by mu mal štát zaplatiť určitú finančnú čiastku (ako to bolo aj v predmetnej veci). Ak štát ako povinný, resp. dlžník dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, mal by správne nasledovať nútený výkon rozhodnutia; vo vzťahu k štátu, resp. k jeho finančným prostriedkom mu však bráni citované zákonné ustanovenie. Domnievam sa, že tu možno konštatovať, o vytvorení nerovnoprávneho postavenia povinných, lebo finančné prostriedky jedného nútenému výkonu rozhodnutia podliehajú a finančné prostriedky druhého (štátu) sú z núteného výkonu vyňaté. Samotnou právnou úpravou sa vytvoril protiústavný stav, t. j. stav, ktorý je v rozpore najmä s článkom 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, keď účastníci exekučného konania nie sú si rovní. Navyše, použitie citovaného zákonného ustanovenia v súdnej praxi je v konečnom dôsledku vyvoláva nevyožiteľnosť práva.

V tejto súvislosti je vhodné pripomenúť, že stačí len nevoľu napríklad štatutárneho zástupcu najskôr dobrovoľne plniť, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie a v následnom exekučnom konaní navrhnuť zastavenie exekúcie z dôvodu, že je financovaný zo štátnych prostriedkov a vymoženie pohľadávky oprávneného je zmarené; oprávnený v takomto prípade môže zabudnúť na to, že voči štátu mal pohľadávku a celá jeho námaha v základnom súdnom konaní, v ktorom získal exekučný titul, bola zbytočná; totiž nevedie k uspokojeniu jeho pohľadávky a teda vedie k nevyožiteľnosti jeho práva.

So zreteľom na skutočnosť, že použitie citovaného zákonného ustanovenia v súdnej praxi v konečnom dôsledku vyvoláva nevyožiteľnosť práva a súčasne vytvára aj nerovné podmienky veriteľov v Slovenskej republike v porovnaní s veriteľmi v štátoch

Európskeho spoločenstva (článok 5 ods. smernice 2000/35), nastolený problém treba riešiť len legislatívnou zmenou. V rámci návrhu de lege ferenda by preto bolo vhodné prijať úpravu, podľa ktorej by finančné prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu nemali byť vyňaté z núteného výkonu rozhodnutia. Mohlo by sa prijať aj kompromisné riešenie spočívajúce v tom, že nútený výkon rozhodnutia smerujúci proti povinným subjektom, ktoré majú uspokojiť pohľadávky oprávnených z prostriedkov štátneho rozpočtu, by sa nútený výkon rozhodnutia mohol začať až po uplynutí určitej lehoty (napríklad 90 dní) od oznámenia exekučného titulu. V nadväznosti na túto myšlienku by bolo treba upraviť aj všetky súvisiace ustanovenia v právnom poriadku Slovenskej republiky.

EXEKUČNÉ KONANIE A NIEKTORÉ JEHO PROBLÉMY

JUDr. Ladislav Tichý¹

Subjektívne právo, ktoré bolo priznané súdom alebo iným orgánom oprávneným o ňom rozhodnúť, sa obyčajne neuskutočňuje bez pričinenia subjektov, ale je k tomu potrebné osobitné konanie, ktoré je označené ako exekučné. V tých prípadoch, keď nedôjde k dobrovoľnému splneniu povinností, musí nastúpiť realizácia subjektívneho práva štátnou mocou a teda dochádza k donúteniu, ktoré v zmysle našej právnej úpravy označujeme ako výkon rozhodnutia alebo exekúcia.

Exekúcia je činnosť súdu, súdneho exekútora a ďalších zúčastnených subjektov, ktorá smeruje k tomu, aby bol povinný subjekt v prípade, že uloženú povinnosť dobrovoľne nerespektuje prinútený niečo konať (plniť) alebo strpieť. K tomuto môže dôjsť len na základe návrhu oprávneného a nikdy nie z úradnej moci.

V roku 1995 bol prijatý NR SR zák.č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok), ďalej „EP“. Jeho prijatiu predchádzala rozporuplná diskusia v odborných kruhoch a aj z tohto dôvodu zostali vedľa seba fungovať dlhšiu dobu dva systémy výkonu rozhodnutia a to prostredníctvom súdu a prostredníctvom súdneho exekútora. V súčasnosti vykonáva súd iba rozhodnutia dotýkajúce sa výchovy maloletých detí. Aj z tohto je vidno, že prijatie spomenutého zákona bolo na mieste, aj keď bol už 23 krát novelizovaný. Vo všeobecnosti nie je možné očakávať od zákonodarcu, aby prijal zásadnú právnu normu na takej úrovni, aby do nej nebolo potrebné zasiahnuť dlhšiu dobu a zároveň, aby bola neustále aktuálna a aby konkrétne a efektívne riešila danú problematiku.

Naviac na Slovensku bol tento problém zvýraznený tým, že naše právo nepoznalo výkon rozhodnutia prostredníctvom súdneho exekútora, t.j. fyzickej osoby, ktorá je štátom určená na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí.

---

¹ Generálna prokuratúra Slovenskej republiky.

Výkon súdnych rozhodnutí do prijatia spomenutého zákona robili zásadne sudy a sudcovia. Táto agenda bola medzi sudcami veľmi neoblíbená a aj preto bol výkon rozhodnutia súdmi bezzubý a pomalý. Jedným z dôvodov, prečo bol prijatý spomenutý EP bolo uľahčenie práce súdom pri enormne rastúcom nápade nových vecí. Napríklad predaj hnuteľných alebo nehnuteľných vecí sa súdmi takmer nerealizoval a činnosť pri výkone rozhodnutí súdmi sa sústredila hlavne na realizáciu prostredníctvom odpisu z účtu a zrážky zo mzdy.

Jedným zo zásadných problémov, ktoré sa ukázali v praxi pri postupe podľa spomenutého zákona, bol nedostatok opravných prostriedkov. Čím na jednej strane nebola zabezpečená dostatočná ochrana dlžníka pred nezákonnými rozhodnutiami exekučných súdov a pred svojvôľou súdnych exekútorov. Nemožnosť podať opravný prostriedok však veľakrát nezabezpečovala dostatočnú ochranu povinného a ani súdneho exekútora. Tento stav mal za dôsledok aj obmedzenú možnosť vzniku judikatúry a to najmä Najvyššieho súdu SR. Pri ochrane práv oprávnených ale aj povinných a pri vytváraní judikatúry k Exekučnému poriadku pomohlo, podľa môjho názoru, výrazne oprávnenie generálneho prokurátora podať mimoriadne dovolanie proti rozhodnutiam súdov vo veciach exekúcií. Aj tu sa ukázala nevyhnutnosť činnosti najvyššieho súdu, prostredníctvom ktorej robí výklad predpisov pre podriadené sudy. Judikatúra najvyššieho súdu bola o to potrebnjšia, že exekučné konanie je vykonávané súdnym exekútorom ako verejným činiteľom a zároveň samostatne zárobkovo činnou osobou, čo bola absolútna novinka v našom právnom poriadku. Toto postavenie však nútilo exekútorov, aby sa orientovali na exekúcie, z ktorých im plynul najväčší zisk. Kontrola takéhoto postupu bola možná len prostredníctvom súdu.

Od roku 2000 napadlo na prokuratúru takmer 2000 podnetov na podanie mimoriadneho dovolania z ktorých bolo podané celkom 436 mimoriadnych dovolaní, z ktorých bolo vyhovených Najvyšším súdom SR celkovo v 322 prípadoch. V roku 2002 bolo podaných 228 mimoriadnych dovolaní, čo je vysoko nad priemer. Toto zapríčinila tá skutočnosť, že išlo o mimoriadne dovolania, ktoré sa dotýkali právnych vecí exekúcií podaných proti Všeobecnej zdravotnej poisťovni, vzhľadom na prechod záväzkov a pohľadávok z Perspektívy, družstevnej zdravotnej poisťovne. Aj vzhľadom na vysoký počet podaných mimoriadnych dovolaní prišlo k tomu, že senáty najvyššieho súdu rozhodovali rozdielne, preto generálny prokurátor v roku 2003 podal predsedovi najvyššieho súdu podnet na zaujatie stanoviska k zabezpečeniu jednotného výkladu zákonov.

Každá novelizácia právneho predpisu má riešiť problémy a nedostatky zistené praxou a navyiac predvídavo predchádzať vzniku takýchto ale aj ďalších problémov v budúcnosti.

V krátkosti Vás oboznámim s niekoľkými problémami a názormi na ich riešenie, s ktorými sa stretáva prokuratúra pri preskúmvaní rozhodnutí exekučných súdov.

Jedným zo zásadných problémov, aplikácie exekučného poriadku, ktorý pretrváva až doteraz je napr. aplikácia § 61 EP, z ktorého vyplýva že restitutio in integrum je v exekučnom konaní neprípustné. Zo začiatku najvyšší súd vyhovoal aj mimoriadnym dovolaniam vo veciach, v ktorých už bola exekúcia skončená. Neskôr v roku 1998 však došlo k zmene v rozhodovaní najvyššieho súdu. Takéto mimoriadne dovolania začal najvyšší súd zamietat' z dôvodu, že v týchto prípadoch nie je možné dosiahnuť ochranu práv a zákonom chránených záujmov a teda dovolací súd neskúmal opodstatnenosť dovolacích dôvodov. Reakcia generálnej prokuratúry bola jednoznačná. Aj napriek odlišnému právnomu názoru rešpektovala právny názor najvyššieho súdu a po niekoľkých neúspešných mimoriadnych dovolaniach v podobných veciach, takéto viac okrem pár výnimiek nepodávala. Jedno z posledných mimoriadnych dovolaní tohto druhu bolo podané vo veci oprávneného C.S.J.-CD, a.s. proti povinnému Ministerstvo financií SR, ktorého zamietnutie predznamenaló dlhotrvajúce problémy a tzv. nárok na akcie v Transpetrole (Ignác Ilčíšin).

Na poslednom zasadnutí občianskoprávneho kolégia v máji 2009 však bolo schválené rozhodnutie, ktoré sa dotýka § 61 EP v tom smere, že zásada uvedená v tomto ustanovení nevyklučuje, aby za určitých podmienok došlo k zrušeniu rozhodnutí vydaných v exekučnom konaní s cieľom ich napraviť. Táto tematika, ako je možné vidieť, je neustále živá a stojí za úvahu, či jej riešenie necháme na vyvíjajúcej sa judikatúre, alebo či bude potrebné § 61 EP novelizovať.

V poslednej dobe sa podarilo definitívne vyriešiť aj problém, či je možné podať mimoriadne dovolanie, keď účastník konania nevyužil možnosť podať riadny opravný prostriedok. Za pomoci judikatúry ale aj rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR sa dospelo k záveru, že aj v takomto prípade je možné podať mimoriadne dovolanie.

Ďalším praktickým problémom sa ukazuje byť prerušenie exekučného konania v prípade neskončených konkurzov, čo v praxi znamená desiatky neskončených

exekučných vecí. Tu by som chcel spomenúť, že ak považujeme exekútora za štátny orgán sui generis, tak by mu mali nielen orgány verejnej správy ale aj iné právnické osoby ako napr. banky a ostatné peňažné ústavy poskytovať informácie potrebné k jeho činnosti bez poplatkov. Poplatok vo výške 15 – 40 EUR za výpis z účtu povinného zbytočne predražuje exekúciu.

Keď už hovorím o finančnej stránke exekučného konania, je potrebné sa zamyslieť, akým spôsobom vyriešiť exekúcie tzv. opakujúcich sa drobných pohľadávok, napr. na neplatičov cestovného v dopravných podnikoch. Považujem za nepripustné, aby trovy exekučného konania presahovali výšku pohľadávky. Bolo by však nespravodlivé aby takéto pohľadávky odmietali exekútori realizovať a preto by sa mal nájsť systém ako takéto finančne nezaujímavé exekúcie vykonávať. Napr. by ich mohla Komora exekútorov rozdeliť medzi jednotlivých exekútorov.

Ako som už uviedol, má každá novela smerovať aj do budúcnosti existencie právneho predpisu a preto je nutné spomenúť Zelenú knihu Komisie zo 6.3. 2008 KOM/2008/0128 o účinnom výkone rozsudkov v Európskej únii a Uznesenie Európskeho parlamentu z 22.4.2009 2008/2233 (INI), ktoré sa tejto problematiky dotýkajú. Obidva tieto dokumenty jednoznačne hovoria o potrebe transparentniť aktíva dlžníka a to tým spôsobom, že by boli pre veriteľov a exekútorov prístupné obchodné registre, registre obyvateľstva, registre sociálneho zabezpečenia a daňové registre. Za týmto účelom sa ďalej odporúča, aby do vnútroštátnych právnych predpisov bola zahrnutá povinnosť pre dlžníka predložiť vyhlásenie o jeho majetkových pomeroch, alebo teda o aktívach a to či už na štandardnom formulári, alebo aby takto urobil na výzvu súdu na ústnom pojednávaní vo forme výpovede, pričom je prítomný aj veriteľ. Nepravdivé tvrdenia by mali byť sankcionované trestným právom. Tu treba poukázať na českú právnu úpravu, § 260 písm. a) až písm. h) OSP, ktoré upravuje vyhlásenie o aktívach (majetkové vyhlásenie) pričom odmietnutie dlžníka sprístupniť tieto aktíva alebo nesprávne údaje ním uvedené sú kvalifikované ako trestný čin v zmysle § 227 nového Trestného zákona účinného od 01.01.2010.

V tejto novele je potrebné reagovať na uvedenú problematiku v súlade so zámerom európskej legislatívy.

Novela EP by určite nemala posilniť postavenie povinného na úkor oprávneného. Keď vychádzame z premisy, že povinný mal dostatočné množstvo času na plnenie a ak

takto neurobil nie je možné pripustiť, aby povinný znemožňoval efektívny postup exekúcie a k tomu ho dotovať ďalšími procesnými prostriedkami.

Nevyhnutnosť zjednotiť našu platnú právnu úpravu s legislatívou Európskych spoločenstiev a Európskej únie je daná našimi medzinárodnými záväzkami. Európska únia vyjadrila v svojich právnych predpisoch vydaných na základe primárneho komunitárneho práva podobný zámer harmonizovať aj túto oblasť výkonu rozhodnutia s rovnakou tendenciou: poskytnúť čo najväčší právny priestor oprávnenému, aby sa mohol aj formou súdnej exekúcie domôcť plnenia záväzkov, ktoré mu boli právoplatne priznané súdom.

Oneskorené platby a neplatenie dlhov ohrozujú podnikateľské a spotrebiteľské záujmy, čím sa zhoršuje aj hospodárske prostredie, v ktorom má pohyb hotovosti podstatný význam pre existenciu podnikov. Problémy cezhraničného vymáhania pohľadávok predstavujú vážnu prekážku pre ekonomiku EÚ a môžu brániť prístupu k spravodlivosti. Tým, že nie je možné riadne vykonávať súdne rozhodnutia sa porušujú zásady obchodnej morálky a na trhu vzniká atmosféra právnej neistoty a nedôvery v nástroje ochrany veriteľa, ktorá môže mať za následok disfunkciu celého systému trhovej ekonomiky.

NÁSLEDKY PORUŠENIA ZÁKAZU NAKLADAŤ S MAJETKOM PODĽA § 47 ODS.1 PÍSM. B) EXEKUČNÉHO PORIADKU

JUDr. Jana Bajánková¹

Na ostatnom zasadnutí občianskoprávneho kolégia NSSR bolo prijaté na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky rozhodnutie, riešiace otázku následkov porušenia zákazu uloženého povinnému nenakladať so svojim majetkom, ktorý podľa ustanovení zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“) podlieha exekúcii, ktorý zákaz je upravený v § 47 ods.1 písm. b) Exekučného poriadku. Spornou bola otázka, či uvedené ustanovenie predstavuje generálne inhibitórium na celý majetok povinného teda, či povinný okamihom doručenia mu upovedomenia o začatí exekúcie, ktoré neobsahuje zároveň aj spôsob jej vykonania nemôže nakladať so žiadnymi vecami a právami. Znamenalo by to, že povinný nesmie scudzíť napríklad nehnuteľnosť, hoci následne exekútor určil iný spôsob vykonania exekúcie napr. prikázaním pohľadávky z účtu v banke. Ďalší následok toho by bol, že bez ohľadu na výšku pohľadávky by povinný nemohol nakladať s celým svojim majetkom, čo by pri najmä drobnej pohľadávke bol neprimeraný zákaz.

V odbornej spisbe sa objavili viaceré názory, ktoré sa viac menej vykryštalizovali do dvoch základných prúdov. Podľa jedného z nich, ak povinný po doručení upovedomenia nakladá so svojim majetkom, ktorý podlieha exekúcii, sú tieto právne úkony odporovateľné podľa § 42a a 42b Obč. zákonníka. Druhý názorový prúd zastáva názor, že zákaz možno sankcionovať aj tak, že akýkoľvek právny úkon, ktorým by povinný porušil túto povinnosť je podľa § 39 Obč. zákonníka neplatný, pretože sa svojím obsahom prieči zákonu. Právnymi skutočnosťami, ktoré vedú k tomuto zakazu, je totiž zo zákona aj upovedomenie exekútora ako jeho úradné rozhodnutie.

Riešenie nastolenej otázky poskytlo rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok z 25. novembra 2008 sp. zn. 4Cdo 107/2007), predmetom ktorého bol určenie neplatnosti kúpnej zmluvy k bytu. Súc prvého stupňa žalobe vyhovel na

---

¹ Najvyšší súd Slovenskej republiky, riešiteľka projektu Justičnej akadémie SR a APVV.

základe zistenia, že na návrh žalobkyne bolo proti žalovanému 2/ začaté exekučné konanie o vymożenie sumy 290.958,80 Sk spolu s príslušenstvom a trovami exekúcie, a že žalovaný 2/ po doručení všeobecného upovedomenia o začatí exekúcie v zmysle § 47 ods. 1 Exekučného poriadku ktorým mu, okrem iného, bolo zakázané nakladať s majetkom podliehajúcim exekúcii, uzavrel kúpnu zmluvu o prevode vlastníctva bytu na žalovaného 1/. Vyslovil názor, že kúpnu zmluvu treba za týchto okolností považovať za neplatnú pre rozpor so zákonom a to i napriek prípadnej dobromyselnosti žalovaného 1/ pri jej uzatváraní.

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že dôsledkom porušenia zákazu nakladať s majetkom podliehajúcim exekúcii v zmysle § 47 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku môže byť len odporovateľnosť právnych úkonov podľa §§ 42a a 42b Obč. zákonníka. Tento záver podporil argumentom, podľa ktorého v prípade, že s porušením uvedeného zákazu by sa spájala neplatnosť právneho úkonu, povinný by nemohol ani pri nevelkej pohľadávke voči nemu a rozsiahlom majetku, z ktorého by ju bolo možné uspokojiť, uzavrieť žiadnu bežnú zmluvu a bol by blokovaný celý jeho majetok. Vyslovil tiež názor, že neplatnosť právneho úkonu treba spájať až s porušením zákazu nakladať s konkrétne označenou nehnuteľnosťou, ktorý je v zmysle § 135 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku (majúceho povahu špeciálneho ustanovenia vo vzťahu k § 47 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku) obsahom upovedomenia o začatí exekúcie predajom nehnuteľnosti, teda upovedomenia o začatí exekúcie a i o spôsobe jej vykonania, ktoré sa doručuje aj správe katastra nehnuteľností.

Najvyšší súd v dovolacom konaní vyslovil, že skutočnosť, že povinný porušil zákaz nakladať s majetkom podliehajúcim exekúcii, ktorý uložil súdny exekútor v upovedomení o začatí exekúcie (§47 ods.1 písm.b/ Exekučného poriadku) nemá za následok neplatnosť právneho úkonu povinného, ktorý tento zákaz porušil, ale vznik práva oprávneného odporovať tomuto právemu úkonu povinného v zmysle § 42a a § 42b Obč. zákonníka a domáhať sa určenia, že ide o právny úkon, ktorý je voči oprávnenému neúčinný. Argumentoval tým, že účelom a zmyslom v štádiu exekučného konania, keď bolo súdnym exekútorom vydané len všeobecné upovedomenie o začatí exekúcie (teda nie aj upovedomenie o spôsobe jej vykonania, ktoré s upovedomením o začatí exekúcie môže ale aj nemusí byť spojené), len upozorniť povinného na povinnosť nerobiť úkony, ktoré by viedli k zmenšeniu či k úplnému zbaveniu majetku a tým k sťaženiu alebo dokonca k znemožneniu uspokojenia oprávneného. Ide o rovnakú povinnosť, ktorá inak pre povinného ako dlžníka vyplýva aj z ustanovení §§ 42a a 42b Obč. zákonníka (povinnosť nerobiť právne úkony ukracujúce uspokojenie pohľadávky veriteľa). Pretože s porušením

povinnosti vyplývajúcej z týchto ustanovení Obč. zákonníka spája zákon výslovne sankciu odporovateľnosti právnych úkonov (nie ich neplatnosti), treba rovnakú sankciu spájať aj porušením všeobecného zákazu nakladať s majetkom, uloženého povinnému súdnym exekútorom v upovedomení o začatí exekúcie v zmysle § 47 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku. Takýto výklad je súladný aj s ustanovením § 47 ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku, v zmysle ktorého exekútor v upovedomení o začatí exekúcie zároveň vyzve povinného, aby uspokojil pohľadávku oprávneného. Ak by totiž s porušením všeobecného zákazu nakladať s majetkom mali byť spájané následky absolútnej neplatnosti právnych úkonov, potom by povinný nemohol robiť ani také úkony, ktoré by smerovali k uspokojeniu pohľadávky oprávneného, čo by odporovalo samotnému zmyslu exekučného konania. Naopak výklad spájajúci s porušením uvedeného zákazu následky odporovateľnosti právnych úkonov umožňuje povinnému, bez rizika takéhoto následku, robiť právne úkony nakladania s majetkom smerujúce k uspokojeniu oprávneného. Okrem toho zohľadňuje aj práva tretích osôb tým, že chráni ich dobromyseľnosť pri nadobudnutí majetku od povinného (jednou z podmienok odporovateľnosti je totiž, že tretej osobe, ak nešlo o výnimky, musel byť známy úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa).

Uvedené rozhodnutie nadväzuje na predchádzajúcu rozhodovacu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok zo dňa 25. júla 2002 sp. zn. 5Cdo 85/2002) v zmysle ktorej porušenie zákazu nakladania s vecami spísanými súdnym exekútorom podľa § 117 písm. b) Exekučného poriadku, spočívajúce v uzavretí zámennej zmluvy, ktorej predmetom súd hnuteľné veci pojaté do tohto súpisu, je porušením zákonnej povinnosti, ktorá má za následok neplatnosť zámennej zmluvy.

Navrhovaná legislatívna zmena, týkajúca sa Exekučného poriadku dopĺňa zákon o nové ustanovenie § 49a, v zmysle ktorého po doručení upovedomenia o začatí exekúcie nesmie povinný nakladať so svojim majetkom, včítane nehnuteľností a majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, s výnimkou bežnej obchodnej činnosti, uspokojovania základných životných potrieb a udržiavania a správy majetku. Právny úkon, ktorým povinný porušil tento zákaz, je neplatný. Na takýto úkon exekútor neprihliada.“

Preberá sa tak doslovná znenie českej právnej úpravy § 44 ods. 7 Exekučního řádu. Rozdiel od našej úpravy je okrem iného aj v tom, že je to súd, ktorý na základe predloženia návrhu oprávneného na nariadenie exekúcie exekútorom vydá uznesenie o nariadení exekúcie a po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia vydá exekútor exekučný

príkaz na vykonanie exekúcie niektorým zo spôsobov v zákone uvedených. V našom exekučnom poriadku vydáva všetky procesné úkony exekútor a súčasne existujú v skutočnosti tri fázy exekučného konania:

1. Upovedomenie o začatí exekúcie bez uvedenia spôsobu vykonania exekúcie, ktorý súčasne zakazuje povinnému, aby odo dňa doručenia upovedomenia o začatí exekúcie nakladal so svojim majetkom, ktorý podľa ustanovení tohto zákona podlieha exekúcií okrem nakladania za účelom uspokojenia pohľadávky oprávneného, jej príslušenstva a trov exekúcie v hotovosti alebo bezhotovostným prevodom z účtu v banke.
2. Upovedomenie o začatí exekúcie niektorým zo spôsobov vykonania exekúcie upravených v zákone, ktorý obsahuje zákaz nakladania už s konkrétne vymedzeným majetkom.
3. Exekučný príkaz na vykonanie exekúcie zvoleným spôsobom exekútorom v predchádzajúcom upovedomení.

Po prijatí navrhovanej právnej úpravy je nerealizovateľné uhradenie pohľadávky povinným v zmysle § 47 ods.1 písm. a) Exekučného poriadku podľa ktorého exekútor poverený vykonaním exekúcie upovedomí povinného i oprávneného o začatí exekúcie, prípadne o spôsobe jej vykonania a o predbežných trovách exekúcie; povinného vyzve, aby uspokojil pohľadávku oprávneného alebo aby do 14 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie vzniesol námietky podľa § 50. Po doručení upovedomenia o začatí exekúcie už povinný nemôže plniť, pretože každý právny úkon smerujúci s dispozíciou majetku (mimo výnimiek uvedených) je neplatný. A to aj v prípade, ak by výťažok z tohto nakladania smeroval k uhradeniu pohľadávky.

Niet pochýb o tom, že súčasné znenie exekučného poriadku vyžaduje legislatívne zmeny. Treba oceniť snahu predkladateľa o riešenie viacerých problémov. V súvislosti s otázkou následkov porušenia zákazu obsiahnutého v ustanovení § 47 ods. 1 písm. b) exekučného poriadku riešenie poskytuje existujúca judikatúra najvyššieho súdu. Toto riešenie zachováva práva oprávneného na efektívnu vymožitelnosť práva, poskytuje ochranu povinnému v súlade s princípom primeranosti výkonu exekúcie a zohľadňuje aj práva tretích osôb v súvislosti s ich dobrou vierou. Z analýzy poznatkov získaných pri výkone mojej pôsobnosti som dospela k záveru, že zmeny, ktoré z aplikácie Exekučného poriadku vyžaduje prax by bolo najvhodnejšie riešiť prijatím nového zákona.

VYMOŽITEĽNOSŤ PRÁVA PRI ZACHOVANÍ PRÁVA SPOTREBITEĽOV

Ing. Oliver Petrik¹

Vážení účastníci Konferencie,

hovorí sa tu o vymožiteľnosti práva. Snáď najviac exekúcií, dobrovoľných dražieb, výkonu záložného práva alebo zabezpečovacieho prevodu práva smeruje proti spotrebiteľom. Žiaľ častokrát bezradným a opusteným. Nikdy sme sa nechceli a ani nebudeme zastávať nepoctivcov, ktorí si nespĺnili svoje povinnosti. Naším cieľom nie je ani totálna ochrana spotrebiteľa.

Žiaľ, verte, vážení účastníci Konferencie, že nebolo treba ani hospodársku a finančnú krízu na to, aby sme mohli skonštatovať, že vymáhanie práv je necitlivé až likvidačné.

Konkrétne:

A. Zabezpečovacie prevody bytov a rodinných domov.

Už sa našťastie podarilo zakázať tieto prevody, ale ešte stále doznievajú bolestné následky prevodov bytov a rodinných domov pre niekoľko násobne menšie pohľadávky. V májovom čísle advokátskeho Bulletinu sú uvedené rozsudky rôznych súdov. Napriek tomu, že islo až o priepastný rozdiel medzi dlhom a hodnotou prevedeného bytu alebo domu, spotrebiteľia všetko prehrali. Ako sa mohol nebrať ohľad na takýto veľký nepomer. Stačila hoc aj nízka pôžička, nasledoval prevod bytu a pri zaváhaní nastúpili výzvy na vypratanie bytu a deložácia celých rodín rôznymi skupinami neznámych mužov a bolo jedno, či tam boli malé deti, choré alebo staré osoby. Sledujeme stále niekoľko takýchto sporov a nechápeme, nad čím sa váha, keď dlhy sú už niekoľko násobne popreplácané. Obyčajný človek očakáva, že zasiahne polícia a prokuratúra.

Prosíme Najvyšší súd o usmernenie pre ostatných sudcov. Partnerské Združenie z Rakúska hovorí, že musí zasiahnuť trestná zložka. Prosíme preto Generálnu prokuratúru o trestný postih, pretože máme podozrenie, že za rýchlymi pôžičkami stojí organizovaný zločin.

---

¹ Asociácia užívateľov služieb, Banská Bystrica.

B. Problémy s rozhodcovskými rozhodnutiami

V jednej súkromnej televízii zhruba pred mesiacom odvysielali reportáž o tom, že súdy v exekúciách na základe rozhodcovských rozhodnutí zhabali viacej majetku ako mali. Zistili sme, že je to pravda. Rozhodcovské súdy vôbec nebrali ohľad na zákon o spotrebiteľských úveroch a z obyčajných spotrebiteľov urobili bussinesmanov. Správne sa pre absenciu ročnej percentuálnej miery nákladov nemali podľa zákona vymáhať žiadne úroky a exekúcie sa mali zastaviť. Nebankovky to mali vedieť a tak isto aj rozhodcovia. Napriek tomu sa nám hlási veľký počet spotrebiteľov a uvádzajú, že exekútori vymáhajú na základe rozhodcovských rozhodnutí aj nedovolené úroky.

Navrhujeme do nového zákona upraviť dohľad nad rozhodcami a spôsob, ako zakázať činnosť rozhodcovi, ktorý opakovane poruší zákon o ochrane spotrebiteľa. Tiež navrhujeme, aby rozhodcom mohla byť len osoba s právnickým vzdelaním a s osobitným zaškolením špecializovaným z oblasti spotrebiteľského práva a z princípov súkromného práva.

V mojom príspevku chcem upozorniť aj na skúsenosti z Českej republiky. Česi hovoria o žraločích pôžičkách. Najprv to začne drobnou pôžičkou, ale pri vysokých úrokoch a sankciách je potom spotrebiteľ nútený brať ďalšiu a ďalšiu pôžičku. Takto prostredníctvom zložitých ustanovení sa spotrebiteľ totálne zadlží. My sme zistili, že je tomu skutočne tak a znovu sa to deje pri pôžičkách od nebankových subjektov. Skúste nahliadnuť do hociktorej takejto zmluvy. Áno, môžeme vyčítať spotrebiteľom, načo si také pôžičky berú a že majú lepšie čítať, pred tým, než podpíšu. Môžu však čítať koľko chcú, verte, že to sú pasce. Ak ľudia žijú na hranici minimálnej mzdy a najmä keď deti potrebujú svoje, tak spotrebiteľ neváha. Spolieha sa na to, že štát nedovolí také kruté zaobchádzanie. Ale ja sa pýtam, prečo napr. v Nemecku by si to firmy dovoliť nemohli? Navrhujeme licencie pre poskytovanie úverov nebankovým spôsobom.

C. Problémy s obchodným právom

Viacerí spotrebiteľa nechápu, prečo sa ich spory riešia sudcami, ktorí riešia obchodné spory a že nie sú náležite citliví. Spotrebiteľ nie je businessman a na to obchodní sudcovia zabúdajú. Spotrebiteľské právo je v niektorých krajinách EÚ samostatným odvetvím práva a ide o občianske práva a nie obchodné práva osôb. Prosíme v záujme vymožiteľnosti práv spotrebiteľov vylúčiť spotrebiteľské veci z obchodných vecí.

D. Citlivejšie k dôchodcom

Prosíme exekútorov o citlivejší prístup k dôchodcom, najmä invalidným dôchodcom. Najmä zo spotrebiteľských vzťahov k správcom bytov niektorí dôchodcovia by chceli,

aby sa Najvyšší súd pozrel na prípad. Nejde o nejakých neplatičov, ale ide o spotrebiteľov, ktorí chcú poriadok vo vyúčtovaniach alebo odmietajú záväznosť novej úpravy o cenách, kým nie je predpis zverejnený. Žiaľ, kým sa vec dostane Najvyššiemu súdu na stôl, tak už exekútor zasahuje a siaha dôchodcom na dôchodok. Žiadame taký zákon, ktorý by ukladal exekútorovi odložiť exekúciu na dôchodok, kým nerozhodne Najvyšší súd. Dovtedy stačí, že je majetok dôchodcu zabezpečený ale nie zablokovaním účtu, z ktorého sa platí inkaso.

Žiadame, aby pri drobných sumách exekútor neblokoval vyplácanie dôchodku. Veď dôchodok len tak dôchodca zaplatiť nemôže. Nechápeme, prečo musí byť taký rozsiahle zabezpečenie. Dôchodok je častokrát jediný príjem a jeho zadržaním sa dostávajú dôchodcovia do veľmi ťažkej životnej situácie.

E. Opakované vymáhanie

Voči niektorým spotrebiteľom sa rozbehli exekúcie, aj keď dlh dávno vyrovnali. Tesne pred uplynutím 10 rokov sa znovu ozývajú rôzne vymáhačské organizácie a zastrahujú spotrebiteľov. Niektorí však už doklady stratili, alebo ich už po vyrovnaní dlhu nepovažovali za dôležité a zahodili ich. Máme spotrebiteľov, ktorí si však odložili doklady. Tí sú jednoznačným dôkazom toho, že rôzne firmy stále nanovo skúšajú a opakovane vymáhajú to isté plnenie. Ľudia sa boja a opakovane platia. Žiadame prísnejšie postihy vrátane trestnoprávných sankcií. Žiadame zakázať faktoring, forfeiting a iné zastrahovania voči spotrebiteľom. Veľa spotrebiteľov je sociálne slabých ale majú ešte byty a domy, ktoré sú ich obydľím. Preto sú stále zaujímaví a sú ľahkou korisťou pre neseriózne firmy, ktorým sa žiaľ aj v exekučnom konaní na počkanie poskytujú služby.

F. Nepostihovanie inkasa

V mene spotrebiteľov žiadame inkaso nepostihovať, pretože spotrebiteľ sa dostáva do nových problémov. Aký význam má zadržanie prostriedkov spotrebiteľovi na jeho účte, ak nevykonaním inkasného prevodu zase pribudnú nové problémy, nové súdne spory a exekúcie?

G. Zákaz zmeniek

Žiadame zakázať zmenky voči spotrebiteľom, tak ako to urobili v Nemecku (§ 463 BGB). Máme prípady, že spotrebiteľia všetko vrátili ale keď žiadali vydať zmenku, tak tá bola už postúpená a nová firma žiada ďalšie tisíce od zubožených ľudí a títo prehrávajú, pretože nevedia dokázať, že nový majiteľ zmenky konal na škodu spotrebiteľa. V exekučnom konaní sa potom vymáhajú zmenkové platobné rozkazy. Prosíme o súdnosť,

pretože za 3 dni sa ľudia nevedia ani poriadne zorientovať a nieto ešte podať zložité námietky. O to horšie, keď do lehoty príde ešte aj víkend. Exekútora tieto veci vôbec nezaujímajú a verte mi, že ide o veľmi nešťastné osudy ľudí.

H. Zmena lehoty

15-dňová lehota na rozhodnutie o poverení exekútora na exekúciu je príkrátka. Súd je takto tlačný do „strojového“ povoľovania exekúcií a niekedy ani nestihne zistiť, či exekučný titul sa neprieči zákonu na ochranu spotrebiteľa, ak ide o iný exekučný titul, ako rozsudok sudcu. Oveľa menej nešťastných osudov by bolo, ak by mal súd dostatok času na tak závažné rozhodnutie, ako je poverenie exekútora.

Záver:

Vážení exekútori, vážení sudcovia, ktorí rozhodujete exekúcie,

v mene spotrebiteľov Vás prosíme, najmä v čase finančnej krízy, o ľudskejší priebeh exekúcie. Často krát majú spotrebiteľia pocit bezmocnosti, cez Centrum právnej pomoci neprejdú, advokáti sú pre nich finančne nedostupní a naozaj sa niekedy vyrábajú až bezdomovci.

Je to zjednodušovanie problému, ak sa niekto len opýta, prečo spotrebiteľ neplnil do 3 dní. Ste naozaj presvedčení, že by nemal existovať účinnejší systém, ako dosiahnuť preskúmanie rozhodnutia Najvyšším súdom?

Chýba nám pružný systém, ktorý by umožnil zásah Najvyššieho súdu ešte pred exekútorom v hlavnom konaní. Niekedy sa javia rozhodnutia nižších súdov také, ako keby nebrali ohľad na skutočnosť, že rozhodujú o spotrebiteľovi. Exekútor by mal včakať, kým nerozhodne Najvyšší súd. Pohľad Najvyššieho súdu je často krát úplne odlišný ož nižších súdov. Lenže v exekučnom konaní sa už nedajú veci vrátiť späť.

Spotrebiteľia sa sťažujú, že prokurátor nechce podávať dovolanie a ich podnety odmieta. Inú možnosť pritom už nemajú. Keď o tomto postupe informujeme v Bruseli na stretnutiach s inými združeniami zo západne Európy, tak sa pozastavujú, že naše súdy sú voči spotrebiteľom príliš tvrdé.

Vážení exekútori, vážení sudcovia, ktorí rozhodujete exekúcie, vážení prítomní, pri Vašej neľahkej práci Vám prajem veľa úspechov a verím, že je možné nájsť cestu, ako dosiahnuť vymožitelnosť práva pri súčasnom zachovaní práv spotrebiteľov.

SÚDNA EXEKÚCIA A VYMOŽITELNOSŤ PRÁVA VYBRANÉ PROBLÉMY PRÁVNEJ ÚPRAVY DE LEGE LATA A NÁVRHY DE LEGE FERENDA

*JUDr. Peter STRAKA*¹

ÚVOD

Zmysel a cieľ exekúcie môže byť naplnený, len ak oprávnený vymôže svoje práva, naplní sa princíp ochrany povinného a exekútor dostane spravodlivú odmenu.

Exekučný súd a súdny exekútor môžu naplniť ratio legis núteného výkonu rozhodnutia - exekúcie len vzájomnou súhrou týchto predpokladov.

Týmto príspevkom sa zvyrazňuje potreba rovnováhy medzi uvedenými kritériami a navrhujú sa jednoduché spôsoby, ako túto rovnováhu dosiahnuť.

Dodržaním týchto požiadaviek sa nám možno podari dosiahnuť stav, kedy bude povinný oslovovať exekútora „pán exekútor“.

1. VYMOŽITELNOSŤ PRÁVA NIE JE LEN O SÚDNEJ EXEKÚCII

(ďalej len exekúcia, súdny exekútor ďalej len exekútor)

- Pri existencii postihnuteľného majetku na strane povinného sú exekúcie spravidla úspešné.
- Pri neexistencii postihnuteľného majetku povinného nie je problém vymožitelnosti práva v exekučnom práve, ale tak ako poukážem neskôr, v iných odvetviach právneho poriadku.
- Pri neexistencii postihnuteľného majetku však oprávnený spravidla znáša náklady neúspešnej exekúcie; strohé oznámenie exekútora oprávnenému, že povinný nemá postihnuteľný majetok a že si nárokuje na odmenu na posilnení dôvery v inštitút súdneho exekútora nepridáva.

---

¹ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, riešiteľ projektu Justičnej akadémie SR a APVV.

NÁVRH:

Oprávnený by mal v takomto prípade aspoň obdržať oznam exekútora o tom, aký prevod (prechod majetku povinného bol vykonaný za určité obdobie, a to najmenej o majetku evidovanom v registroch, kataster, depozitár cenných papierov, evidencia motorových vozidiel, notársky register záložných práv).

2. ČO OSLABUJE VYMOŽITELNOSŤ PRÁVA?

- Nízka intenzita trestnoprávneho postihovania majetkovej a ekonomickej kriminality.

NÁVRH:

K zvýšeniu vymožitelnosti by mohla prispieť precíznejšia úprava o podnetoch obchodných registroch, exekútorov a správcov konkurzných podstát vo vymedzených prípadoch.

- Málo efektívna úprava o dôsledkoch úpadku pre štatutárnych zástupcov a členov štatutárnych orgánov pri porušovaní ich povinnosti.

NÁVRH:

Je potrebné účinnejšie upraviť postih štatutárnych zástupcov a členov štatutárnych orgánov pri porušení riadenia spoločnosti.

Rovnako dôležitý by mal byť trestnoprávny postih prevodov majetkovej účasti v právnických osobách na tzv. „biele kone“.

V tomto smere dávam do pozornosti v prílohe „Zámer o diskvalifikácii štatutárnych zástupcov a členov štatutárnych orgánov“ a trestnoprávny postih prevodov majetkovej účasti v právnických osobách na tzv. „biele kone“.

Výňatok z uvedeného materiálu:

„Predkladateľ navyiac uvažuje o zavedení nového trestného činu, ktorého skutková podstata by spočívala v postihu prevodov obchodných podielov spoločností na tzv. biele kone. Uvedeného trestného činu by sa dopustil ten, kto by zjavne zneužil tiešeň a zníženú rozumovú vyspelosť na strane nadobúdateľa obchodného podielu/podielov za súčasného splnenia kumulatívnej podmienky úpadku prevádzanej spoločnosti.“

- Obštrukcie v základnom konaní (účelový odpor, odročovanie pojednávania, účelové opravné prostriedky) poskytujú priestor na výrazné predĺženie

časového obdobia do exekúcie a príležitosť pre nečestné zbavenie sa majetku.

NÁVRH:

Už dnes počas základného konania je možné navrhnúť predbežné opatrenie z dôvodu ohrozenia exekúcie. Účinnjšie je to však v prípade poznania aktív dlžníka.

Exekútor by v záujme vyššej vymožiteľnosti práva mal mať možnosť zistiť aktíva dlžníka, proti ktorému sa vedie súdny spor a to už počas základného konania.

Napomôcť by mohla právna úprava o možnosti exekútora nahliadať do registrov (obchodného registra, registra Sociálnej poisťovne, registra obyvateľov, daňového registra, katastra apod.) a to v súvislosti s prebiehajúcim súdnym konaním. V tomto smere dávam do pozornosti uznesenie Európskeho parlamentu z 22.4.2009 č. 2008/2233 týkajúce sa účinnejšieho výkonu rozsudkov.

Paralelne s tým by bol upravený aj postih exekútora pri zneužití tohto oprávnenia.

3. ZAČATIE EXEKÚCIE

- Podávanie návrhu niekedy vyvoláva obavy z manipulácie s podacou pečiatkou exekútora.

Prípad z praxe:

Žalovaný dal príkaz na úhradu dlhu 3,000.000,- Sk podaný na druhý deň od prevzatia rozsudku odvolacieho súdu, exekúcia začatá tesne predtým a vymožené sú trovy exekúcie 10 %, t.j. 300.000,- Sk.

- Posúvanie spisu medzi exekútorom a súdom je neefektívne, napr.:
  - exekútor – súd - žiadosť o poverenie,
  - prvostupňový súd - odvolací súd – odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia,
  - súd – exekútor – poverenie,
  - exekútor – súd – námietky proti upovedomeniu o začatí exekúcie,
  - prvostupňový súd – odvolací súd - odvolanie, ak sa námietkam vyhovel
  - súd – exekútor – priamy výkon exekúcie,

teda 6-násobné posúvanie spisu.

- Nerovnomerné rozloženie súdnych exekúcií, čo znamená nepomer medzi počtom exekučných vecí a počtom exekútorov a vznik nežiaduceho javu!!! – konkurencie medzi súdnymi exekútormi, pričom ide o verejných činiteľov.
- Neprimerané výdavky, ak exekútor vybavuje veci z obvodov iných krajských súdov.

NÁVRH:

Výber exekútora náhodným výberom z exekútorov vrámci jedného kraja okresným súdom v sídle KS, v obvode ktorého má povinný bydlisko (sídlo).

Začiatok konania by bol spojený s podaním návrhu na súde.

Obdúra sa posúvanie spisu medzi súdom a exekútorom pri zamietnutí exekúcie.

4. SKONČENIE EXEKÚCIE

- Problémové otázky rezonujú pri inštitúte vrátenia poverenia na vykonanie exekúcie pre nedostatočnú transparentnosť rozsahu vykonanej exekúcie a pri konkurencii inštitútu zastavenia exekúcie.

NÁVRH:

Exekútor ako súdny komisár pred vrátením poverenia vždy najprv doručí účastníkom oznam s podrobným prehľadom o rozsahu vykonanej exekúcie pre prípadné nároky povinného na náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia. Takýto inštitút sa navrhuje explicitne upraviť v Exekučnom poriadku. Je jednoduchšie a efektívnejšie žiadať vrátiť od exekútora finančnú čiastku, ktorú neoprávnene zadržia ako uplatňovať nároky na náhradu škody proti štátu -Ministerstvu spravodlivosti SR.

Tiež stojí za zamyslenie, či nemá skončiť každá exekúcia po úplnom vymožení pohľadávky s príslušenstvom vydaním prehľadného zastavujúceho uznesenia so zohľadnením osobitosti pri vymáhaní opakujúcich sa plnení. Exekútor ako súdny komisár by takéto uznesenie aj doručil s možnosťou opravného prostriedku, po ktorom by sa uznesenie zrušilo a rozhodol by sudca prvostupňového súdu aj o prípadnom vydaní bezdôvodného obohatenia. Zabezpečil by sa tak transparentný výsledok exekúcie.

5. PRINCÍP OCHRANY POVINNÉHO PRINCÍP PRIMERANOSTI V EXEKUČNOM KONANÍ

- EXEKUČNÉ ZÁLOŽNÉ PRÁVO

Príklady z praxe:

Od dôchodcu, ktorý si zobral pôžičku 6.000,- Sk na kúpu dreva na zimu sa vymáha na základe rozhodcovského rozsudku vrátenie pôžičky s 91,25 % úrokom a exekútor ukladá zaplatiť dôchodcovi do 14 dní navyč 57.000,- Sk ako predbežné trovy exekúcie za zriadenie viac ako 40 záložných práv. Napriek vymoženiu sumy 28.000,- Sk sa nariaďuje dražba rodinného domu dôchodcu v podstate už len na trovy exekúcie (Os Po 23 Er 373/2007).

Proti bytovému družstvu sa vedie exekúcia na cca 800.000,- Sk. Exekútor vymáha cca štvrt' miliardy korún, keďže zriadil exekučné záložné právo na veľký počet bytov. Problém súvisí s tým, že za každé zriadenie exekučného práva má exekútor 1.000,- Sk (Os Za 18 Er 209/2007).

- Exekútori na výhrady k neprimeranému postupu pri zriaďovaní väčšieho počtu exekučných záložných práv argumentujú obavami z náhrady škody, ak exekúciu dostatočne nepoistia.

NÁVRH:

Zo strany exekučných súdov možno tolerovať primeraný počet exekučných záložných práv, ale odmenu priznať iba z vykonaného záložného práva v rámci exekúcie.

- EXEKÚCIE NA DROBNÉ SUMY

Exekúcie štandardným postupom proti starobným a invalidným dôchodcom na drobné sumy spôsobujú v živote týchto osôb závažný zásah do života, ak sa im preruší inkaso a výplata dôchodku. Dôchodok je pritom spravídla na vymoženie drobných súm postačujúci a vzhľadom na jeho pravidelné vyplácanie je tu vysoká istota majetku povinného. Exekútor by mal tomu prispôbiť aj spôsob výkonu exekúcie.

Práve veľký počet exekúcií na drobné sumy výraznou mierou ovplyvňujú dôveryhodnosť inštitútu exekúcií. Preto je potrebné tejto otázke venovať veľkú pozornosť.

NÁVRH:

Pri drobných sumách napr. sumách z drobných sporov a keď je súčasne takmer istý majetok z pravidelného príjmu, by mala byť blokácia inkasných príkazov a dôchodku len ako ultima ratio a mal by byť poskytnutý primeraný časový priestor povinnému na predloženie vhodného riešenia.

- **NÁVRH NA ODKLAD EXEKÚCIE**

Návrh na odklad exekúcie nie je vždy pružným prostriedkom ochrany povinného. Navyše rieši iba otázku dočasného neblokovania majetku povinného zo sociálnych dôvodov alebo obmedzuje exekúciu len na zabezpečovacie úkony z dôvodu očakávania zastavenia exekúcie.

Nerieši teda otázku pružnej ingerencie súdu s cieľom dosiahnuť primeraný spôsob exekúcie a iné inštitúty túto otázku rovnako pružne negarantujú. Ustanovenie § 61b EP síce upravuje požiadavku na primeranosť exekúcie, ale už sa nerieši dostatočne pružne otázka, keď exekútor toto ustanovenie vykonáva nesprávne.

NÁVRH:

V Exekučnom poriadku musí mať svoje miesto nekauzistické ustanovenie o ingerencii súdu s cieľom dosiahnuť okamžitú nápravu za predpokladu, že práva oprávneného nebudú dotknuté. Išlo by o tieto podmienky:

- návrh povinného na zmenu spôsobu exekúcie alebo ukončenie vykonávania exekúcie niektorým spôsobom,
- návrh musí obsahovať ponuku iného reálneho riešenia a ktoré exekútor odmietol,
- bezodkladné rozhodnutie sudcu uznesením bez odôvodnenia s jasným pokynom pre exekútora – na okamžitú zmenu spôsobu exekúcie alebo okamžité ukončenie vykonávania exekúcie určitým spôsobom,
- odvolanie by nebolo prípustné,
- v prípade nedôvodnosti návrhu by súd nemusel odôvodňovať svoje rozhodnutie; v tomto smere má totiž povinný námietky proti spôsobu vykonávania exekúcie a navrhovaný právny inštitút by bol len riešením krajných situácií (napr. ak je akútne ohrozené zabezpečovanie základných životných potrieb povinného a pod.).

- ROZHODCOVSKÉ ROZHODNUTIE AKO TITUL

Už môžeme takmer s istotou konštatovať, že na súdoch sa vybavuje niekoľkotisíc exekúcií na základe rozhodcovských rozhodnutí, ktorými rozhodcovia priznali aj neprimeranú odplatu za úvery, neprimerané sankcie a vôbec nereflektovali na zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch.

Súd má 15 dní na poverenie a nemá k dispozícii ani zmluvu, aby mohol zistiť, či ide o spotrebiteľský úver.

Príklady z praxe:

a) Úver vo výške 12.000,- Sk na 2 mesiace a ide o opakovanú zmluvu

Odplata: 3.120,- Sk, čo predstavuje 156% p. a.

Sankcia: 91,25% úrok p. a.

b) Úver vo výške 30.000,- Sk na 12 mesiacov

Odplata: 25.920,- Sk, čo predstavuje 86,4% p. a.

Sankcia: 91,25% úrok p. a.

NÁVRH:

Zavedenie vyšších požiadaviek na vykonávanie funkcie rozhodcu a sprísnenie procesu rozhodovania rozhodcami. Na zvýšenie kvality rozhodovania sa javí byť žiaduce, aby mal rozhodca vysokoškolské právnické vzdelanie. Tiež je potrebné zaoberať sa viac trestnoprávnou zodpovednosťou rozhodcov.

- NOTÁRSKA ZÁPISNICA AKO TITUL

NÁVRH:

Tento titul môže byť udržateľný:

-pri vylúčení zmluvných pokút

-pri explicitnej právnej úprave úrokov z omeškania aj pre prípad dohody o použití Obchodného zákonníka (§ 262 ods. 1, § 369 ods.1 Obch. zák.)

-pri limitácii odplaty/úrokov a poplatkov

-pri sprísnení úpravy o strate výhody splátok (meškanie so splátkou 3 mesiace + upozornenie).

6. NIEKTORÉ OTÁZKY PRI PRIAMOM VÝKONE EXEKÚCIE

- ZISŤOVANIE MAJETKU POVINNÉHO

Zisťovanie majetku povinného zo strany exekútora je dôležitým krokom, pretože s tým priamo súvisí výber „akurátneho“ spôsobu exekúcie. Niet dôvodu, aby povinný, ak nespĺní svoju povinnosť podľa exekučného titulu, nespôlpracoval vo svojom vlastnom záujme so súdom a exekútorom.

NÁVRH:

Je dôvodné upraviť povinnosť povinného, aby si v lehote na podanie námietok splnil oznamovaciu povinnosť o rozsahu svojho majetku, vrátane všetkých svojich príjmov, pohľadávok a presného označenia čísla účtu/účtov.

Na tento účel by bolo vhodné zaviesť formulár.

- INŠTITÚT PREDRAŽENIA

NÁVRH:

V primeranej lehote napr. 8 dní po dražbe môže žiadať osoba o vykonanie novej dražby, ak zloží preddavok a navrhne vyššiu sumu, než za akú bola vec vydražená; pri zmarení dražby preddavok prepadá a predstavuje výťažok exekúcie. Prirodzene, že aj skorší vydražiteľ by mal možnosť znovu súťažiť. Každopádne je perspektíva vyššieho výťažku z dražby, čo je na prospech všetkých zúčastnených.

- Exekúcia je predovšetkým súdny proces a niet dôvodu, aby sa v rámci tohto procesu nehládalo spôsob, ako dostať povinného z neľahkej situácie. Komunikácia exekútora s povinným typu „ja sa nemám s Vami o čom baviť“ nie je súladná so zmyslom a účelom súdneho konania, pretože súd prijíma podania účastníkov a dbá na to, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených práv účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb. Exekútor je súčasťou súdneho procesu.

NÁVRH:

Navrhuje sa výslovná povinnosť exekútora podať s odbornou starostlivosťou vysvetlenie účastníkom konania, ak majú nejaké dotazy a nejasnosti.

- ZEFEKTÍVNIENIE SPOLUPRÁČE S BANKAMI

NÁVRH:

A. Povinnosť bánk obratom elektronicky oznámiť účet a výšku zostatku na účte povinného.

B. Povinnosť bánk neblokovať finančné prostriedky povinného nad rámec stanovený exekútorom vrátane vymáhania sankcií vyjadrených percentuálne. Bude to súvisieť s okamžikom splnenia dlhu aj na účet exekútora. Tým sa dosiahne ukončenie obdobia omeškania a vymedzenie presného rozsahu sankcie.

Výnimkou budú len exekúcie na opakované plnenie okrem sankcií, napr. pôjde o vymáhanie výživného a pod.

POZNÁMKY K PREKÁŽKAM VEDÚCIM K NEÚSPEŠNOSTI EXEKUČNÉHO KONANIA

*JUDr. Boris Tóth*¹

Prvoradým cieľom exekučného konania je cieľ vyvstávajúci z ustanovenia § 251 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), ktorý predpokladá úspešné vymożenie povinnosti uloženej vykonateľným rozhodnutím, ak povinný túto uloženu mu povinnosť dobrovoľne nesplní.

Samozrejme k dosiahnutiu tohto cieľa vedie cesta často krát sprevádzaná nemalými ťažkosťami jednak procesnoprávneho, ale i hmotnoprávneho charakteru. Prekážky pri vedení exekúcie vyvstávajú jednak z právnych úkonov účastníkov konanie, resp. právnych skutočností, ktoré nastali v priebehu, alebo dokonca pred začatím exekučného konania, ale sú i také, ktoré navodil zákon. Vo svojom príspevku by som chcel poukázať na dve hmotnoprávne obštrukcie, ktoré odklonia oprávneného od cieľa vytýčeného pre vlastné exekučné konanie a budú mať za následok procesné ukončenie začatého exekučného konania, pričom tento stav vyplýva z právneho predpisu. Tento odklon od možnosti vynútenia uloženej povinnosti tu existuje napriek tomu, že podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Rovnako v zmysle Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. I. ÚS 5/2000, z 13. júla 2000, výkon vykonateľného rozhodnutia súdu sa musí považovať za integrálnu časť "súdnej ochrany" v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, inak záruky, ktoré toto ustanovenie ustanovuje a ktoré v spojení s ostatnými článkami siedmeho oddielu druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky vyjadrujú záujem na ochrane "práva na spravodlivý proces", by stratili svoj dôvod na existenciu v Ústave Slovenskej republiky. Preto právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa nemôže končiť vydaním právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ale musí zahŕňať aj možnosť núteným spôsobom a aj proti vôli povinného realizovať povinnosť na plnenie obsiahnutú vo výroku takéhoto rozhodnutia, ktorá nebola splnená dobrovoľne.

---

¹ Krajský súd v Bratislave.

Ako prvý príklad exekúcie bez zdarného konca je prekážka, ktorú predstavuje záložné právo zriadené na podnik. Teda pôjde o ten prípad kedy povinný subjekt je súčasne záložným dlžníkom a predmetom zálohu je podnik, pričom osoba oprávneného nie je totožná s osobou záložného veriteľa.

Vyššie citovaným ústavným článkom sa zákonodarca pri prijímaní ustanovenia § 151h ods. 6 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) dôsledne neriadil.

Podľa § 151h ods. 6 OZ konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie na záloh možno viesť iba vtedy, ak oprávneným je záložný veriteľ alebo ak záložný veriteľ s výkonom rozhodnutia alebo s exekúciou súhlasí.

Podľa právnického slovníka sa exekučným konaním rozumie postup, ktorým sa vykonáva nútená realizácia plnenia na to oprávnenými orgánmi. Exekúciou sa rozumie faktické uskutočnenie určitého práva na plnenie, ktoré bolo oprávnenému priznané vykonateľným rozhodnutím súdu, príp. iného štátneho orgánu, ale nebolo povinnou stranou poskytnuté dobrovoľne, preto musia byť uplatnené donucovacími prostriedkami štátnej moci. K exekúcii dochádza v rámci osobitného súdneho konania, ktoré sa nazýva konaním exekučným alebo konaním vykonávacím. Toto konanie je spojené s osobitnými, zákonom stanovenými formálnymi vzťahmi, z ktorých vyplývajú určité procesné práva a povinnosti všetkým subjektom zúčastneným na exekučnom konaní.

Podľa § 151d ods. 1 OZ, záloh môže byť vec, právo, iná majetková hodnota, byt a nebytový priestor, ktoré sú prevoditeľné, ak zákon neustanovuje inak. Záloh môže byť aj súbor vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, podnik alebo časť podniku, alebo iná hromadná vec.

Podľa § 5 Obch.Z, podnikom sa na účely tohto zákona rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.

Hmotné zložky podniku sú predstavované nehnuteľnosťami, strojmi, technologickými zariadeniami, kancelárskymi prístrojmi a pod., ak sú vo vlastníctve podnikateľa. Ak podnikateľ nemá vlastnícke práva k týmto veciam, začleňujú sa do podniku prostredníctvom nehmotných zložiek, ako práva k cudzej veci.

Osobné zložky sú zastúpené podnikateľom a jeho invenciou, v prípade právnickej osoby organizáciou tvorby vôle, rozhodovania, v odbornej úrovni riadiacich osôb (členovia orgánov spoločnosti, prípadne prokuristi), v štruktúre, kvalifikácii a skúsenostiach zamestnancov. Osobná zložka podniku bude tým špecifickejšia, čím je právna úprava vykonávania podnikania zložitejšia, resp. vykonaná osobitnými právnymi predpismi.

Nehmotné zložky podnikania predstavujú práva, právo na plnenie – pohľadávka, práva duševného vlastníctva z oblastí hospodárstva – ako výlučné práva (právo k obchodnému menu a ostatné práva k priemyselnému vlastníctvu) a nevýlučné práva (dobrá povesť právnickej osoby, obchodné tajomstvo, know-how, logo, franšíza), práva z licenčnej zmluvy, nájomnej zmluvy, poisťnej zmluvy.

Podľa § 151d ods. 2 OZ záložné právo sa vzťahuje na záloh, jeho súčasti, plody a úžitky a príslušenstvo, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje alebo zákon neustanovuje inak. Na plody a úžitky sa záložné právo vzťahuje až do ich oddelenia od zálohu, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje inak.

Veriteľ, ktorému dlžník neuhradí dlh dobrovoľne, môže sa na súde domáhať svojho práva. V prípade jeho úspešnosti je výsledkom súdneho konania rozhodnutie, ktoré dlžníka zaväzuje na plnenie dlhu veriteľovi. Takéto rozhodnutie má povahu exekučného titulu a oprávňuje veriteľa, aby po tom, čo takéto rozhodnutie nadobudne vykonateľnosť a dlžník dobrovoľne nesplní uloženú mu povinnosť, podal návrh na nútený výkon takéhoto rozhodnutia, aj prostredníctvom súdneho exekútora. Exekučné konanie (v rámci ktorého môžu byť postihnuté veci a práva vo vlastníctve povinného, ktoré zároveň môžu byť aj predmetom záložného práva) sa považuje, ako je to uvedené vyššie, za pokračovanie súdneho konania. Preto právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR sa nemôžu končiť vydaním právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ale musí zahŕňať aj možnosť núteným spôsobom a aj proti vôli povinného realizovať povinnosť na plnenie obsiahnutú vo výroku takéhoto rozhodnutia, ktorá nebola splnená dobrovoľne.

Zmyslom aj exekučného konania nie je len absolvovať toto konanie, ale – a najmä – realizovať ho prostredníctvom ochrany svojich práv. Práve táto právna úprava, ktorá síce umožňuje každému možnosť byť účastníkom súdneho konania a toto konanie zavŕšiť svojim úspechom, ale súčasne bráni realizovať úspech docielený prostredníctvom súdneho konania v reálnom živote, je úpravou poskytujúcou len „právo na právo“. Ak teda účastník súdneho konania docieľi vnesenie rozsudku, ktorým sa inému ukladá, aby

úspešnému účastníkovi konania poskytol určité materiálne hodnoty, musí právny poriadok úspešnému účastníkovi (ďalej len „oprávnenému“) umožňovať ujať sa týchto hodnôt, a to bez prekážok predstavovaných dojednaniaми s inými osobami. Túto zásadu musí rešpektovať každá právna úprava, ktorá má ambície pôsobiť ako „vymedzenie“ vykonávajúce ustanovenia čl. 46 ústavy.

Napriek tomuto logickému vyústeniu by sa dalo očakávať, že žiadne právo prednosti nemôže mať vyššiu právnu silu ako právoplatný rozsudok súdu prikazujúci povinnému, aby v prospech oprávneného plnil majetkové hodnoty. Opačná zásada by popierala význam súdneho konania ako prostriedku na ochranu práv každého a redukovala by ho na formálny rituál ukončený určitým rozhodnutím, ktoré však (vzhľadom na zákonnú ochranu práv tretích osôb) nemá žiaden, alebo len nepatrný praktický význam. V prípade zriadeného záložného práva na podnik ochrana práv záložného veriteľa pôsobí prekážku uspokojenia práv iného veriteľa - oprávneného, ktorý sa prostredníctvom exekúcie domáha realizácie práv vyplývajúcich z právoplatného rozsudku. Na tejto skutočnosti nič nemení fakt, že exekúciu možno docieľiť za udelenia súhlasu záložného veriteľa. Je potrebné konštatovať, že takéto obmedzenie spravidla úplne neguje možnosť domôcť sa prostredníctvom exekúcie (a teda realizáciou práva zaručeného článkom 46 ústavy) ochrany práv oprávneného na úkor záložného veriteľa ktorého pohľadávka ani nemusí byť splatnou.

Ako druhý príklad exekúcie bez zdarného konca je prípad kedy povinným je subjekt v pozícii rozpočtovej organizácii (za určitých okolností môže ísť i o príspevkovú organizáciu).

Pokiaľ v prvom prípade sa zákonodarca v úvode príspevku citovaným ústavným článkom pri prijímaní ustanovenia § 151h ods. 6 OZ dôsledne neriadil v druhom prípade sa jedná o zrejmy zámer zákonodarcu diferencovať účastníkov konania a teda narušiť princíp rovnosti postavenia účastníkov konania.

Podľa § 1 ods.1 zákona NR SR 278/1993Z.z., o správe majetku štátu, tento zákon upravuje správu majetku vo vlastníctve Slovenskej republiky (ďalej len "majetok štátu") vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére, ktorú vykonáva správca majetku štátu (ďalej len "správca"), a to:

- a) štátna rozpočtová organizácia a štátna príspevková organizácia, 1)
- b) štátny fond, 2)

- c) verejnoprávna inštitúcia, ak na základe zákona 3) spravuje majetok štátu,
- d) iná právnická osoba, ak na základe zákona 3a) spravuje majetok štátu.

Podľa § 18a ods. 1, 2 tohto zákona, na majetok štátu v správe správcu uvedeného v § 1 ods. 1 nemožno uskutočniť výkon rozhodnutia, konkurzné konanie a vyrovnacie konanie podľa osobitných predpisov.

Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na výkon rozhodnutia prikázaním pohľadávky odpísaním z účtu v banke, na ktorý sa vzťahuje osobitný predpis.

Podľa § 1 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tento zákon upravuje:

- a) rozpočet sektora verejnej správy (ďalej len "verejná správa"), osobitne štátny rozpočet, vzájomné finančné a s nimi súvisiace vzťahy v rámci verejnej správy a tieto vzťahy k ostatným subjektom,
- b) zriaďovanie rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií a hospodárenie rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií.

Podľa § 3 ods. 1, 2, 3 a 4 tohto zákona, subjektmi verejnej správy sú právnické osoby zapísané v registri organizácií vedenom Štatistickým úradom Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu 3) a zaradené vo verejnej správe v súlade s jednotnou metodikou platnou pre Európsku úniu, a to

- a) v ústrednej správe,
- b) v územnej samospráve,
- c) vo fondoch sociálneho poistenia a fondoch zdravotného poistenia.

V ústrednej správe sa vykazujú štátne rozpočtové organizácie a štátne príspevkové organizácie, štátne účelové fondy (ďalej len "štátny fond"), Fond národného majetku Slovenskej republiky a Slovenský pozemkový fond. V ústrednej správe sa vykazujú aj verejné vysoké školy 4) a ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri podľa odseku 1. V územnej samospráve sa vykazujú obce a vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie. Vo fondoch sociálneho poistenia a fondoch zdravotného poistenia sa vykazuje Sociálna poisťovňa 5) a zdravotné poisťovne.

Na Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky sa vzťahuje tento zákon, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Na subjekty verejnej správy, ktorými sú obce, vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie sa vzťahuje tento zákon, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Podľa § 8 ods.10 tohto zákona, výkonu rozhodnutia podľa osobitných predpisov nepodliehajú prostriedky poskytnuté zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie. Hnuteľný majetok a nehnuteľný majetok obstaraný z prostriedkov poskytnutých zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie nepodlieha výkonu rozhodnutia podľa osobitných predpisov, s výnimkou výkonu rozhodnutia na majetok obstaraný z prostriedkov štátneho rozpočtu a z rozpočtu Európskej únie, o ktorom tak ustanovuje zmluva podľa § 20 ods. 2.

Podľa § 22 ods. 4 tohto zákona, rozpočtová organizácia sústreďuje všetky príjmy svojho rozpočtu s výnimkou príjmov uvedených v odseku 3 na svojom príjmovom rozpočtovom účte a realizuje všetky svoje výdavky zo svojho výdavkového rozpočtového účtu. Rozpočtová organizácia môže sústreďovať svoje príjmy na iných účtoch a realizovať rozpočtové výdavky z iných účtov len v prípadoch ustanovených týmto zákonom alebo osobitným zákonom, alebo ak to vyplýva z právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo z medzinárodnej zmluvy; výdavky štátneho rozpočtu určené na financovanie účelov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi sa realizujú prostredníctvom samostatných mimorozpočtových účtov. Rozpočtová organizácia sústreďuje všetky príjmy a realizuje všetky výdavky prostredníctvom účtov vedených v Štátnej pokladnici, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

Podľa § 24 ods. 3 tohto zákona, príspevková organizácia sústreďuje všetky príjmy a realizuje všetky výdavky prostredníctvom účtov vedených v Štátnej pokladnici, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

Podľa § 2a ods. 1 zákona č. 291/2002 Z.z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov, klient je

- a) štátna rozpočtová organizácia,
- b) štátna príspevková organizácia,

- c) štátny fond,
- d) Sociálna poisťovňa,
- e) zdravotná poisťovňa,
- f) Slovenský pozemkový fond.
- g) Fond národného majetku Slovenskej republiky.
- h) verejná vysoká škola,
- i) vyšší územný celok,
- j) právnická osoba, v ktorej je zriadená implementačná agentúra pre programy financované z prostriedkov Európskej únie, ktorá nie je klientom uvedeným v písmenách a) až i).
- k) Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou,
- l) subjekt verejnej správy neuvedený v písmenách a) až k) na základe písomnej dohody so Štátnou pokladnicou po predchádzajúcom písomnom súhlase ministerstva; ak je týmto subjektom rozpočtová organizácia vyššieho územného celku a príspevková organizácia vyššieho územného celku, dohodu so Štátnou pokladnicou po predchádzajúcom písomnom súhlase ministerstva je možné uzavrieť, len ak tomuto súhlasu predchádza písomný súhlas vyššieho územného celku.
- m) štátny podnik, právnická osoba, v ktorej má štát majetkovú účasť, a právnická osoba zriadená osobitným zákonom, ktoré nie sú klientom uvedeným v písmenách a) až l), na základe písomnej dohody so Štátnou pokladnicou uzavretou po predchádzajúcom písomnom súhlase ministerstva.

Podľa § 12 ods. 1 písm. e/ tohto zákona, klient je povinný zriaďovať účty výlučne v Štátnej pokladnici.

Podľa § 12 ods. 7 tohto zákona, prostriedky na účte klienta s výnimkou klienta uvedeného v § 2a ods. 1 písm. f), g) a m) nepodliehajú výkonu rozhodnutia odpísaním z účtu.

Z vedeného vyplýva, že zákonná úprava poskytuje určitým subjektom osobitný režim ochrany i keď takýto subjekt je v pozícii povinného. Táto ochrana je triplicitná a i keď zákon o správe majetku štátu pripúšťa výkon rozhodnutia prikázaním pohľadávky odpísaním z účtu v banke ide o možnosť zdanlivú nakoľko túto možnosť vylučujú predpisy o rozpočtových pravidlách, či o Štátnej pokladnici.

Hmotnoprávna norma obsahuje predpoklad prípustnosti postupu súdneho exekútora pri exekúcii, za akých podmienok je možné vykonať exekúciu na záloh, resp. na povinnom, ktorý je rozpočtovou organizáciou.

Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia plynú. Takto vymedzený obsah základného práva na súdnu ochranu sa uplatňoval a uplatňuje aj v nútenom výkone súdneho a iného rozhodnutia. Aj v súdnej exekúcii sa musí zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, ak splní predpoklady ustanovené zákonom. To, že exekučné konanie tvorí súčasť súdnej ochrany, vyplýva aj zo systému opravných prostriedkov v exekúcii podľa Exekučného poriadku. O opravných prostriedkoch, námietkach a ďalších obranách povinného i oprávneného rozhoduje výlučne exekučný súd, a to podľa pravidiel o funkčnej príslušnosti. K naplneniu záruk na prístup k súdnej ochrane v zmysle citovaného článku ústavy dochádza až vtedy, keď uplatnené právo je efektívne vykonané.

Toto základné právo na súdnu a inú právnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy však nemá a ani nemôže mať absolútnu povahu. Zákon môže ustanoviť postup, ktorým sa toto základné právo obmedzí, zúži alebo iným spôsobom modifikuje. Na takýto postup však musí existovať legitímny, všeobecne akceptovateľný a spoločensky prospešný cieľ, ktorého dosiahnutie odôvodňuje zásah do základného práva na súdnu a inú právnu ochranu. I pri takomto obmedzení však musí zostať zachovaná podstata práva na prístup k súdu, ktorý je jedným zo závažných aspektov spravodlivého konania pred súdom.

O obmedzení samotnej podstaty práva na prístup k súdu môže ísť aj vtedy, ak zákonodarca upraví predpoklady efektívneho prístupu k súdnej ochrane určitej skupiny subjektov inak (užšie alebo vylučujúcim spôsobom) iba z dôvodu, že ich nárok na súdnu ochranu sa uplatňuje voči určitej skupine iných subjektov bez toho, aby mal k takému postupu objektívne a primerané dôvody. Zákonodarca totiž pri obmedzovaní efektívneho prístupu k súdu u porovnateľnej skupiny subjektov práva musí sledovať legitímny cieľ a musí na jeho dosiahnutie použiť také právne prostriedky, ktoré sú k sledovanému cieľu v primeranom vzťahu proporcionality s osobitným zreteľom na podstatu ústavne zaručeného práva na súdnu ochranu.

Týmto cieľom má byť v danom prípade zvýšená právna ochrana záložného veriteľa vo vzťahu k uplatneniu práva na exekučné konanie na veci zaťažene zálohom a

rozpočtových organizácií. Tento cieľ však na druhej strane znemožňuje a môže úplne znemožniť uplatňovanie práv ostatných veriteľov v pozíciách oprávnených voči dlžníkovi. Takúto ochranu možno považovať za diskriminačnú. Takúto úpravu prístupu k súdnej ochrane, zákonodarca nemôže rozumne odôvodniť legitímnym cieľom, ani tým, že tento cieľ sa musí dosahovať práve zvoleným legislatívnym riešením. Zákonodarca toto právo v uvedených prípadoch koncipoval kategoricky, pri jeho uplatňovaní nepripustil výnimku, povinný v pozícii záložného dlžníka pri zriadenom záložnom práve na podnik, bez súhlasu záložného veriteľa nemá postihnuteľný majetok, rovnako ako rozpočtová organizácia v pozícii povinného fakticky nedisponuje postihnuteľným majetkom.

Obmedzenie exekúcie voči záložnému dlžníkovi vyplývajúce z uvedeného príkladu súvisí s hmotnoprávnou úpravou záložného práva (§ 151a nasl. Občianskeho zákonníka), ktorá posilňuje ochranu záložného veriteľa. Toto posilnenie je posilnenie presahujúce mieru primeranosti, nakoľko záložný veriteľ má zvýhodnenú pozíciu, okrem generálneho súhlasu k exekúcii zálohu aj tým, že prevodom zálohu prechádza na nadobúdateľa zálohu povinnosť strpieť predaj zálohu, tiež výhoda pozície pri uspokojovaní z predaja zálohu pri rozvrhu výťažku. Takéto obmedzenia súdnej exekúcie nie je prípustným prostriedkom uplatňovaným pri nútenom výkone súdnych a iných rozhodnutí nakoľko pre oprávneného niet alternatívy ako dosiahnuť uspokojenie uloženej povinnosti.

Zákonné obmedzenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, v oboch uvedených prípadoch, sa uplatňuje len vo vzťahu k osobám povinných určitej kategórie, pričom iné osoby v tejto pozícii, ani len podobnú ochranu nepoživajú. Preto treba uzavrieť, že takéto rozdielne postavenie povinných dlžníkov so zvýšenou a prednostnou ochranou je zrejme ústavne neakceptovateľné.

ALTERNATÍVY ZVEREJŇOVANIA ÚDAJOV O PREBIEHAJÚCICH EXEKÚCIÁCH NA PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A ROZŠÍRENIE ZAPISOVANÝCH ÚDAJOV DO OBCHODNÉHO REGISTRA – MOŽNOSTI PREVENČIE VZNIKU NEVYMOŽITEĽNÝCH POHLÁDÁVOK

JUDr. Marian Blaha¹

Úvod

Predmetom tohto príspevku je úvaha autora de lege ferenda o možnostiach zverejňovania údajov o prebiehajúcich exekúciách, a to buď rozšírením zákonom určeného okruhu povinne zapisovaných údajov do obchodného registra o zapísaných subjektoch alebo vytvorením osobitnej verejne prístupnej databázy (registra) o prebiehajúcich exekúciách. Autor v tomto príspevku zároveň poukazuje aj na ďalšie do úvahy pripadajúce rozšírenie zapisovaných údajov do obchodného registra, a to o údaje týkajúce sa súdneho konania o zrušenie obchodných spoločností súdom. Vychádzajúc z existujúcej platnej právnej úpravy obchodného registra, ako aj z poznatkov praxe pri uplatňovaní pohľadávok v súdnych konaniach je zámerom tohto článku poukázať na možnosti rozšírenia okruhu povinne zapisovaných údajov do obchodného registra o zapísaných subjektoch, s dôrazom na možnosti prevencie vzniku nevymožiteľných pohľadávok a zvýšenia právnej istoty tretích osôb pri plnení funkcie formálnej publicity obchodného registra.

Obchodný register a exekúcie

Obchodný register je verejný zoznam zákonných ustanovených údajov (zapísané údaje), ktorého súčasťou je zbierka zákonom ustanovených listín (zbierka listín).²

---

¹ Okresný súd Banská Bystrica, riešiteľ projektu Justičnej akadémie SR a APVV.

² Paragraf 27 Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Obchodný register je charakterizovaný princípom publicity, ktorý sa prejavuje v jeho materiálnom význame (povaha zapisovaných údajov do obchodného registra s konštitutívnymi alebo deklaratórnymi účinkami) alebo vo formálnom význame (verejný prístup akejkoľvek osoby ku údajom zapísaným v obchodnom registri a k listinám založených do zbierky listín bez preukazovania právneho dôvodu po splnení poplatkovej povinnosti).³ Povinne zapisované subjekty do obchodného registra sú vymedzené z ustanovení § 27 ods. 2 Obchodného zákonníka (ďalej len OBZ). Povinne zapisované údaje o týchto subjektoch sú uvedené v § 2 Zákona č. 513/2003 Z.z. o Obchodnom registri v znení neskorších predpisov (ďalej len ZOR) a okruh povinne zakladaných listín, ktoré tvoria obsah zbierky listín je vymedzený v § 3 ZOR. Údaje a listiny, ktoré nie sú vymedzené v § 2 a 3 ZOR nemôžu byť súčasťou obchodného registra a zbierky listín ak osobitné predpisy neurčia inak.⁴ Okruh povinne zapisovaných údajov do obchodného registra a okruh listín zakladaných do zbierky listín v slovenskej právnej úprave zodpovedá minimálnemu určeniu rozsahu údajov a listín zapisovaných do obchodného registra a zakladaných do zbierky listín určených v článku 2 prvej publikačnej smernice č. 68/151/EHS⁵, ktorá bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky Zákonom č. 500/2001 Z.z. s účinnosťou od 01. 01. 2002.

Jedným zo základných účelov zriadenia a vedenia obchodného registra a zbierky listín je verejný sprístupnenie údajov o zapísaných subjektoch v obchodnom registri dôležitých a nevyhnutných pre tretie osoby, ktoré vstupujú so zapísanými subjektami do právnych vzťahov.⁶ Zo systematickej úpravy okruhu zapísaných údajov do obchodného registra podľa § 2 ZOR vyplýva, že tieto údaje majú poskytnúť základné relevantné informácie od vzniku zapísaného subjektu až po jeho zánik, t.j. po výmaz z obchodného registra. Z časového hľadiska existencie zapísaného subjektu preto zapísané údaje majú dávať prehľad o aktuálnom stave zapísaného subjektu v obchodnom registri (zápis vzniku spoločnosti, zápis o zrušení spoločnosti a právnych dôvodoch zrušenia spoločnosti, zápis o vstupe spoločnosti do likvidácie, o skončení likvidácie, zápis údajov o konkurznom a vyrovnacom konaní, až po výmaz zapísaného subjektu z obchodného

---

³ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár, 2. aktualizované vydanie, C. H. BECK, Praha, 2008, s. 65; SUCHOŽA, J.: Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár, Bratislava, EUROUNION, 2003, s. 74; ŠTENGLIOVÁ, PLÍVA, TOMSA a kol.: Obchodný zákonník – komentár, 9. vydání, Praha, C. H. BECK., s. 27; OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník – komentár, Bratislava, Iura Edition, 2005, s. 70 a nasl.

⁴ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár, 2. aktualizované vydanie, Praha, C.H. BECK, 2008, s. 65.

⁵ Uvedená prvá publikačná smernica bola zmenená a doplnená Smernicou č. 2003/58/ES.

⁶ SUCHOŽA, J. a kol.: Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár, Bratislava, EUROUNION, 2003, s. 73.

registra). Okrem uvedených údajov zapisovaných do obchodného registra sú súčasťou povinne zapisovaných údajov základné identifikačné údaje o zapísaných subjektoch (obchodné meno, právna forma, sídlo, IČO), ďalej údaje týkajúce sa štatutárnych orgánov alebo osôb oprávnených konať v mene zapísaného subjektu, údaje o členoch dozorných orgánov, údaje o spoločníkoch, ako aj údaje o výške a rozsahu splatenia základného imania a o vkladoch a rozsahu splatenia vkladov spoločníkov. Jedným z povinne zapisovaných údajov do obchodného registra je pri komanditnej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, akciovej spoločnosti a družstve (§ 2 ods. 3 písm. b/, c/, d/, e/ ZOR) výška základného imania a rozsah jeho splatenia (resp. pri družstve len výška zapisovaného základného imania). Základné imanie obchodných spoločností je definované v § 58 OBZ ako peňažné vyjadrenie súhrnu peňažných i nepeňažných vkladov všetkých spoločníkov do spoločnosti. Z uvedenej definície potom vyplýva, že základné imanie je len peňažným (hodnotovým) a účtovným vyjadrením vkladov spoločníkov.⁷ Na základe uvedenej definície základného imania ako hodnotového vyjadrenia vkladov spoločníkov potom vyplýva, že obchodná spoločnosť môže voľne disponovať s vloženými vkladmi spoločníkov bez toho, aby táto skutočnosť mala vplyv na výšku základného imania.⁸ Na základe možnosti spoločnosti disponovať s vkladmi spoločníkov, ako aj z dôvodu výsledkov jej činnosti preto spravidla hodnota základného imania nie je totožná s hodnotou obchodného majetku definovaného v § 6 ods. 1 OBZ. Podľa zaužívaného názoru jednou zo základných funkcií základného imania je jeho garančná funkcia, ktorá sa má prejavovať pri úhrade záväzkov spoločnosti voči tretím osobám.⁹ Z pohľadu realizácie garančnej funkcie základného imania malo preto základné imanie tvoriť jeden z nástrojov vymožitelnosti pohľadávok, t.j. malo byť garantom existencie majetkového substrátu spôsobilého na úhradu záväzkov dlžníka voči veriteľovi. Z gramatického hľadiska (ako vymedzenie určitého stavu) bol zámerne použitý pojem „vymožitelnosť“ pohľadávky, t.j. dokonavý vid tohto slovesa a nie pojem „vymáhateľnosť“, t.j. nedokonavého vidu, vzhľadom k tomu, že zámerom tohto článku nie je analýza všetkých právnych a sociálno-ekonomických vzťahov efektivity konania štátnych orgánov, resp. orgánov verejnej moci a posudzovania kvality procesno-právnych ako aj hmotno-právnych noriem pri výklade pojmu vymáhateľnosť práva,¹⁰ (chápaného ako komplexný proces), ale účelom tohto príspevku bol len pohľad na jeho konečné

⁷ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Dielo citované v poznámke č. 3, s. 159; ŠTENGLOVÁ, PLÍVA, TOMSA a kol.: Obchodný zákonník – komentár, 9. vydání, Praha, C.H. BECK, 2004 s. 172; OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník – komentár, Bratislava, Iura Edition, 2005, s. 155.

⁸ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Dielo citované v poznámke č. 3, s. 159.

⁹ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Dielo citované v poznámke č. 3, s. 158 – 159.

¹⁰ MAMOJKA, M.: Vymáhateľnosť práva – pojem a obsah. Zborník – Vymožitelnosť práva v podmienkach Slovenskej republiky vydaný pri príležitosti konania 1. právnických dní Karola Planka, Bratislava, 2003, Nadácia profesora Karola Planka, s. 13 – 17.

štádiom, t.j. možnosti dosiahnutia reálneho plnenia od dlžníka z jeho majetku, ako záverečnú fázu v procese vymáhania pohľadávky veriteľom od dlžníka. Predpokladom vymožitelnosti pohľadávky (použitie zúženého pojmu pohľadávky je dôsledkom obsahu tohto článku vo vzťahu ku garančnej funkcii základného imania, t.j. zaistenie plnenia majetkových pohľadávok), t.j. získanie reálneho plnenia od dlžníka na základe existujúceho právneho dôvodu, je existencia majetku dlžníka spôsobilého na úhradu jeho záväzku voči veriteľovi. Vzhľadom k tomu, ako bolo uvedené vyššie, že základné imanie je len hodnotovým vyjadrením výšky vkladov jednotlivých spoločníkov, s ktorými môže obchodná spoločnosť voľne disponovať, pričom hodnota základného imania objektívne nemusí odrzkaďovať reálny stav obchodného majetku spoločnosti, začína sa prejavovať skôr skeptický názor na garančnú funkciu základného imania vo vzťahu ku tretím osobám.¹¹ Ak základné imanie ako povinne zapisovaný údaj do obchodného registra na základe uvedeného nie je samo o sebe spôsobilým inštitútom na dôsledné naplnenie jeho garančnej funkcie (t.j. zaistenia úhrady pohľadávok tretích osôb, čo v konečnom dôsledku znamená reálnu vymožitelnosť pohľadávok veriteľov), vzniká otázka, či úprava obchodného registra a okruhu zapisovaných údajov v ňom, sú spôsobilým nástrojom možného predchádzania (prevencie) vzniku nevymožiteľných pohľadávok.

Zo zákonného vymedzenia obchodného registra ako verejného zoznamu za súčasnej platnej úpravy vyplýva, že tento je tvorený iba zákonom ustanovenými údajmi, vymedzenými v § 2 ZOR, resp. v osobitných predpisoch.¹² Na základe takejto právnej konštrukcie zapisovaných údajov do obchodného registra výhradne vymedzených len textom právnej normy, nemá sudca, resp. vyšší súdny úradník možnosť úvahy o zápise iných údajov do obchodného registra nad rámec zákonom vymedzeného okruhu povinne zapisovaných údajov.¹³ Vzhľadom na uvedenú charakteristiku striktno určených údajov

¹¹ ČERNÁ, S.: Spoločnosť s ručením omezeným – tradiční i nová. Obchodní právo, 2008, č. 6, s. 14.

¹² Snaha zákonodarcu o jednoznačné určenie povinne zapisovaných údajov v obchodnom registri ich vymedzením v citovanom ustanovení § 2 ZOR, resp. v osobitných predpisoch, sa v procesno-právnej rovine prejavuje v úprave § 6 ods. 1 písm. b/, § 6 ods. 2 písm. c/ a § 6 ods. 3 ZOR. Podľa citovaných ustanovení, ak sa podá návrh na zápis do obchodného registra v ktorom sú uvedené iba údaje, o ktorých § 2 ZOR a ani osobitný zákon neustanovuje, že sa zapisujú do obchodného registra, takýto návrh sa považuje za neúplný a registrovým súdom bude takýto návrh na zápis do obchodného registra odmietnutý. Ak však navrhovateľ podá návrh na zápis do obchodného registra v ktorom uvedie údaje, ktoré sa do obchodného registra zapisujú v zmysle zákona a zároveň obsahuje údaje ktoré sa podľa zákona do obchodného registra nezapisujú, registrový súd vykoná len zápis „zákonných“ údajov a na iné údaje obsiahnuté v návrhu na zápis do obchodného registra súd neprihliadne (podrobnejšie viď PATAKYOVÁ, M. a kol.: Dielo citované v poznámke č. 3, s. 65).

¹³ PATAKYOVÁ, M.: Niekoľko postrehov k vymožitelnosti práva pri zápisoch do obchodného registra. Zborník – Vymožitelnosť práva v podmienkach Slovenskej republiky vydaný pri príležitosti konania 1. právnických dní Karola Planka, Bratislava, 2003, Nadácia profesora Karola Planka, s. 168.

zapisovaných do obchodného registra, preto jedinou možnosťou rozšírenia okruhu zapisovaných údajov v obchodnom registri predstavuje zmena právnej úpravy a účelom tohto článku je práve úvaha de lege ferenda o rozšírení zapisovaných údajov do obchodného registra s dôrazom na zvýšenie právnej istoty tretích osôb.

Jedným z povinne zapisovaných údajov do obchodného registra podľa § 2 ods. 1 písm. m/ ZOR je vyhlásenie konkurzu a ukončenie konkurzného konania. Účinky vyhlásenia konkurzu sú tak zásadného charakteru,¹⁴ že vzhľadom na ochranu oprávnených záujmov tretích osôb je nepochybné, aby táto skutočnosť bola zapísaná v obchodnom registri, ako povinne zapisovaný údaj, naplňajúc tým funkciu formálnej publicity obchodného registra. Ak je účelom konkurzného konania speňažovanie majetku dlžníka a kolektívne uspokojovanie jeho veriteľov, alebo postupné uspokojovanie veriteľov dlžníka spôsobom dohodnutým v reštrukturalizačnom pláne¹⁵, potom z tohto pohľadu sa konkurzné konanie vo všeobecnosti chápe ako generálna exekúcia na majetok dlžníka. Ak v priebehu konkurzného konania na majetok dlžníka dochádza ku speňažovaniu majetku, pričom údaj o vyhlásení a skončení konkurzu sa zapisuje do obchodného registra ako povinne zapisovaný údaj, môže potom nie neoprávnené vzniknúť otázka udržateľnosti súčasného právneho stavu, ak údaj o prebiehajúcich exekúciách na majetok dlžníka podľa Zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len EP), nie je povinne zapisovaným údajom do obchodného registra, resp. nie je verejne prístupnou informáciou. Pritom aj exekučné konanie na majetok dlžníka má zásadný vplyv na majetkové pomery tejto osoby z dôvodu zákazu nakladania s majetkom povinného obsiahnutého v upovedomení o začatí exekúcie podľa § 47 ods. 1 písm. EP. Toto obmedzenie nakladania s majetkom po doručení upovedomenia o začatí exekúcie (ako aj samozrejme samotné speňaženie majetku v rámci exekúcie) môže mať zásadný vplyv a význam na možnosti povinného pri uspokojovaní ďalších pohľadávok voči tretím osobám, pričom takýto zásadný zásah do majetkovej sféry povinného (dlžníka) sa nijakým spôsobom neprejaví vo verejne prístupnej databáze údajov o podnikateľskom subjekte zapísanom v obchodnom registri. Tretie osoby, ako potencionálni obchodní partneri dlžníka na majetok ktorého prebieha exekúcia, sú preto zbavení možnosti rýchleho a efektívneho prístupnenia údajov o prebiehajúcej exekúcii na majetok takéhoto obchodného partnera. Pri dynamike obchodných vzťahov a v mnohých

---

¹⁴ Paragraf 44 a nasl. Zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁵ Paragraf 1 Zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

prípadoch realizovaných jednorazových obchodoch, potom vzniká riziko existencie pohľadávok bez majetkového krytia obchodného partnera z dôvodu prebiehajúcej exekúcie, t.j. z dôvodu obmedzenia pri nakladaní s majetkom, resp. predaja majetku v rámci exekúcie. Dôsledkom tejto situácie je v mnohých prípadoch vznik takých pohľadávok, ktoré už v čase ich vzniku sú rizikovými z pohľadu ich reálneho vymoženia od dlžníka, a to aj pri splnení všetkých inštitucionálnych mechanizmov vymáhateľnosti práva (rýchlosť súdneho konania, rýchlosť exekučného konania, existencia efektívnych procesných a hmotnoprávných noriem). V mnohých prípadoch až po vzniku pohľadávky a márných výziev na plnenie zo strany veriteľa dochádza ku preverovaniu majetkovej situácie obchodného partnera – dlžníka so zistením o prebiehajúcej exekúciách, t.j. s existujúcim obmedzením nakladania s majetkom dlžníka. Následne sa v mnohých prípadoch takito veriteľa snažia znížiť straty z uvedeného obchodu tým, že sú podávané súdne žaloby na plnenie voči dlžníkom a následne návrhy na začatie exekučného konania, a to len z dôvodu dosiahnutia zníženia základu dane o daňový výdavok vo výške odpisu menovitej hodnoty takejto pohľadávky, ktorý postup môže veriteľ realizovať len v prípade zastavenia výkonu rozhodnutia zo strany súdu z dôvodu, že priebeh výkonu rozhodnutia ukazuje, že výťažok ktorý sa ním dosiahne nepostačí na krytie jeho trov, alebo majetok dlžníka nepostačuje na krytie nákladov exekučného konania.¹⁶ Pre veriteľa to znamená neehospodárne predraženie existujúcej pohľadávky, a to z dôvodu zaplatenia súdnych poplatkov, prípadne trov právneho zastúpenia a nákladov exekúcie. Ani vytvorenie opravnej položky veriteľom, ako daňového výdavku podľa § 20 ods. 2 písm. b/ s použitím § 20 ods. 14 Zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov (s možnosťou zahrnutia do výdavku menovitej hodnoty pohľadávky až do výšky 100 % po 36 mesiacoch od splatnosti pohľadávky), neznamená pre veriteľa získanie reálneho plnenia, ale len zníženie základu dane o pohľadávku, ktorá už v predchádzajúcich obdobiach veriteľovi zvýšila základ dane zahrnutím do príjmov. Som toho názoru, že v určitých prípadoch jednou z alternatív, ktorou by bolo možné predísť uvedeným prípadom vzniku nevymožiteľných pohľadávok, by mohlo byť došlo rozšírenie povinne zapisovaných údajov do obchodného registra, a to o údaj týkajúci sa začatia a skončenia exekúcie (vrátane zápisu mena, sídla súdneho exekútora a spisovej značky exekučného konania) na majetok dlžníka zapísaného v obchodnom registri. Systematicky by vyššie uvedené údaje mohli byť zahrnuté do znenia § 2 ods. 1 ZOR, ktoré ustanovenie upravuje všeobecne zapisované údaje v obchodnom registri týkajúcich sa všetkých zapísaných subjektov v obchodnom registri.¹⁷ V prípade zahrnutia ako povinne zapisovaného údaj

¹⁶Paragraf 19 ods. 2 písm. h/ bod 5 Zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov.

¹⁷ Ustanovenie § 38g českého obchodného zákonníka okrem iných povinne zapisovaných údajov obsahuje ako ďalšie povinne zapisované údaje, aj zápis o exekučnom príkaze na predaj podniku alebo jeho časti a exekučného príkazu na postihnutie obchodného podielu spoločníka v spoločnosti ako aj

do obchodného registra, a to údaje o začatí exekúcie vzniká otázka, ktorému štádiu exekučného konania priznať účinky jeho zápisu do obchodného registra. Ako bolo uvedené vyššie v zmysle § 47 ods. 2 písm. b) EP doručením upovedomenia o začatí exekúcie má povinný zakázané nakladať svojím majetkom, okrem úhrady pohľadávky oprávnenému. Účelom tohto príspevku nie je riešenie otázky účinkov právnych úkonov povinného vykonaných pri nakladaní s majetkom po doručení upovedomenia o začatí exekúcie, t.j. riešenie otázky prípadnej absolútnej neplatnosti alebo neúčinnosti tohto právneho úkonu,¹⁸ ale zámerom tohto článku bolo nájsť odpoveď na určenie správneho štádia pri zápise údajov o exekučnom konaní na majetok dlžníka do obchodného registra. Proti upovedomeniu o začatí exekúcie môže povinný vzniesť u exekútora námietky proti exekúcii do 14 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie podľa § 50 ods. 1 EP. Obrana povinného v rámci exekúcie je tak sústredená do procesného prostriedku podania námietok proti exekúcii. Až márnym uplynutím 14 dňovej lehoty na podanie námietok, alebo po právoplatnom rozhodnutí súdu o zamietnutí námietok, môže exekútor vydať exekučný príkaz podľa § 52 EP na vykonanie exekúcie. Keďže dôsledkom podaných námietok proti upovedomeniu o začatí exekúcie môže byť aj vyhovie tímtó námietkam a následné zastavenie exekúcie, zodpovedá rozumnej úprave a ochrane aj oprávnených záujmov takejto zapísanej osoby taká úprava, v dôsledku ktorej by začatie exekúcie bolo do obchodného registra zapísané až po márnom uplynutí lehoty na podanie námietok proti upovedomeniu o začatí exekúcie, resp. až po právoplatnom zamietnutí námietok exekučným súdom. V tomto štádiu exekútorovi už nič nebráni na

rozhodnutie o zastavení exekúcie alebo oznámenie, že exekúcia sa skončila inak ako zastavením. Je potrebné pripomenúť, že aj uvedený údaj o povinnom zápise exekučného príkazu pri postihnutí podielu spoločníka v spoločnosti v právnej úprave Slovenskej republiky chýba, pričom vzhľadom na charakter účinkov exekúcie postihnutím obchodného podielu podľa § 113b EP sa za súčasnej platnej úpravy v SR prejaví exekúcia postihnutím obchodného podielu spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným až v štádiu výmazu spoločníka ktorého obchodný podiel je postihnutý exekúciou po vydaní exekučného príkazu v prípade tzv. uzavretých spoločností, v dôsledku ktorého zaniká účasť povinného, t.j. spoločníka alebo zmenou v osobe spoločníka, pokiaľ sa jedná o otvorenú spoločnosť s ručením obmedzeným, t.j. v rámci exekúcie dochádza pri postihnutí exekučného podielu k jeho predaju na dražbe a nadobudnutí obchodného podielu novým spoločníkom (podrobnejšie viď napr. PATAKYOVÁ, M. a kol.: Dielo citované pod poznámkou č. 3, s. 420 a nasl.).

¹⁸ MAZÁK, J.: Exekučný poriadok. Komentár. Iura Edition, 1996, Bratislava, s. 170b. O dôsledkoch porušenia zákazu vydaného exekútorom podľa § 117 písm.b) EP (zákaz nakladania s hnutelnými vecami spísanými exekútorom), pozri aj rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 25. 07. 2002, sp. zn. 5 Cdo 85/02. V pripravovanej zmene EP v navrhovanom znení § 49a má byť jednoznačne v texte právnej normy uvedený dôsledok porušenia zákazu nakladania s majetkom povinného po doručení upovedomenia o začatí exekúcie a to tak, že takýto právny úkon je neplatný a exekútor na takýto úkon neprihliada. Prijatím navrhovaného znenia by sa odstránila rôznosť výkladu následkov právneho úkonu povinného pri nakladaní s jeho majetkom po doručení upovedomenia o začatí exekúcie.

vydanie exekučného príkazu na vykonanie exekúcie a zápisu tejto skutočnosti do obchodného registra. Pri úvahách de lege ferenda, vo vzťahu ku rozšíreniu povinne zapísaných údajov do obchodného registra o exekúciu postihujúcu majetok zapísanej osoby v obchodnom registri, sa preto javí vhodné doplnenie ustanovenia § 52 EP o uloženie povinnosti exekútorovi oznámiť príslušnému registrovému súdu, v obvode ktorého je zapísaný povinný, začatie exekučného konania na tento subjekt po márnom uplynutí 14 dňovej lehoty na podanie námietok proti upovedomeniu o začatí konania, resp. oznámenie o právoplatnom rozhodnutí exekučného súdu o zamietnutí námietok. Ak by bol teda povinne zapisovaný údaj zavedený do zákona o obchodnom registri ako „začatie exekúcie na majetok zapísanej osoby“ a zároveň by bolo doplnené vyššie uvedené ustanovenie § 52 ods. 1 EP o vyššie uvedenú oznamovaciu povinnosť exekútora vo vzťahu ku registrovému súdu, v prípade zápisu tejto skutočnosti do obchodného registra, by bolo nepochybne zrejmé, že buď námietky povinného neboli podané vôbec alebo im exekučným súdom nebolo vyhovené. Druhou možnosťou zápisu údaje do obchodného registra by mohol byť zápis „o vydaní exekučného príkazu“ podľa § 52 a § 53 EP, ktorý môže exekútor vydať po uplynutí námietok proti exekúcii alebo potom, keď sa mu doručí právoplatné rozhodnutie súdu o zamietnutí námietok. V tomto štádiu exekúcie je už zrejmé, že námietky buď neboli podané vôbec alebo im súd nevyhovel. Z povahy takto navrhovaného nového údaju povinne zapisovaného do obchodného registra vyplýva, že jeho zápis do obchodného registra by mal deklaratórny charakter, t.j. uvedený údaj by len osvedčoval (deklaroval), už existujúcu skutočnosť, a to prebiehajúcu exekúciu na majetok zapísanej osoby v štádiu po uplynutí lehoty na podanie námietok, resp. po ich zamietnutí exekučným súdom. Vzhľadom na túto povahu navrhovaného nového údaju do obchodného registra, by bol preto registrový súd povinný z úradnej moci aj bez návrhu, na základe oznamovacej povinnosti exekútora, začať z úradnej moci konanie o zosúladenie zapísaného stavu v obchodnom registri so skutočným stavom podľa § 200a O.s.p.¹⁹ Uvedená konštrukcia o zápise tohto údaju do obchodného registra registrovým súdom podľa § 200a O.s.p. by však nezbavovala povinnosť štatutárny orgán dotknutého zapísaného subjektu podať v 30 dňovej lehote návrh na zápis uvedenej skutočnosti do obchodného registra podľa § 5 ods. 5 ZOR, pod sankciou možnosti uloženia pokuty v prípade nesplnenia tejto povinnosti registrovým súdom v zmysle § 11 ZOR. Zápis skončenia exekúcie do obchodného registra by vyplýval zo spôsobu jej skončenia, či už z dôvodu upustenia od vykonania exekúcie, alebo z dôvodu vymoženia pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie, alebo z

---

¹⁹ O povinnosti zosúladenia zapísaného stavu v obchodnom registri so skutočným stavom a nezhody medzi skutočným stavom a stavom zapísaným v obchodnom registri z pohľadu ochrany práv zapísanej osoby, ako aj práv všetkých ostatných fyzických a právnických osôb, viď nález Ústavného súdu ČR z 22.04.1997, sp. zn. I. ÚS 142/96.

dôvodov uvedených v § 57 EP. V prípade ukončenia exekúcie na majetok zapísaného subjektu sa preto javí vhodné (obdobne ako bolo uvedené vyššie pri začatí exekúcie) doplnenie ustanovenia § 60 EP o úpravu, ktorá by uložila exekútorovi povinnosť oznámiť skončenie exekúcie konkrétnym spôsobom príslušnému registrovému súdu, v obvode ktorého je zapísaný povinný (viď poznámku č. 16 o mechanizme zápisu údajov do obchodného registra o skončení exekúcie podľa § 38g českého OBZ). Povaha ako aj postup pri zápise tohto údaju do obchodného registra by bol obdobný ako pri zápise začatia exekúcie, tak ako bolo uvedené vyššie. Je na zváženie, či v prípade skončenia exekúcie zvoliť vo vzťahu ku povinne zapisovaným údajom do obchodného registra takú konštrukciu, v zmysle ktorej zápisom skončenia exekúcie by došlo ku výmazu údajov o exekúcii na majetok zapísanej osoby, t.j. takýmto zápisom by aktuálny výpis z obchodného registra neobsahoval žiaden údaj o skončenej exekúcii, alebo či zvoliť takú konštrukciu pri zápise skončenia exekúcie na majetok zapísaného subjektu, v zmysle ktorej by údaje o začatí exekúcie, ako aj údaj o skončení exekúcie ostali ďalej zapísané v aktuálnom výpise z obchodného registra. Z dôvodu vyváženia práv zapísaného subjektu v obchodnom registri, sa prikláňam k názoru, že skončením exekúcie by malo dôjsť ku výmazu údajov z obchodného registra o ukončenej exekúcii, t.j. v aktuálnom výpise z obchodného registra by sa tento údaj nenachádzal. V prípade dodržania aspoň elementárnej opatrnosti v rámci obchodných vzťahov, by v tomto prípade ostala potencionálnym obchodným partnerom možnosť vyžiadať z registrového súdu v zmysle § 12 ods. 1 ZOR prehľad zapísaných údajov o zapísanom subjekte, ktorý obsahuje údaje platné v deň vydania tohto prehľadu, ako aj informácie o zapísaných, ale v deň vydania prehľadu už neplatných údajoch. Fakticky by to znamenalo, že v prípade zápisov exekúcie na majetok zapísanej osoby a aj následného výmazu tejto skutočnosti po skončení exekúcie z obchodného registra, by vyššie uvedený prehľad o zapísaných, aj keď už neplatných údajoch, v konečnom dôsledku predstavoval akýsi register platobnej disciplíny zapísaného subjektu. V tomto prehľade by sa nachádzali všetky údaje aj o už skončených exekučných konaniach na majetok zapísaného subjektu. V prípade podpory a ochoty zavedenia tohto nového, povinne zapisovaného údajov do obchodného registra by vznikla v rámci legislatívneho procesu otázka časového ohraničenia zápisu týchto údajov do obchodného registra, t.j. či v prípade prijatia tejto legislatívnej zmeny by sa do obchodného registra mali zapisovať exekúcie na majetok zapísaných subjektov začaté po nadobudnutí účinnosti tejto právnej úpravy, alebo aj exekúcie začaté a v čase nadobudnutia účinnosti tejto úpravy ešte neskončené. Hoci druhá z vyššie uvedených variant by predstavovala dočasné a prechodné zvýšenie zaťaženia registrových súdov, prikláňam sa k tejto alternatíve a som toho názoru, že v tomto prípade, by mala mať prednosť zvýšená ochrana a istota práv tretích osôb, vo vzťahu ku verejnemu prístupnosti údajov o majetkových pomeroch zapísanej osoby, z dôvodu nepochybného negatívneho zásahu účinkov exekúcie na majetok týchto osôb.

Výhodou tohto spôsobu prevencie vzniku nevyhnutelných pohľadávok rozšírením okruhu povinne zapisovaných údajov o zápis exekúcie na majetok zapísaných subjektov v obchodnom registri, je sústredenie relevantných údajov v jednej databáze (obchodný register) a jednoduchý a efektívny prístup tretích osôb k týmto údajom, prostredníctvom ich zverejnenia na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR (bez možnosti použitia týchto údajov na právne úkony). Ako nevýhoda tejto alternatívy sa javí skutočnosť, že v obchodnom registri sa nenachádzajú všetky podnikateľské subjekty (napr. fakultatívne zapisované fyzické osoby podnikateľa podľa § 27 ods. 2 písm. c OBZ) a zápis exekúcií do obchodného registra (bez nadväzujúcej zmeny ďalších právnych predpisov) by preto nepostihol všetky podnikateľské subjekty. Ďalšiu nevýhodu tejto možnosti predstavuje zvýšená záťaž registrových súdov pri zápise týchto údajov do obchodného registra a skutočnosť, že tieto údaje by boli zapisované sprostredkované, na základe oznámení konajúcich exekútorov.

Osobitná databáza o prebiehajúcich exekúciách

Z týchto dôvodov ako aj z dôvodu komplexného pohľadu na danú problematiku je preto vhodné poukázať na alternatívne riešenia sprístupnenia údajov o exekúciách do podnikateľské subjekty. Alternatívou k rozšíreniu povinne zapisovaných údajov do obchodného registra o údaje o prebiehajúcich exekúciách (s dôrazom na zameranie tohto príspevku na verejné sprístupnenie údajov o prebiehajúcich exekúciách ako jedného z možných nástrojov na predchádzanie vzniku nevyhnutelných pohľadávok) by mohlo byť vytvorenie jednotnej elektronickej databázy o prebiehajúcich exekúciách buď Slovenskou komorou exekútorov (ďalej SKE), ktorý databáza by bola vytvorená z údajov jednotlivých exekútorových úradov alebo obdobnou databázou vytvorenou Ministerstvom spravodlivosti SR (ďalej MS SR) z údajov exekučných súdov. Obsah takto vytvorenej databázy ako aj možnosti získavania údajov z nej by bolo otázkou prístupu k jej vytvoreniu. Vytvorením takejto databázy by tretie osoby mohli individuálne na svoju žiadosť získať v primeranej lehote informáciu, či prebieha voči konkrétnemu subjektu exekúcia a ak áno v akom štádiu sa nachádza. Pri takomto zúženom prístupe k tejto databáze by síce tretia osoba získala požadovanú informáciu, avšak na základe osobitného úkonu (žiadosti) a len voči konkrétnemu subjektu. Z dôvodu efektívneho prístupu o prebiehajúcich exekúciách je preto na zváženie alternatíva vytvorenia elektronickej databázy o prebiehajúcich exekúciách (SKE alebo MS SR), so zverejnením jej údajov na príslušnej internetovej stránke, obsahujúcou iba základné obmedzené údaje o prebiehajúcich exekúciách na majetok povinného (meno, priezvisko, bydlisko alebo

miesto podnikania fyzickej osoby, obchodné meno alebo názov právnickej osoby a jej sídlo, označenie exekútora, číslo exekučného konania) s možnosťou prístupu a výpisov z tejto databázy akoukoľvek treťou osobou bez povinnosti preukazovania právneho záujmu podľa základných vyhľadávacích kritérií (označenie povinného, exekútora, súdu a pod.). Výhodou tejto alternatívy zverejňovania údajov o exekúciách na majetok dlžníka by bolo jej vytvorenie priamo z údajov exekútorských úradov lebo súdov a skutočnosť, že takáto databáza by obsahovala údaje o všetkých dlžníkoch postihnutých exekúciou, nie len o subjektoch zapísaných v obchodnom registri. Aj táto alternatíva však vyžaduje zmenu legislatívy príslušných právnych predpisov (napr. EP, OSP, Spravovací poriadok). Z návrhu pripravovanej zmeny EP vyplýva, že zákonodarca sa prikláňa k verzii vytvorenia jednotnej databázy o exekúciách prostredníctvom SKE, a to vytvorením centrálnej evidencie exekúcií a centrálneho informačného systému v navrhovanom novom znení § 212a EP obdobne ako je tomu v českej úprave v § 125 z.č. 120/2001 Sb. o exekučnímskom rádu. Z dôvodovej správy k tomuto novému inštitútu vyplýva, že žiadosť tretej osoby o poskytnutie informácií z centrálnej evidencie exekúcií bude musieť byť zdôvodnená, t.j. má sa jednať o zúžený prístup k poskytovaniu informácií z tejto databázy z dôvodu zabráneniu zneužitia týchto údajov na iný účel. Zároveň aj na tretiu osobu sa má vzťahovať povinnosť mlčanlivosti o údajoch získaných z centrálnej evidencie exekúcií. V takom prípade by však z dôvodu právnej istoty tretích osôb právna norma mala byť pozitívne definovať dôvody oprávňujúce poskytnutie informácií alebo negatívne vymedziť dôvody, na základe ktorých takejto žiadosti vyhovieť nebude. V tejto súvislosti je však vhodné poukázať, že podľa § 38g českého OBZ pri zápise údajov o exekučnom príkaze na postihnutie obchodného podielu spoločníka v obchodnej spoločnosti, je tento údaj zapísaný do obchodného registra a je verejne prístupný akejkoľvek tretej osobe bez preukazovania právneho dôvodu (viď poznámka pod č. 16).

Obchodný register a konanie o zrušení spoločnosti súdom

Jedným z okruhu údajov, ktoré podľa názoru autora tohto príspevku absentujú v zákonom určených povinne zapisovaných údajoch do obchodného registra, je údaj o začatí súdneho konania o zrušení obchodnej spoločnosti z dôvodov podľa § 68 ods. 6 OBZ, resp. iných osobitných dôvodov zrušenia spoločnosti súdom uvedených v obchodnom zákonníku alebo v osobitných predpisoch. Je nepochybné, tak ako bolo uvedené vyššie, že zmyslom a účelom údajov obchodného registra pri napĺňaní funkcie publicity ako verejného zoznamu, je poskytnúť základné relevantné rozhodujúce údaje o zapísaných subjektoch počas celej existencie ich trvania. Ak medzi povinne zapisovanými údajmi v obchodnom registri sa nachádzajú údaje o likvidácií spoločnosti, údaje o konkurznom a vyrovnacom konaní, nie je dôvod, aby medzi povinne zapisované

údaje do obchodného registra nebol zahrnutý aj údaj o začatí súdneho konania o zrušení spoločnosti. Vzhľadom na dôvody zrušenia spoločnosti súdom uvedených v § 68 ods. 6, resp. v iných ustanoveniach obchodného zákonníka, má byť rozhodnutím súdu o zrušení spoločnosti sankcionovaná buď nečinnosť obchodnej spoločnosti, alebo porušovanie základných povinností zapísaného subjektu. Nie porušovanie akýchkoľvek povinností, alebo akákoľvek nečinnosť je sankcionovaná možnosťou zrušenia spoločnosti súdom, ale len taká nečinnosť alebo porušovanie povinností zapísaného subjektu, ktoré znamenajú takú intenzitu, pri ktorej zo strany zákonodarcu nie je záujem na ďalšom fungovaní tejto obchodnej spoločnosti. Z tohto pohľadu je viac ako žiaduce, aby akékoľvek tretie osoby mali prehľad o stave zapísaného subjektu, resp. o jej nečinnosti, ktorého dôsledkom môže byť rozhodnutie súdu o zrušení zapísaného subjektu. Vzhľadom k tomu, že súd pri rozhodnutí o zrušení spoločnosti je povinný zisťovať, či obchodná spoločnosť má majetok (z dôvodu spôsobu konečného rozhodnutia o zrušení spoločnosti bez likvidácie a bez právneho nástupcu v prípade nemajetnosti zapísaného subjektu, alebo z dôvodu vydania rozhodnutia o zrušení spoločnosti s likvidáciou, v prípade existencie majetku, ktorý postačuje aspoň na náhradu primeraných výdavkov a odmeny za výkon funkcie likvidátora), môže takéto súdne konanie trvať dlhšie, t.j. aj niekoľko mesiacov, pričom za súčasného právneho stavu tretie osoby nemajú vedomosť o prebiehajúcom konaní o zrušení spoločnosti súdom. Vzhľadom k tomu, že konanie o zrušení obchodnej spoločnosti je možné začať na návrh, ako aj bez návrhu, v zmysle ustanovenia § 200e ods. 1 písm. a/ s použitím § 200e ods. 2 O.s.p., do obchodného registra by sa v tomto prípade zapísalo začatie konania o zrušení obchodnej spoločnosti, buď po doručení návrhu na zrušenie spoločnosti so všetkými náležitosťami, alebo po vydaní uznesenia súdu o začatí konania o zrušení obchodnej spoločnosti, t.j. podľa spôsobu začatia tohto súdneho konania v zmysle ustanovenia § 82 ods. 1 O.s.p.. Po zápise vyššie uvedeného údaju o začatí konania o zrušení obchodnej spoločnosti súdom do obchodného registra, by tento údaj verejne prístupný v obchodnom registri bol signálom pre všetky tretie osoby o možnom neplnení základných povinností obchodnej spoločnosti, alebo o jej nečinnosti, v dôsledku ktorých skutočností bolo začaté konanie o zrušení obchodnej spoločnosti. Okrem zvýšenej ochrany práv tretích osôb zápisom tohto údaju do obchodného registra, by mal vyššie uvedený údaj v obchodnom registri aj ďalší zásadný význam. Pri aplikácii zákonnej vyvrátenej domnienky o nemajetnosti obchodnej spoločnosti podľa § 68 ods. 9 druhá veta OBZ²⁰ je dôkazné bremeno

---

²⁰ Podľa citovaného ustanovenia, ak si spoločnosť nesplní povinnosť uložiť do zbierky listín individuálnu účtovnú závierku za najmenej dve účtovné obdobia nasledujúce po sebe, súd má za to, že spoločnosť nemá obchodný majetok, ktorý by postačoval na náhradu primeraných výdavkov a odmeny za výkon funkcie likvidátora, ibaže ten, kto osvedčí právny záujem preukáže pred rozhodnutím súdu o zrušení spoločnosti opak.

preukázania opaku nemajetnosti obchodnej spoločnosti prenesené na tretiu osobu, t.j. na toho, kto osvedčí právny záujem a preukáže pred rozhodnutím súdu o zrušení spoločnosti opak tejto nemajetnosti. Za súčasného platného právneho stavu je vyššie uvedená realizácia dôkazu opaku nemajetnosti obchodnej spoločnosti viac ako otázna, pretože veritelia ktorí nepochybne majú právny záujem na preukázanie opaku o nemajetnosti obchodnej spoločnosti z dôvodu existencie svojich neuspokojených pohľadávok, sa fakticky nemajú objektívnu možnosť dozvedieť o prebiehajúcim súdnom konaní a uplatniť tak svoje prípadné právo preukázania opaku o nemajetnosti obchodnej spoločnosti. Ak veritelia obchodnej spoločnosti pri absencii vedomosti o prebiehajúcim konaní o zrušení obchodnej spoločnosti súdom, nemajú reálnu možnosť uplatniť dôkaz opaku o nemajetnosti obchodnej spoločnosti a súd vychádzajúc z vyvrátiteľnej domnienky o nemajetnosti obchodnej spoločnosti, túto spoločnosť zruší bez likvidácie a následne vykoná jej výmaz z obchodného registra, jedinou možnosťou je postup veriteľa podľa § 75a OBZ, t.j. dodatočná likvidácia obchodnej spoločnosti, ktorá bola vymazaná z obchodného registra, z dôvodu rozhodnutia súdu o zrušení bez likvidácie pre nemajetnosť. Z tohto pohľadu preto zavedenie ďalšieho povinne zapisovaného údajá do obchodného registra, a to začatie súdneho konania o zrušení obchodnej spoločnosti súdom, by malo za následok reálnu možnosť výkonu práva preukázania opaku o nemajetnosti obchodnej spoločnosti veriteľmi tejto spoločnosti podľa § 68 ods. 9 OBZ.

Záver

Účelom tohto príspevku bolo poukázať na rôzne možnosti a prístupy k zverejňovaniu údajov o prebiehajúcich exekúciách a prispieť tak k diskusii v rámci pripravovaných legislatívnych zmien. Zároveň autor poukázal na potrebu rozšírenia zapisovaných údajov do obchodného registra vo vzťahu k súdnym konaniam o zrušení spoločnosti súdom. Základným východiskom pri spracovaní jednotlivých alternatív bolo zvýšenie ochrany a právnej istoty tretích osôb z pohľadu preventívneho pôsobenia zapisovaných údajov do obchodného registra (alebo inak zverejnených údajov pri alternatívnom vytvorení samostatnej databázy o exekúciách) pri vzniku nevymožiteľných pohľadávok ako dôsledku absencie majetkového základu alebo obmedzenia pri nakladaní s majetkom v rámci prebiehajúcich exekúcií. Autor si je vedomý, že vyššie uvedené do úvahy pripadajúce alternatívy, nemôžu predísť v každom individuálnom prípade vzniku nevymožiteľných pohľadávok, avšak spolu s ďalšou právnou úpravou, a to pripravovaným legislatívnym zámerom zavedenia diskvalifikačného registra, ďalej v spojení s ďalšími registrami neplatičov vo vzťahu k orgánom verejnej správy, alebo vo vzťahu ku subjektom súkromného práva (banky, leasingové spoločnosti, a pod.), môžu byť v konečnom dôsledku účinným nástrojom ochrany tretích osôb už pred vstupom do

právneho vzťahu s „rizikovými“ subjektmi. Zámerom preto bolo poukázať na možné, do úvahy pripadajúce legislatívne zmeny, ktoré môžu uľahčiť štatutárnym orgánom obchodných spoločností v rámci hospodárskeho styku vykonávať túto pôsobnosť s odbornou starostlivosťou, na základe zhodnotenia všetkých do úvahy pripadajúcich verejne prístupných údajov o potencionálnych obchodných partneroch, ktoré údaje sú spôsobilé ovplyvniť jeho rozhodnutie pri vykonávaní pôsobnosti štatutárneho orgánu, t.j. aby v konečnom dôsledku štatutárny orgán mal zjednodušenú a efektívnu možnosť zaobstarania a zohľadnenia všetkých objektívnych možných a dostupných informácií týkajúcich sa predmetu rozhodnutia, ktoré informácie môžu ovplyvniť toto rozhodnutie pri vykonávaní jeho pôsobnosti.²¹

---

²¹ ŽITŇANSKÁ, L.: Zodpovednosť členov orgánov vo vzťahu k spoločnosti po novele obchodného zákonníka. Podnikateľ a právo, 2001, č. 12.

Exekučné právo, legislatívny zámer

Vydavateľ: Justičná akadémia Slovenskej republiky

1. vydanie, Pezinok 2009

Počet strán: 110

Počet výtlačkov: 150

www.ja-sr.sk

© Justičná akadémia Slovenskej republiky

ISBN 978-80-970207-1-2

EAN 9788097020712